

EVANGÉLIKUS Élet

Magyar
gyermekvonatok
Hollandiába

Böjt?! De miért,
mivel, hogyan?

Evangélikus
közösség Ungváron

Egy kenuban evezni a Jóistennel

A házasság hetének
idei nagyköveteinél
jártunk • 29. oldal

FARSANGI AKCIÓ

2020. március 1-jéig

~~3200 Ft~~
helyett 2200 Ft

könyvklub-
tagoknak 2000 Ft

Határidőnapló az Útmutató napi igéivel és
a hozzájuk kapcsolódó Luther-idézetekkel

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Evangelikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Kapcsolataink, közösségeink

Lapszámunk megjelenésének dátumával egy napon zárul az idei házasság hete, címlapinterjúnk ezért a rendezvénysorozat nagyköveteivel készült. A hétnek minden évben olyan házaspárok az arcai, akik saját életükkel példázzák, hogy a házasság ma sem avított, kidobandó intézmény. A Semsei Rudolf üzletemberrel és feleségével Dobay Eszterrel készült beszélgetésből kiderül, hogy most sincs ez másként. A témánál maradvány Kinyik Anita jegyzete arra hívja fel a figyelmet, hogy a házasságban újra meg újra felfedezhetők, átélhetők a kezdeti szándékok, érzések.

Izgalmas és informatív a dr. Kullmann Tamás főorvost bemutató írásunk is; frissen megjelent, *Mikor forduljunk orvoshoz? 100 tünet, amelynél azonnal hívjon mentőt* című kötete valóban hiánypótló.

Hallottak már önök a száz évvel ezelőtt indult gyermekvonatokról? Réthelyi Orsolya segítségével szívszorító történet nyomába eredtünk. Riportunkból fény derül rá, miként jutottak ki a múlt század húszas éveinek nyomor sújtotta, háborús vesztes Magyarországról nélkülöző gyerekek Hollandiába.

Az ungvári evangélikus közösség történetének fejezetei címmel Kárpátaljára kalauzoljuk olvasóinkat. A város szép neogótikus evangélikus temploma sok mindent átélt fennállása óta, volt már könyvtár és tornacsarnok is. Az épület és a történelem megpróbálta evangélikus gyülekezet sorsáról olvashatnak cikkünkben.

Bár még a farsang zenés-zajos időszakát éljük, zárásként hadd ajánljam kiemelten olvasóink figyelmébe Hafenscher Károly böjtre készítő gondolatait. Zsinatunk lelkes elnöke az „evangélikus böjt” kapcsán a bajor testvéregyház idei kezdeményezésével is szembesít. Hét hét pesszimizmus nélkül – igen komoly kihívás ez, talán mondhatom, nekünk, magyaroknak különösen, de úgy érzem, kevészebb böjti vállalásunk lehetne, mint így készülni a feltámadás ünnepére.

■ KÉZDI BEÁTA

Egy kenuban evezni a Jóistennel

„Csapatjáték szerelemmel” – ezt a mottót választották a házasság hetének idei nagykövetei, Semsei Rudolf és Dobay Eszter. Saját példájukból kiindulva kérdeztük őket összetartozásról, szerelemről és arról, hogyan kerülhető el a lejtmenet a házasságban.

29. oldal

Luther-konferencia Révfülpön

Az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban megrendezett tizenkettedik Luther-konferencia idei programja az úrvacsora évéhez kapcsolódott. Ezt a témát járták körbe – telt ház előtt – szakterületük elismert kutatói.

9. oldal

Magyar gyermekvonatok Hollandiába

Száz éve, 1920. április 8-án indult útjára – Raffay Sándor evangélikus püspök áldásával – az első „gyermekmentő” vonat. 1920 és 1930 között mintegy hatvanezer gyermek kapott lehetőséget a kint tartózkodásra és a háború utáni testi-lelki felépülésre.

33. oldal

TARTALOM

Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Szabóné Mátrai Marianna	5
Új nap – új kegyelem • Balicza Iván	6
Krónika • Hírek, tudósítások	8
Égtájéoló • Lupták György írása	16
Portré • Koren Pálné történelem-olasz szakos tanár	18
Tallózó • Gyülekezeti lapok, keresztény hírportálok, blogok szemléje	19
A betegségtől való félelem nem jó tanácsadó	
Találkozás dr. Kullmann Tamással	24
Böjt?! De mivel, miért, hogyan? • Hafenscher Károly gondolatai	26
Házastükör • Kinyik Anita jegyzete	28
Egy kenuban evezni a Jóistennel	
A házasság hetének idei nagyköveteinél jártunk	29
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	32
Magyar gyermekvonatok Hollandiába	
Egy százéves történet nyomában	33
Környezettudatos mesék és ökoteológia	36
Evangélikus.hu-szemle • Egy színész mégsem lehet ateista	37
Könyvajánló • Hozott anyagból dolgozunk	40
A maguk örömeire, Isten dicsőségére • Evangélikus közösség Ungváron	41
Ne engedjük át lelkünket a gyűlöletnek!	
Fahidi Éva holokausztúlélő szabadegyetemi előadása	44
Gyermekeknek • Füller Tímea rovata	46
Krónika • Hírek, tudósítások	49
Oratio oecumenica	56
A vasárnap igéje • Pethó-Udvardi Andrea	57
Új nap – új kegyelem • Endreffy Géza	58

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Hejődemeter Demeter Péter Kálmán nyugalmazott üzletkötő, vadász – Makkoshotyka.

Édesanyám híhű római katolikus, édesapám pedig híhű evangélikus volt. Apai ágon az őseim mind evangélikusok. Feleségem református. Elég sokat foglalkoztam a különböző teológiai kérdésekkel. 2015-ben a Sárospataki Református Teológiai Akadémián elvégeztem a mesterszakot. Magamat mindig is evangélikusnak tartottam, hitemet a lutheri teológia alapján vallom meg. Hiszem, hogy Luther Márton és követői nem rombolni akarták a vallást, hanem megújítani. Ők arra törekedtek, hogy eltöröljék azokat a téves szimbolikákat, melyek a Szentírás tiszta üzenetével nem összeegyeztethetők.

A 2011-es népszámláláskor Sárospatakon harmincheten vallottuk magunkat evangélikusnak. Napjainkban tízen-tizenketten járunk az istentiszteletre. Összetartó, egymásra figyelő, de sajnos kiöregedő közösség vagyunk, magam a hetvenéves korommal fiatalnak számítok...

A hit után a család a legfontosabb! A bibliaolvasással és az élet kérdéseivel kapcsolatban szintén Luther Mártonnal értek egyet: egyedül a Szentírás! A Biblia olvasásakor mindig találok valami új üzenetet, amely nekem szól, tanács és intelm az életemre nézve.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Itáliában húsvétől változik a Miatyánk szövege

Ferenc pápa már több mint két éve jelezte, hogy az Úrtól tanult imádság egyik mondatát meg kellene változtatni. Azért javasolta a Miatyánk „frissítését”, mert teológiailag szerinte nem helytálló, hogy Isten direkt kísértésbe vinné a híveket. Azzal érvelt, hogy az embert a sátán viszi kísértésbe, Isten semmiképpen sem.

A Vatikán által jóváhagyott szöveg-módosítás értelmében a „ne vígy minket kísértésbe” tagmondat ezután tehát így hangzik: „...ne engedd, hogy kísértésbe essünk”. A franciáknál már eddig is ebben

a megfogalmazásban hangzott, a hivatalos vatikáni módosítás egyelőre azonban csak az olasz nyelvű imát érinti, a helyi változatokról ugyanis a nemzeti egyházak határoznak. A protestáns egyházak természetesen szintén maguk döntenek el, egyetértenek-e Róma értelmezésével.

A *La Repubblica* című lap értesülése szerint mindenesetre Itália római katolikus templomaiban húsvétól már mindenütt a megújult szöveggel fog elhangzani az Úrtól tanult imádság.

Forrás: HVG / Repubblica.it

**ORATIO
OECUMENICA**

Mindenható Istenünk! Köszönjük neked, hogy megteremtetted a lehetőségét annak, hogy összegyűljünk a te nevedben. Szent Fiad ígéretében bízva könyörgünk hozzád.

Istenünk, kérünk, áldd meg a családokat, légy velük, hogy a generációk békeességben élhessenek egymás mellett és egymással. Add, hogy a békeesség és a szeretet járja át családi közösségeinket. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

Urunk, mutasd meg nekünk akaratodat. Segíts megértenünk terveidet, különösen is azokat, amelyekben nekünk is szerepet szántál. Segíts nekünk belesimulni akaratodba és szándékod szerint élni a világban. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

Urunk, szereteted az égig ér. Adj nekünk részt kegyelmedből, hogy elfogadjuk mindazt, amit adsz nekünk. Segíts, hogy kegyelmedből táplálkozva átjussunk a legnagyobb nehézségeken is. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

Áldd meg közöttünk az ige hirdetését és hallgatását. Adj hitet a kísértésben, vigasztalást a nyomorúságban és bátorítást a bizonytalanságban. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

Urunk, te pazarlóan áldozol ránk. Segíts megbecsülnünk mindenedet egybefoglaló kegyelmedet. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

Kérünk, áldd meg egyházadat. Légy püspökeinkkel, elöljáróinkkal, vezetőinkkel, hogy ők is a te akaratodba simulva kormányozzák közösségeinket. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

És áldd meg, Urunk, a teremtett világot is, amelyet pazarló szereteted ránk bízott. Kérünk, segíts, hogy ne tegyük tönkre felelőtlenül, hanem felelősen őrizzük meg természeti kincseinket a következő nemzedékeknek. Végtelen kegyelmedben bízva szólítunk meg téged. Ámen.

Hatvanad vasárnap – 1Móz 45,3–8a.15

A kiengesztelődés kultúrája

Happy end a fantasztikus József-történet végén! Érdemes lesz ma templomba menni. Két megjegyzést olvasok erről a jelenetről. Az egyik: olyan lebilincselő ez a kép, hogy semmiféle magyarázatra nem szorul. Úgy érzem, igaza van az írónak. A másik szerint olyan mennyiségű gyűlölet, bosszúvágy és harag gyülemlt föl a lelkünkben, hogy veszélyessége felér egy atomtemető kockázatával. Halálos mérget sugároz testre, lélekre, kapcsolatokra. Nem lehet vele másképp leszámolni, csak a kiengesztelődés útján. Csakhogy társadalmunkban nincs kultúrája a megbocsátásnak és a megbékélésnek. Fellélegzem: a szerző amerikai.

De vajon nálunk van-e kultúrája a kiengesztelődésnek? A mi országunkban, városunkban, egyházunkban, családukbán, a saját szívünkben? Talán mégis érdemes elidőznünk Józsefnel és testvéreivel a messi múltban, a távoli Egyiptomban.

Az érzékeny jelenet kezdetén József kiküldi a teremből az idegeneket. Ami történni fog, csak órá és a testvéreire tartozik. Nem küldi ki viszont az olvasót. Az esemény ránk is tartozik, mert voltunk már életünkben Józsefek is, testvérek is. A felgyülemlt érzésekkel pedig kezdenünk kell valamit. El kell sajátítanunk azt a bizonyos hiányzó kultúrát, főleg, ha templomba igyekszünk ma, mert a kiengesztelődés a keresztény kultúra centrális témája.

Ki kezdeményez? József. Hiszen a testvéreknek nincs a kezükben a folytatás kulcsa. Fordult a kocka, mégpedig nagyot! De József cselekedetének van előzménye. Az a mélyreható változás, amely lejátszódott a testvérek szívében, és tükröződik cselekedeteikben. Másképp bánnak Benjáminnal, mint annak idején Józseffel – így foglalja össze a történetet a változást. Úgy tűnik, a kiengesztelődés kultúrájában mindenki kezdeményez valahogy. Szó sincs olyan sablonos szereposztásról, hogy a bűnös bocsánatot kér, a sértett pedig nagylelkűen megbocsát. Bármilyen testvéri viszony megromlása sokkal szövevényesebb annál, hogysem előre ki lehetne osztani a szerepeket, hogy ki, mikor, kinek, mit és hogyan mondjon. Ebben a nagy bibliai történetben mindenesetre minden szereplő tesz valami fontosat – és tegyük hozzá, nehezet – a kiengesztelődés érdekében.

Ki volt a hibás? Ennél egyértelműbb képlet nincs – gondoljuk kapásból. Hát kik dobták kútba? Kik adták el? Kik vezették félre Jákóbot? Aztán beúsznak egyéb szempontok is: hírvivés, tarka ruha, nagyképű handabanda, miegymás. És ugyanott vagyunk, mint az imént: mindenki beletette a magáét. Persze a súly nem azonos! De az események mögött egy életellenes érzés kígyózik. Irgységnek hívják. Sokan dédelgetik. Sokan dédelgetjük. Paradigmaszerűen mutatja ez a klasszikus történet, hogy ez hova vezet. Nem csak régen, ma is.

Lényeglátás. Kilenc sorban háromszor nevezi József az események alanyának Istent. Nem ti adtatok el, Isten küldött ide engem, hogy mindnyájan megmeneküljünk, sőt hogy az utódainknak is jövőjük legyen – és a Bibliát ismerő olvasónak ezen a ponton az Ábrahámnak tett ígéretre, a hosszú távú jövő ígéretére kell gondolnia. Nincs szó arról, hogy József súlytalanítaná vagy elmosná a testvérek hajdani gonosz tettét. Csakhogy túllát ezen, meglátja a sokkal fontosabbat: Istent, aki többretegű jót hozott ki a gyűlöletből, életet mentett és jövőt adott. Gondoskodott ígéretének megtartásáról. Ennek fényében pedig csekély jelentősége van a régmúlt tetteinek.

PETER VON CORNELIUS: JÓZSEF FELFEDI MAGÁT TESTVÉREINEK (1816)

Aki beszél – és aki nem. Feltűnő, hogy végig József beszél, a testvérek nem tudnak megszólalni. Nem is akármit mond. Megdöbbentő módon vigasztalja a többieket: jöjjetek már közelebb hozzám, ne bánkodjatok, mert Isten nagy szabadulást adott mindnyájunknak. Ezután oldódik meg a testvérek nyelve. Szívjóságot, bátorítást kapnak a vétkesek. Hát persze hogy az evangélium kultúrájának centruma a megbocsátás!

Érdemes ma templomba menni. Nekünk fog szólni az ige, akik egyszerre vagyunk Józsefek és a testvérek. Nem csak a nyelvünket, a szívünket is feloldozza.

■ SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA

Imádkozzunk! *Jézusunk, köszönjük, hogy te mindig szót értettél a bűnös emberrel. Adj bátorságot, hogy járnunk kezdjük a kiengesztelődés útját. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (február 16.) Boldogok, aki sírnak, mert ők megvizsgáltatnak. Mt 5,4 (Zsolt 4,2b; Lk 8,4–8[9–15]; Zsid 4,12–13; Zsolt 128) Nemigen azokra gondolt Jézus, akik örömben sírnak. Persze ilyen is van. De sírni inkább fájdalmunkban, elkésredésünkben szoktunk. Jézus nekik mondja: boldogok vagytok, mert Isten mellettetek van, átölel, vigasztal. Isten szeretete a boldogság forrása.

Hétfő (február 17.) A föld legvégéig mindenkinek eszébe jut az Úr... Zsolt 22,28 (1Tim 2,4; 5Móz 32,44–47; 1Kor 9,19–23) Meglepő, hogy éppen a 22. zsoltárban olvassuk ezt a mondatot. Az üldözött, szenvedő ember nyomorúságáról szól ez a zsoltár, Jézus is ezt imádkozta halála előtt a kereszten. Ám a hit, az Istenben való bizalom túllát az aktuális nyomorúságon. Nem csügged, hanem a jövőbe néz, és Isten hatalmában reménykedik. A reménység pedig nem szégyenít meg.

Kedd (február 18.) Valóban nagy a kegyesség titka: aki megjelent testben, igaznak bizonyult lélekben, megjelent az angyaloknak, hirdették a népek között, hittek benne a világon, felvitetett dicsőségben. 1Tim 3,16 (Jóel 2,21; Ez 33,30–33; 1Kor 9,24–27) A megváltást, Jézus Krisztus üdvözítő művének menetrendjét foglalja össze tömören Pál apostol. Hitvallás, amelyben elénk tárja azt az utat, amelyet Krisztus végigjárt értünk a mennyből a mennybe. Minden állomása fölött elgondolkozhatunk. Kiadós, tápláló reggeli ez az íge.

Szerda (február 19.) Isten ugyanis Krisztusban megbékéltette magát a világot önmagával, úgyhogy nem tulajdonította nekik vétkeiket, és ránk bízta a békéltetés igéjét. 2Kor 5,19 (Zsolt 50,1b; Lk 6,43–49; 1Kor 10,1–13) A harag, a gyűlölet ott születik meg, ahol emberek vétkeznek egymás ellen. Úgy érezzük ilyenkor, hogy jogosan haragszunk. Isten azonban nem akar haragot sem maga és az ember, sem az emberek egymás közötti viszonyában. Megbékél és megbékéltet. Ezt Jézus Krisztus által, a bűnbocsánat szavával teszi: „Megbocsáttattak a te bűneid.” Ezért tudjuk mi is mondani egymásnak: „Nem haragszom rád, megbocsátottam.” A békétlenség forrása a bűn, a békeesség forrása pedig a megbocsátás.

Csütörtök (február 20.) Így szól az Úr: Én is szóltam hozzátok, idejében szóltam, de ti nem hallgattatok rám. Jer 35,14c (Lk 11,28; 1Thessz 1,2–10; 1Kor 10,14–22) Hajlamosak vagyunk arra, hogy másokat okoljunk, ha valamit elrontunk. Őket vádoljuk, rájuk toljuk a felelősséget, mondván: Miért nem szóltál? Mi-

ért nem figyelmeztettél? Így vagyunk Istennel is. Pedig ő szól, figyelmeztet, tanácsot ad, de mi nem halljuk és nem fogadjuk meg. Vagy halljuk, de nem akarjuk meghallani, elutasítjuk magunktól. Életünk elromlott dolgaiért nem Isten a felelős. Ő idejében szól. Figyeljünk igéjére és lelkiismeretünkben megszólaló hangjára. Hallgass a szívedre, hallgass Istent!

Péntek (február 21.) Nézzétek meg az égi madarakat: nem vetnek, nem is aratnak, csűrbe sem gyűjtenek, és a ti mennyei Atyátok táplálja őket. Nem vagytok-e ti értékesebbek azoknál? Mt 6,26 (1Móz 2,19–20; 2Tim 3, 10–17; 1Kor 10,23–11,1) „Ne aggodalmaskodjál, nézz Istenedre fel!” (EÉ 586) Mi mégis tele vagyunk aggodalommal. Jézus meg is nevezi ezeket: mit együnk, mit igyunk, mibe ruházunk. De hozzáteszi: mindezt a pogányok kérdeztetik. Azok, akik nem ismerik Isten gondviselő szeretetét. Vagy kételkednek benne. Isten gondoskodik minden teremtményéről. Ő teremtette az életet, ő teremti meg az életfeltételeket is. A tápláléklánc, hogy minden élőlény hozzájut a szükségleteihez, működik. De minden élőnek meg kell dolgoznia a megélhetéséért. A Jézus által említett madarak egész nap járnak utána, keresgélnek. Az emberről sem úgy gondoskodik Isten, hogy a szánkba repíti a sült galambot. Nekünk az értelem, a kreativitás, a munkálkodás ajándékát adta, és hozzá még a másokkal való szolidaritást. Ha szükségét szenvedünk, az nem Isten hibája, hanem a miénk; a lustaságunké, az önzésünké, a mohóságunké. Ha ezeket legyőzünk, megoldódna a földön az éhezők gondja.

Szombat (február 22.) Ha azt mondjuk, nincsen bűnünk, önmagunkat csaljuk meg, és nincs meg bennünk az igazság. Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő: megbocsátja bűneinket, és megtisztít minket minden gonoszságtól. 1Jn 1,8–9 (Ez 18,25; Mt 13,31–35; 1Kor 11,2–16) Mélyen bennünk van a bűneink tagadása. A kisgyermek ártatlan szemmel tudja mondani: „Nem én voltam.” A felnőttek még inkább védekeznek: „Én ilyenre nem is volnék képes.” „Én jó ember vagyok.” Mennyi bünt takargatunk, magyarázunk, tagadunk! Pedig azokat sem tudjuk megtéveszteni, akik közelebről ismernek minket, és főleg nem téveszthetjük meg Istent, aki mindent tud, belénk lát. A képmutatás legrosszabb következménye, hogy magunkat csapjuk be, és meggyőzzük magunkat, hogy tökéletesek vagyunk, nincsen bűnünk. Így leszünk menthetetlenek, mert akinek nincs bűne, annak nincs szüksége bűnbocsánatra. Isten nem tud mit kezdeni a tökéletes emberekkel, csak az őszintékkal. Azokkal, akik elismerik bűneiket, és kéri a bűnbocsánatot.

■ BALICZA IVÁN

EVANGÉLIKUS Élet FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elfizetes

„Csapatjáték szerelemmel”

Múlt vasárnap kezdődött a házasság hete

FOTÓ: MÉSZÁROS PÉTER / HARMAT KIADÓ

Felvételünk a házasság hetét nyitó február 6-i sajtótájékoztatón készült

Hazánkban tizenharmadik alkalommal rendezik meg a házasság hetét a keresztény egyházak és civil szervezetek széles körű összefogásával. A már húsz országban jelen lévő mozgalom célja, hogy felhívja a figyelmet a házasság, a család értékeire, valamint segítséget nyújtson a házasságra készülőknek vagy a párkapcsolati problémákkal szembesülőknek. A február 9–16. között zajló országos rendezvénysorozat házaspár arca Semsei Rudolf üzletember és felesége, Dobay Eszter. A központilag szervezett programok fővédnöke Herczegh Anita, a köztársasági elnök felesége.

A Házasság Hete Mozgalom több mint két évtizede indult az Egyesült Királyságból, Magyarország az elsők között csatlakozott 2008-ban. Elsősorban azzal a céllal, hogy programok szervezésével, illetve regionális rendezvények katalizálásával, országos internetes programfelület biztosításával elérhetővé váljanak a tartós és örömteli házasság megéléséhez szükséges ismeretek és sikeres példák. A széles körű társadalmi és civil összefogáson alapuló országos rendezvénysorozatnak jelentős szerepe van a házasság megítélésében bekövetkezett pozitív szemléletváltásban és a házasságkötések számának növekedésében is.

A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján az első háromnegyed évet tekintve a korábbi több mint 43 ezer helyett 2019 hasonló időszakában már 52 ezernél is több pár mondta ki a boldogító igent, ez 20,16 százalékos növekedést jelent a

korábbi évhez képest. A január végén kiadott legfrissebb gyorstájékoztató szerint pedig – amely a 2019. január és november közötti időszakot vizsgálja – közel 62 ezer pár kötött házasságot. Ez jelentősen, 27 százalékkal – több mint 13 ezer párral – több az egy évvel korábinál. Csak novemberben 4188 pár lépett frigyre, ami 112 százalékkal több, mint 2018 azonos hónapjában. A 2019. január–novemberi időszakban kötött házasságok száma 1989 óta a legmagasabb érték.

Az idei házasság hetén február 9-től egy héten át ismét számos budapesti, vidéki, sőt határon túli helyszínen több száz előadással, kulturális programmal hívják fel a figyelmet a házasság, a család fontosságára. A házasság hetének központi programsorozata ünnepi istentisztelettel vette kezdetét Debrecenben, e hét folyamán pedig Gorove László és Kriszta *Pár vagyunk vagy team?*, illetve

Mihalec Gábor *Szeretlek, de már nem vagyok szerelmes beléd* című előadására várják az érdeklődőket a budapesti Aranytíz Kultúrházba. Csütörtökön a Három Királyfi, Három Királylány Mozgalom szervezésében a Magyar Tudományos Akadémián *Család és/vagy karrier?* címmel tartanak konferenciát, másnap pedig áldással egybekötött zenés istentisztelet lesz a Deák téri evangélikus templomban a Lutheránia énekkar és Kamp Salamon karnagy közreműködésével.

Szombaton, 15-én a TIT Stúdióba (Budapest XI. ker., Zsombolyai u. 6.) várják az érdeklődőket a *Szeretet, szerelem, szenvedély – vagy szenvedés? Kitarthat-e a szerelem egy életen át?* című előadásra, a hetet pedig ünnepi szentmise zárja a budapest-belvárosi Nagyboldogasszony-főplébániatemplomban.

Ezenkívül az önkéntes szervezők számtalan magyarországi és határon túli településen – többek között Kaposváron, Debrecenben, Szegeden, Pécsen – várják tartalmas programokkal az érdeklődőket. Az országos rendezvénysorozat eseménynaptára a Hazassaghete.hu, a [Facebook.com/hazassaghete](https://www.facebook.com/hazassaghete), illetve az [Instagram.com/hazassaghete](https://www.instagram.com/hazassaghete) oldalon érhető el.

■ KOLOS EMŐKE

Megnyílt Bócsán a Mózes-kosár bölcsőde

Az ószövetségi történet szerint Mózeset csecsemőkorában anyja egy kosárban rejtette el a Nilus-parti nádasban, mivel a fáraó minden zsidó gyermeket meg akart öletni... Mózeskosárnak nyelvünkben azt a vesszőkosarat nevezzük, amely éppen-séggel ma is védelmet tud nyújtani a kicsinyeknek. Ezért is vette fel Bócsa gyülekezeti bölcsődéje ezt a nevet. S hogy miért nyílt e faluhelyen bölcsőde? Mint László Lajos evangélikus lelkész elmondta, egyre több kisgyermekes édesanya szeretne munkát vállalni. Noha a gyermekek elhelyezése térítéses, mód van rá, hogy a munkába gyedről, gyesről visszatérő szü-

lők részére a térítési díjat a magyar állam teljes mértékben átvállalja. A nyitvatartási idő rugalmas, a gyermekeket gondozók felügyelik, és természetesen teljes ellátást kapnak a kicsik.

A gyülekezet vezetését kellemes meglepetésként érte a nyertes pályázati értesítő, még inkább a rajta szereplő támogatási összeg (ötmillió-hatszáz ezer forint), amelyet tárgyi eszközök beszerzésére lehetett fordítani. A „papírokat” 2019 júniusában írták alá, ekkor indulhatott el a terv a megvalósulás felé. Január elején nyílt meg az intézmény, melyben lassan betelik a hétfős csoport. Ha lesz rá igény, a későbbiekben még indítható egy ötfős csoport. És vélhetően lesz, hiszen a bölcsőde igénybevétele nincs felekezeti hovatartozáshoz kötve.

■ I.F.J. KÁPOSZTA LAJOS
Forrás: Vira.hu

Átadták a kaposvári gyülekezet zarándokházát

Egyházközségük korábbi lelkészeire – a száz éve beiktatott Kovács Bélára és a száz évvel ezelőtt született Dubovay Gézára – is emlékeztek a kaposvári evangélikusok a január 26-án tartott hálaadó istentiszteleten. Ez alkalommal szentelte fel Szemerei János püspök a gyülekezet által zarándokház kialakítása céljából vásárolt épületet, amely augusztus óta beosztott lelkész lakása, március 1-jétől pedig családi bölcsődéként is funkcionál majd.

„A zarándokház egy olyan hajlék lesz, ahol a legkisebbek indulhatnak, és életük korai szakaszában Isten szeretetével találkozhatnak” – hangsúlyozta Lk 13,29 alapján tartott igehirdetésében a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület lelkészi vezetője. Az ünnepi liturgiát Pongrácz Máté, Pongráczné Györi Boglárka és Rosta Izabella helyi lelkészek végezték a gyülekezet zenekarának közreműködésével. (Az orgonát Arató Lóránd tabi lelkész szólaltatta meg.)

Az istentisztelethez kapcsolódó közgyűlésen Sütő Zoltán felügyelő számolt be a gyülekezet által megvásárolt ingatlan felújításáról és a lelkészi lakrész, illetőleg a bölcsőde kialakításáról. Ezután a város polgármestere, Szita Károly fejezte ki jókívánásait, akihez csatlakozott Mátrai Zoltán somogy-zalai egyházmegyei felügyelő is.

Pongrácz Máté elmondta, hogy a zarándokházat részben az egyházközség saját forrásaiból, részben közegyházi támogatással tudták megvásárolni és rendbe hozni. A bölcsőde helyiségeinek berendezését pedig a magyar kormány által kiírt pályázat tette lehetővé mintegy négy millió forint értékben. A Mesebárka Evangéli-

kus Családi Bölcsőde március 1-jével indul el, és az első évben hét – húszhetes és hároméves kor közötti – gyermeket tud fogadni. A lelkész hozzátette: a közösség további tervei között szerepel az épület külső felújítása, egy vendégszoba, valamint gyermekbarát udvar kialakítása.

A templomi alkalom zárásaként került sor a Kaposvári Evangélikus Gyülekezetért díj átadására: ez évben Walter Zoltánnak

nyújtotta át az egyházközség elnöksége. A jelenlévők ezután átvonultak az elkészült zarándokházhoz, ahol Szemerei János püspök kérte Isten áldását az épületre, illetve a benne folyó munkára.

■ – AM –

Hét gyermek „nyitotta” Gyónon az evangélikus bölcsődét

A gyóni evangélikus gyülekezet tagjainak nagy öröme ez év januárjában megkezdte működését a Kisharang Evangélikus Családi Bölcsőde. Az első csoportot öt kislány és két kislány alkotja.

Munkába visszatérő édesanyák kértek segítséget kisgyermekük napközbeni elhelyezéséhez az evangélikus gyülekezettől. A kéréseknek eleget téve a gyülekezeti házban sikerült kialakítani egy csoportszobát és megújítani a templomkerti játszóteret is. A dolgozók mindhárman a gyülekezet tagjai.

A Kisharang Evangélikus Családi Bölcsőde hivatalos átadására természetesen istentisztelet keretében került sor január 19-én. Ezen a vasárnapon nem csupán a város vezetése képviseltette magát a gyóni evangélikus templomban, hanem az egyházmegyéé is Kőszegi Zoltán polgármester, illetőleg Bárdossy Tamás egyházmegyei felügyelő személyében. Az ünnepi alkalom a bölcsőde megtekintésével, majd szeretetvendégséggel zárult.

■ BALOG ESZTER

Hogy a Krisztushoz kötődés minél mélyebb legyen

Telt házas Luther-konferencia Révfülöpön

DERKOVITS GYULA: UTOLSÓ VACSORA (1922)

Nemcsak teológusok, történészek és Luther korának kutatói, hanem – a szervezők szándékának megfelelően – lelkészeink, laikus gyülekezeti tagok és más felekezetűek is visszajárnak az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban évente megrendezett Luther-konferenciákra. Az idei, tizenkettedik tanácskozás programja az úrvacsora évéhez kapcsolódott, január 31. és február 2. között ezt a témát járták körbe – telt ház előtt – szakterületük elismert kutatói.

„Őbelőle táplálkozunk”

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) professor emeritusának, Reuss Andrásnak a *Mi az úrvacsora, és hogyan éljünk vele – Luther írásai alapján* című előadásából megismerhette a hallgatóság, hogy mit jelenthetett az úrvacsora Luther számára. „Hogyha az úrvacsora találkozás a felséges, szent Istennel, akkor hogyan állhat meg az ember előtte?” – tette fel önmagának is a kérdést a reformátor. Írásaiban Luther többször is foglalkozott az úrvacsora kapcsán felmerülő további kérdésekkel is, mint például az egy vagy két szín alatti áldozás, az ige és az elemek viszonya, az áldozat jellege, az úrvacsoravétel gyakorisága, hogyan kerülhető el a szentségimádás... ►

FOTÓ: DR. WAGNER GYULA

A nyugalmazott professzor kitért a felekezetek különböző úrvacsora-értelmezéseire és arra is, hogy mi ezeknek a különbségeknek a teológiai oka. Luther tanításának alapja az, amit a szerzési ígékben is olvashatunk: Krisztus a testét és a vérért nyújtja. Érettünk adatott, a bűnök bocsánatára adatott, ez az új szövetség. Amikor tanít róla, akkor Luther nemcsak arról beszél, hogy mi az úrvacsora, hanem arról is, hogy miként éljünk vele, s főként azt tartja fontosnak, hogy a rendszeres úrvacsoravételre buzdítson.

Isten szeretetének gazdagsága

A karácsony előtt elhunyt Cserháti Sándor professor emeritus emlékének ajánlotta az úrvacsoráról tartott előadását Bácskai Károly. Az EHE Újszövetségi Tanszékének vezetője az első szombati előadásban *Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt első levele* alapján a szerzetési ígéreket helyezte a hangsúlyt. Pontosabban arra,

hogy azokat miként és miért elevenítette fel az apostol a korinthusi gyülekezetnek.

Ahhoz, hogy megértsük Pál szándékát, fel kell idéznünk azt a helyzetet, amelyben megszólal. Az első gyülekezetek megalakulásának idejében járunk. Az apostol számára kiderül, hogy a gyülekezeti életben belső feszültségek támadtak. Ezért fejti ki, hogy az úrvacsora nem csak szent cselekmény: közösségdinamikai vonzata is van, az egymás iránt tanúsított magatartást is leleplezi. Pál elsődleges célja nem a szerzetési ígék rögzítése, hanem a gyülekezeti életben keletkezett feszültségek feloldása. Az úrvacsora látható jele az összetartozásnak. Nélkülözhetetlenek tehát azok a közösségi alkalmak, amelyek az egység lehetőségét teremtik meg. Pál hangsúlyozza, hogy a gyülekezeti életben Krisztushoz kell igazodni: ő az igazodási pont. Az apostol a keresztény hitet és a gyülekezeti életet egységben értelmezi. A szerzetési ígék felevenítése által újra és újra Krisztus vendégei leszünk. Krisztus kegyelmére

szakadatlanul rászorulunk, az úrvacsora vételének nem egyszeri, hanem folyamatos, ismétlődő gyakorlatnak kell lennie.

✱

Luther úrvacsorai gyakorlatáról beszélt Hafenscher Károly, feltéve a kérdést: értjük-e, hogy az ige szent, és a szentség ige? Egyházunk zsinatának lelkes elnöke, az EHE Gyakorlati Teológiai Tanszékét vezető egyetemi docens hangsúlyozta: nem szabad, hogy az úrvacsora vétel rutinná váljon. Ugyanakkor nem szabad engednünk, hogy az igével (igehirdetéssel) szemben kiemeljük az úrvacsorát, ahogy fordítva sem szabad eljárunk, nem szabad, hogy az úrvacsorával szemben emeljük ki az igét. Az ige és a szentség egysége formálisan és tartalmilag is legyen meg, hiszen Luthertől is ezt az egységes gondolkodást tanulhatjuk meg.

Luther a kereszt teológusaként próbálta megérteni, mi a helyes módja annak, hogy az istentisztelet az evangéliumot hirdesse, hogy az ige látható és hallható formában is megjelenjen előttünk. Az istentiszteleti renddel foglalkozó első munkája, az 1523-ban még latin nyelven íródott *Formula missae* egyfajta reflexió az addig érvényben lévő miseteológiára és annak gyakorlatára. Azt, hogy mennyire foglalkoztatta a kérdés, jelzi, hogy 1526-ban megírta a *Német misét* (*Deutsche Messe*), amely nem kötelező rendet, hanem példát akart adni. Az istentiszteleti rend az egyszerű nép számára készült. Tanít és buzdít az úrvacsoravételre, s figyelmeztet a szentség és az ige összetartozására: „A keresztyén gyülekezet sohasem gyülekezzék össze anélkül, hogy abban az Isten igéjét ne hirdessék, s ne imádkozzanak.”

✱

Csepregi Zoltán professzor, az EHE rektora, az Egyháztörténeti Tanszék vezetője a *Luther Válogatott Művei* sorozat 4. kötetében megjelent egyik vitairatot választotta előadásának alapjául, amelyben a reformátor az újrakeresztelőkrol értekezik. Ez az irat egyrészt azért is izgalmas lehet a magyar olvasók számára, mert eredetijének megjelenése után nálunk nagyon hamar olvasták. Másrészt mert az újrakeresztelők irásos emlékei, hagyományai ugyan fennmaradtak a történelmi Magyarország területén, mégis nagyon keveset tudunk róluk (például a habánokról).

A 18. századi pietizmus felnőttkori „megtérésigénye” is az újrakeresztelők

ID. LUCAS CRANACH: KRISZTUS, A FÁJDALMAK FÉRFIJA (1537 KÖRÜL)

gyakorlatán alapul, de az a tévhit is hozzájuk terel minket, hogy a konfirmáció egyfajta második megkeresztelés. Ez a mű és a visszatérő, folyton tisztázandó kérdések is okot adnak arra, hogy beszéljünk róluk. Luther arról is ír például, hogy szükséges-e a hit a megkereszteléshez, feltételezhetjük-e a hitet a csecsemőknél.

Amint Csepregi professzor rámutatott, az újrakeresztelők témája egyébként marginális Luther életművében, ám különlegessége a műnek a szokatlanul megengedő hangvétel is: mintha a reformátor az elmúlt évben a betegségét legyőző, de a pestis miatt hatalmas veszteséggel küzdő ember megszéldült hangján szólna hozzánk.

Luther Válogatott Műveinek 4. kötetét (*Felelősség a társadalomért*) Zászkaliczky Márton mutatta be. A reformáció politikai gondolkodásmódjával foglalkozó történész rámutatott arra, hogy az írók fő témája a világi hatalom, az engedelmesség és az ellenállás kérdése, Luthert azonban nem a politika érdekli önmagában. A művek kronológiai rendben követik egymást, így akaratlanul is fejlődési ívet rajzolnak. A témák nem függenek egymástól; talán leginkább az fogja egybe a kötet írásait, hogy a paradicsomban egyház és család is létezett már, politika viszont csak a bűneset után lett, hogy meggátolhatók legyenek a további bűnök.

Iltzsés Gábor, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem docense Izsák történetén keresztül vetette fel a provokatív kérdést: hazudik-e Isten? Az ószövetségi történet egyfajta prefigurációja Krisztus értünk vállalt áldozatának, s az előadó szerint a történetből következik a probléma. A Biblia természetesen nemel válaszol a kérdésre (például 4Móz 23,19), de az Úr Ábrahámnak tett ígérete elbizonytalanít minket.

Luther számtalan alkalommal foglalkozott a témával. Szerinte Ábrahámot valóban Isten maga kísértette meg. Ábrahám nem volt tudatában annak, hogy Isten próbára teszi, egyedül a feltámasztásba vetett hite lehetett számára bizonyosság. Hinnie kellett abban, hogy az Úr feltámasztja a fiát. Iltzsés Gábor figyelmeztette a hallgatóságot: *általánosságban* hinni a feltámasztásban könnyű, de *személyesen* meghaladja a képességeinket. Földolthatatlan feszültség ez valójában: az értelem a halált látja, a hit az életet, hisz-

JUNIUS BASSUS SZARKOFÁGIÁJÁNAK RÉSZLETE – IZSÁK MEGKÖTÖZÉSE (KR. E. 397)

szük, hogy Istennél él az, akit elvesztettünk. Ábrahám történetét olvasva szinte azt hihetnénk, hogy az Úr játszik velünk. Ezért is kapaszkodik a hit az ígébe és az ígértetbe.

A nap utolsó előadásában Hafenscher Károly Johann Sebastian Bach legnagyobb szabású biblikus oratóriumát, a *Máté-passiót* (1727), azon belül is az úrvacsorát felidéző – közösen meghallgatott – részletet ismertette. Az előadó felhívta a figyelmet arra, hogy a mű egyfajta ígéhirdetés, hiszen az ige hangját szólaltatja meg, személyes tanúságtétellel kiegészítve. A gyülekezet hangja korál, míg az áriák a legszemélyesebb hangok, amelyek mintegy reflexiók is az ígére. A kezdetkor úgy hömpölyög a zene, ahogy virágvasárnap a tömeg, amelyben különböző hangok csendülnek fel: minden hang a személyes kapcsolat és a szeretet hangja. Az úrvacsorához érve a recitativóból ének lesz, az énekelt beszédből lágy, meleg tónusú, mégis szárnyaló dallam. Ezután érkezünk el a drámai ponthoz, amikor kiderül, hogy árulás történt, Krisztus kijelentésére pedig tizenegy kérdés érkezik – „Én vagyok-e az, Uram?” –, majd a gyülekezet harsan fel: „Én vagyok az,

bűnhődöm nekem kellene.” Így érünk a csúcsponthoz, az úrvacsora pillanataihoz, amelyet követően a megújult élet válasza is felhangzik: „Testét és vérét – ó, milyen kínca!” – kezeimre bízta.”

Morzsaszedegetés

Az utolsó nap fontos része volt a „morzsaszedegetés”, amikor is a résztvevőknek újból lehetőségük adódott arra, hogy megfogalmazzák kérdéseiket.

Isó Dorottya elmondta: 2007-ben döntöttek arról, hogy az Ordass Lajosról elnevezett központ oktatási jellegét saját konferenciák szervezésével fogják gazdagítani. „Így jött az ötlet, hogy évente konferencián foglalkozzunk Luther teológiájával. Nagy öröm, hogy jó híre van konferenciánknak, hogy színvonalas előadásokat hallgathatunk, hogy visszajáró testvérek vannak jelen, s hogy mindig új érdeklődők is eljönnek. Remélem, hogy Isten még sokáig megengedi, hogy ebben a szolgálatban tevékenykedhessünk.”

A háromnapos rendezvényt áhítatok kísérték. Igéhirdetéssel két nyugalmazott püspök, Gáncs Péter és Iltzsés János, valamint Hafenscher Károly szolgált.

■ ISÓ M. EMESE

Nyitott ajtók Dürer városában

A bajor és a magyar evangélikus egyház vezetői a közelmúltban találkoztak éves konzultációjukon a bajorországi, azaz frankföldi Nürnbergben, a magyar származású Ajtósi Albrecht Dürer városában. Az eseménynek egyetlen furcsasága volt: az időpontja. Ugyanis a 2019. évi konzultációt 2020. január 16–17-én tartotta a két egyház vezetősége.

FOTÓ: HOLIDAYS.RADIOTIMES.COM

Bár az időpont ellentmondásosnak tűnhet, valójában nem az, hiszen sokkal könnyebb az év végi zsúfolt időszak helyett az év elején beszélgetni, elmélyülni, tervezni. Ennek eredményeképp nagyszerű hangulatban és igazi mélyreható beszélgetésekkel zajlott a találkozót Fabiny Tamás elnök-püspök, Pröhle Gergely országos felügyelő és Krámer György országos irodaigazgató, valamint Michael Martin egyházfőtanácsos, Raphael Quandt egyházfőtanácsos és még jó néhány résztvevő jelenlétében. A helyszínt a Bajor Diakónia biztosította, valóban nyitott ajtóval várva a magyar vendégeket.

Csütörtök reggel Michael Martin egyházfőtanácsos áhítata és üdvözlése után a diakóniai munkaág bemutatkozása volt az egyik legfontosabb téma, hiszen mindkét egyházban egyszerre történt váltás ezen a területen. Bajor részről Fenja Lüders lett a kelet-közép-európai egyházakért felelős középvezető, magyar részről pedig Kelemen Anna kezdett el diakóniai osztályvezetőként dolgozni az elmúlt év szeptemberében. Mindkét részről friss erővel, új ötletekkel álltak munkába a fiatal szakem-

berek – nagy reménységgel van irántuk mindkét egyház.

Ezután Raphael Quandt egyházfőtanácsos és e sorok írója mutatták be az elmúlt év legfontosabb eseményeit testvérkapcsolati beszámolójukban, majd ezt egy újabb fontos téma, az óvodai és iskolai partnerkapcsolatok eredményeinek bemutatása követte. Hallgatóné Hajnal Judit bajor–magyar óvodai és iskolai referensként óriási lendülettel vetette bele magát munkába 2019 januárjától e három éve üresen álló pozícióban. Az oktatási területek magyar nagykövete – ahogyan őt a bajorok nevezik – elsősorban azt a célt tűzte ki, hogy a bajor és a magyar pedagógusok építő munkásságán keresztül láthatóvá válják óvodáink és iskoláink keresztény mivolta.

A munkaági beszámolók után egyházvezetőink elmélyült beszélgetése következett az aktuális egyházi és társadalmi témákat is érintve a lelkesítő életpályamodell, a gyülekezetimunkatárs-képzés és a másoddiplomás lelkész-képzés örömeiről, nehézségeiről. Bajor részről Michael Martin arról beszélt, hogy a

lelkészek kihelyezésének gyakorlatában januártól nagyobb döntési hatásuk lesz a regionális felelősöknek (például espereseknek, egyházmegyei közgyűléseknek), mint a központi egyházvezetésnek. De nekik kell azt is felvállalniuk, hogy – a csökkenő gyülekezeti létszám miatt – kevesebb álláshelyet tudnak majd finanszírozni. Mindemellett a bajor testvéreknek nincsenek anyagi gondjaik, és ezt velünk, testvéregyházukkal is nagyvonalúan éreztetik. Minden évben legalább három gyülekezeti projektet támogatnak nagyobb összegekkel. Komoly beruházásokat köszönhet egyházunk ennek a partnerkapcsolatnak, ennek nyomán újul meg folyamatosan a főtí kántorképző, közül Piliscsabán az új templom terve, hogy csak néhány példát említsünk.

A konzultáció második napján az alkalom egyik kiemelt témája, az ifjúság került előtérbe. A két egyház vezetői szeretnék elősegíteni az ifjúsági együttműködést, anyagilag is előmozdítva a találkozások lehetőségét. Egyházunk részéről a gyermek- és ifjúsági bizottság elnöke, Grendorf-Balogh Melinda lelkész mutatta be azt a felmérést, amelyet tavaly készített a gyülekezetek ifjúsági munkájáról. A delegáció tagjai sokat vitatkoztak arról, hogy mi a jó megoldás: hogyan lehet az egyház közelébe vonzani és megtartani a fiatalokat.

A konzultáció utolsó délutánján a bajor egyház által támogatott projektek bemutatása, szemlézése volt még napirenden: ezt bajor részről Dorothea Droste bajor projektreferens és e sorok írója foglalta össze. Végül pedig előretekintettek a konzultáció résztvevői: a testvérkapcsolati szerződés megújítása az egyik legfontosabb közös pont, amely az idej és a következő évet meghatározza. Küszöbön áll a következő testvérkapcsolati találkozó is, amelyre 2022-ben kerül sor Bajorországban. Reméljük, sok magyar és bajor gyülekezet kel majd útra, hogy közösen ünnepeljük meg a lassan harmincadik évét elérő testvérkapcsolatot. Az a reménységünk, hogy továbbra is áldás lesz közös munkánkon – erre mindkét egyháznak nagy szüksége van.

■ CSELOVSKYNÉ DR. TARR KLÁRA

A szerző egyházunk országos irodája ökömenikus és külügyi osztályának vezetője

Nem az, aminek gondolod

Közgyűlést tartott a magyar Lepramisszió

„A lepra nem az, aminek gondolod!” – ez volt a mottója a leprások idei világnapjának szerte a nagyvilágban, így hazánkban is. A Lepramisszió előzetesen arra kérte a támogatóit és a különböző felekezetek egyház-községeit, hogy január 26-án emlékezzenek meg a világ leprabetegeinek ügyéről, és ha lehetséges, adományokkal támogassák a közöttük folyó gyógyító missziót.

A központi ünnepségnek hazánkban az Újpesti Baptista Gyülekezet temploma adott helyet. A Magyarországi Baptista Egyház főtitkára, Mészáros Kornél lelkipásztor köszöntötte az egybegyűlteket, és imádkozott azokért, akikhez Jézus lehajolt, hogy felemelje őket.

Riskóné Fazekas Márta igazgató *János evangéliuma* 9. részének 24–30. versei alapján állította ellentétpárokba a „mi tudjuk” kegyetlenségét mindazzal a jó hírrel, amelyet viszont a misszió tud és akar nyújtani Jézus nevében. A leprabetegek világában az a „tudás”, amelyet évezredek óta örökítenek apáról fiúra, valójában sötét tudatlanság, előítéletek tömkelege, a megbélyegzésnek és a kirekesztésnek a könyörtelensége. Ebbe kell belekiáltani hatalmas erővel, hogy mindez indokolatlan, hiszen a lepra régóta gyógyítható, tökéletesen megelőzhető lenne kevés fejlesztéssel, és semmi ok nincs arra, hogy a betegeket kizárják közösségeikből, a társadalomból. „Csupa jó hírünk van – mondta az igazgató –, és mi ezekkel kell, hogy túlharsojguk évezredek sötétségét.”

Ezután Riskóné Fazekas Márta a magyar Lepramisszió ideai vállalásait mutatta be vetített képes előadásában. Indiában a kalkuttai, a vadathorasaluri és a kotharai lepramissziós kórházaknak nyújtanak támogatást orvosi eszközök – elsősorban szemészeti és laboratóriumi kellékek – beszerzésével, hogy ezen kórházak tevékenysége bővülhessen, és minél több beteget tudjanak ellátni.

Kongóban főként a szűrővizsgálatokban vállal jelentős részt a magyar misszió. A hatalmas ország távoli vidékei szinte elérhetetlenek a betegek. A lepránál a szűrővizsgálat ugyanis a kulcs ahhoz, hogy kiderüljön az érintettek betegsége, és meg lehessen gyógyítani őket. „Vérzik a szívünk mindegyikükért, hiszen nagyszerű gyógyszereinkkel huszonnégy óra alatt leállítható a szervezetben a fertőzőtlenség, és

kezdődik a gyógyulás! Nem volna szabad, hogy csonkulásig, maradandó fogyatékoságig jusson el bárki a kórokozó miatt. Nyomtalantul meg lehetne mindenkit gyógyítani, ha mielőbb elérnék a betegeket!” – hangsúlyozta az igazgató a szűrővizsgálatok jelentőségével kapcsolatban.

Kongóban a magyar Lepramisszió egy úttörő kezdeményezés mögé is odaállt. Ez

KÉPŐNK ILLUSZTRÁCIÓ

pedig a lelkipásztorok, papok, hívek bevonása a felvilágosító és a jogvédő tevékenységekbe. Még az egyházakban is napi gyakorlat, hogy a leprabetegeket kizárják a közösségből. Ezt a tarthatatlanul botránys gyakorlatot szeretné szinte szétrobbantani egyedülálló kezdeményezésével a Kongói Lepramisszió: a tanult lelkészeket kívánják meggyőzni – elsősorban felvilágosító előadások, filmek segítségével –, majd szavuk és tekintélyük erejét felhasználva szeretnék őket munkatársakká tenni a közösségek gondolkodásának átforgatásában.

E program 2019-ben kezdődött magyar támogatással, százhusz – önként jelentkezett – kinshasai lelkipásztor részvételével. Eredményei máris jelentősek. A missziót a hatalmas ország távolabbi vidékeire is szeretnék kiterjeszteni. „Ez-

zel az egészségesek gondolkodását is átforgatjuk, nem csak a betegekét!” – lelkesített az igazgató.

A sok képpel illusztrált bemutató után Somoss Johanna zongoraművész Schumann *Arabesque* című művét játszotta el, mindenki örömeire.

Ezután a Lepramisszió rövid közgyűlése kezdődött, melyet Bartha Andrea elnök vezetett le. Egyetlen tárgysorozati pontja az igazgató 2019. évről szóló beszámolójának megvitatása, illetőleg elfogadása volt. „Hálaadással és magasan emberi reménységünk felett zárjuk az évet” – fogalmazott Riskóné Fazekas Márta. „Isten sokkal jobban gondoskodott rólunk, mint amit mi

elképzelnünk is tudtunk” – állapította meg, amikor beszámolt az adományokról, a támogatott projektekről, a sok-sok önkéntes munkatárs és tanácsadó áldozatosságáról, mindenekfelett pedig a segítők számának és a támogatásoknak a folyamatos növekedéséről.

„Csodák között járunk, mert csoda minden olyan magyar ember, aki meglátja, megérzi, ha valaki segítségre szorul, és segítségre indul soha nem látott, távoli embertársaink felé, akiket úgy szeret, mintha itt lennének mellette!” Teréz anya gyönyörű mondásával zárta részletes beszámolóját az igazgató: „Ha fájlalod, hogy nem tudsz segíteni az egész világ nyomorúságán, segíts egyetlen emberen!”

■ R. F. M.

Forrás: Lepramisszio.hu

Páholy és oltár

Gyűjteményi este fókuszában a szabadkőművesség

A 21. század emberét is lenyűgözi a katedrálisok látványa. Ha egy kicsit tovább is gondolkodunk, akkor még inkább elámulunk, milyen szervezetség, tudás kellett ahhoz, hogy ilyen lenyűgöző méretű, megragadó szépségű, időtálló épületek készüljenek abban a korszakban, amikor az emberek és állatok izomerején, illetve a legegyszerűbb mechanikai gépeken kívül nem állt rendelkezésre más technikai segítség. Pedig ma láthatunk más csodákat, olyan, emberkéz emelte épületeket, amelyek mellett a legnagyobb katedrálisok is eltörpülnek. Nem csoda, hogy a 18. század embere, aki nem láthatott a katedrálisokhoz fogható épületeket, még inkább elámult a középkori mesterek tudásán.

A katedrálisok keltette ámulat szülte a szabadkőművesség intézményét. A 18. században élt angliai protestánsoknak nem volt lehetőségük arra, hogy kőből építsenek katedrális, ezért szellemi templomot szerettek volna létrehozni a középkori építőmesterek örököseként és a „világmindenség nagy építőmesterének” munkatársaként – ők nevezték magukat szabadkőművesnek. A céhek idealizált testvériségét követve hozták létre páholyaikat, hogy a legteljesebb egyetértésben és együttműködésben munkálkodjanak az ész, az értelem, a testvériség terjesztésén, a világ haladásán.

A szabadkőművesség intézményének van egy ezzel gyökeresen ellentétes magyarázata is. E szerint a rend és a vallás titkos ellenségeinek gyülekezőhelye,

akik a rend felforgatására és a világuralom elérésére szerveznek máig titkos összeesküvést. Nincs olyan valamirevaló összeesküvés-elmélet, amelyben ne szereplnének a szabadkőművesek, akik különféle titkos vagy kevésbé titkos fedőszerveken keresztül irányítják a világot, kis túlzással a teremtéstől kezdve mind a mai napig. Minden forradalom, anarchia, diktatúra mögött őket kell keresni.

A szabadkőművesség és a vallás, a szabadkőművesség és az egyház viszonya is vitatott a mozgalom keletkezésétől kezdve mostanáig. Az evangélikus gyűjteményi esték január 15-i, *Páholy és oltár* című alkalmá egyházunk budapesti Üllői úti székházának templomában ennek a kérdésnek a történeti vetületét igyekezett megvilágítani a megjelent érdeklődők számára.

Szentpéteri Márton, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Elméleti Intézetének tanára a 18. századi szabadkőművességnek a valláshoz és az egyházakhoz való viszonyáról beszélt. Előadásából kiderült, hogy az 1723-ban megjelent szabadkőműves-alkotmány után nagyon hamar, már 1751-ben kettészakadt a mozgalom. A szakadások és újraegyesülések folyamata azóta is tart, és a szabadkőművesség különböző ágazatai a valláshoz és az egyházakhoz nem egyformán viszonyulnak. Az 1723-as alkotmányt lehet úgy értelmezni, hogy a szabadkőművesség feltétele a vallásosság, de létezik olyan olvasat is, amely szerint, aki valódi, igazi szabadkőműves, az nem is lehet vallástalan. Hogy ez a fajta vallásosság mit jelent, kötődik-e a felekezethez, az homályban maradt. E vallásoságnak a minimuma annyit jelent, hogy a szabadkőművesség vallotta és hitte az örök erkölcsi törvény létezését, és ennek megfelelően igyekezett élni. Ma ezt talán joggal tekintjük erkölcsi és vallási relativizmusnak, a 18. században azonban még nagy jelentősége volt annak, hogy a mozgalom a nagyon erős társadalmi, politikai határokat jelentő felekezeti elválasztó falakon is rést ütött.

A 19. század elején az angolszász szabadkőművesség már szabályként rögzítette, hogy csak az lehet szabadkőműves, aki valamely kinyilatkoztatott valláshoz tartozik. A kontinentális szabadkőművesség – amelynek vezető ereje a franciaországi mozgalom volt – másként fejlődött. A ma liberálisnak nevezett francia szabadkőművesség 1870-re jutott el odáig, hogy rítusaikból töröltek mindent, ami Istenre vonatkozik. A hit a francia szabadkőművességben – éppen úgy, mint a francia társadalomban – magánügyvé vált.

Lengyel Réka, az Irodalomtudományi Intézet munkatársa a 18. századi magyar szabadkőművességről, illetve arról a szabadkőműves-káteről beszélt, amelyet az evangélikus levéltár őriz. Előadását Pálczi Horváth Ádám (1760–1820) *Felfedezett titok* című regényében olvasott rész-

lettel kezdte, amely egy szabadkőműves beavatási szertartást ír le. Az előadásból megtudták az egybegyűltek, hogy a szabadkőműves-rituálék a keresztyén, a zsidó hagyományoknak, illetve a kőművesmesterség szimbólumainak keveredéséből állnak össze. A rituálékban központi szerepet kap a halál és az újjászületés gondolata.

A 18. századi magyarországi szabadkőművességben nagy vonzerőt jelentett, hogy a rendi és felekezeti korlátokon keresztül jutva létre a páholyok. Polgár és nemes, protestáns és katolikus együtt, egyenlőként találkozhatott, vitázhatott, fejthetett ki biztonságban olyan gondolatokat, amelyek a nyilvánosságban tabunak számítottak. Az állami tiltás miatt ezek a páholyok titokban, illegálisan működtek.

Két alapvető szabadkőműves irodalmi „műfaj” létezett a korban. A szertartáskönyvek a rituálékot írták le, amelyek egyes fokozatokba (inas, legény, mester) vezették be a tagokat. Az egyes fokozatokhoz való tudást – mindenekelőtt a bonyolult szimbolika ismeretét – tanították meg a szabadkőműves-káték. Másik szerepük az volt, hogy segítségükkel két idegen mások számára felismerhetetlenül meg tudta állapítani egymásról, hogy szabadkőműves „testvérek”.

Az evangélikus levéltárban őrzött kátének a vallással kapcsolatban legérdekesebb része a *Magyar vers a barátról és kalmárról* címmel megjelent ének, melyet 1788-ban énekeltek a nagylelkűségről elnevezett páholyban. Utolsó sorai így hangzanak:

*Az igaz szeretet s az Isten félelme
Lészen itt mindennek örökös védelme [...].
Légyen biztodd tehát csak a Kristus' vére
mely a hitnek, nem a névnek igaz bére!*

Levéltárunk ezenkívül még egy német nyelvű szabadkőműves-imakönyvet is őriz.

Zászkaliczky Zsuzsanna, az Evangélikus Országos Gyűjtemény közművelődési igazgatóhelyettese Zsilinszky Mihály (1838–1925) államtitkár, történész, egyházkerületi felügyelő szabadkőműves-relikviáit mutatta be, amelyeknek egy része az evangélikus múzeum állandó kiállításán is szerepel. A szabadkőművesség „titkait” tovább gyarapította az előadás. A Zsilinszky hagyatékában lévő kötetny ugyanis minden valószínűség szerint százötvenkétszáz évvel idősebb, mint az ő szabad-

kőművespáholy-tagsága, szimbolikája is más rítushoz kötődik, mint amelyhez Zsilinszky a megmaradt tagsági oklevele alapján tartozott. Zsilinszky páholytagsága bizonyítja, hogy a dualizmus korában egyházunkban a legmagasabb világi tisztségekre való megválasztásban nem lehetett akadály a szabadkőművesség.

A tavaly elhunyt evangélikus Berényi Zsuzsanna Ágnes sajnós nem tudta befejezni azt a kutatását, amellyel a magyar szabadkőműves protestáns lelkesek névtárát akarta összeállítani. Jó lenne folytatni a munkát, hogy egy kicsit tisztább és megalapozottabb képet kapjunk a magyarországi evangélikusok és a szabadkőművesség kapcsolatáról. Tudjuk, hogy a magyarországi nagymesterek között voltak evangélikusok: Pulszky Ferenc és Bókay Árpád.

Hazánk történelme úgy alakult, hogy a szabadkőművesség nagyjából titkosan működött. Ami titokban volt vagy van, arról bármit gondolhatunk, mondhatunk, és bárminek az ellenkezőjét is. Amikor 2004-ben az *Evangélikus Élet* hasábjain cikk jelent meg arról, hogy Sztehló Gábor 1945 után szabadkőműves-páholy tagja lett, többen nehezményezték, hogy ilyen „terhelő” adat került napvilágra a mindenki által tisztelt lelkészlől.

Magam részéről a szabadkőművesség túlértékelésénél csak a démonizálását tartom helytelenebb hozzáállásnak. A Szentírás tanúsága szerint a világot nem mi, nem a Hatalmasok, nem a Gonosz, nem a titkos összeesküvések irányítják, hanem a mindenható Isten. Ol-tára előtt mindenkinek helye van, még a páholyok tagjainak is.

■ KERTÉSZ BOTOND

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

I wonder how you stood before the tyrants
 Straight, overwhelming the whole universe
 What made death so dear to your hearts?
 Did you see in it the glory of life?
 Or you saw Christ awaiting you
 so you rushed to meet him?

Poem of Pope
 Shenouda III,
 "The heroes"

**"Attention to my cry,
 for I am brought very
 low; deliver me from my
 persecutors, for they are
 stronger than I."**

Psalm 142:6

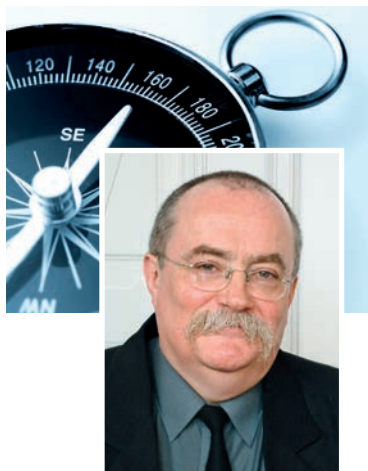
**"They will put you out of the synagogues; yes, the
 time is coming that whoever kills you will think
 that he offers God service."**

John 16:2

ST. ANTONY COPTIC MONASTERY
 325 A.D.

THE
 QUEEN HE
 ORTHODO
 invites you
 ancient rights
 wonderful
 CISTERCEN
 CISTERCEN was
 and later Mar
 Helen: "Constat
 the 4th century.
 for denoting a
 HOLY SEPULCH
 If you go to
 the CISTERCEN
 musical scriptu
 Ring your HEY
 ECHO SOUND!
 Indeed.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Hősök

Lupták György *esperes*
Bács-Kiskun Egyházmegye

„Ha Isten is megsegít, újra találkozhatom feleségemmel, gyermekeimmel és kollégáimmal. Ha viszont nem kapom meg ezt a lehetőséget, az is Isten akarata lesz. Ne sírjatok, ne aggódjatok, mindent Isten kezéből veszek.” Lawan Andimi lelkész szavai ezek, akit idén január 3-án raboltak el Nigériában a Boko Haram terroristái. Az emberrablók által közzétett videóban üzenté mindezt, és egyidejűleg segítséget is kért a kormánytól, valamint az egyházvezetéstől.

A nigériai keresztyén egyházak ernyőszerzetének, a Christian Association of Nigeriának (Nigéria Keresztyén Szövetsége) egyik vezetője, Stephen Dami Mamza püspök számolt be újságíróknak a terrorszervezettel folytatott tárgyalásokról. Elmondta, hogy kudarcot vallottak, nem sikerült elérniük a lelkész szabadon bocsátását. A Boko Haram a kezdeti százhuszonötezer eurós váltságdíjat ötszáz ezer euróra emelte. Ekkora összeget képtelenek voltak kifizetni. Ezért a kegyetlenségéről hírhedt terrorszervezet január 20-án Lawan Andimi lelkészt kivégezte. Felesége, kilenc gyermeke és gyülekezete siratta meg elvesztését. Nigéria mintegy kétszázmillió lakosából körülbelül kilencvennégy millióan valamelyik keresztyén egyháznak a tagjai. A többség muzulmán.

Az Open Doors nemzetközi szervezet legfrissebb jelentését tartom a kezemen. A szervezet azt vizsgálja, hogy a különböző országokban a vallásszabadság hiánya mennyire érinti az ott élő keresztyéneket. A szervezet kutatási módszerei alaposak, és az eredmények hitelesek. Rendszeresen összefoglaló jelentést tesznek közzé, ez az úgynevezett „üldözés világindexe” (*Weltverfolgungsindex*). A mostani jelentés összesen hetvenhárom országban állapít meg keresztyénüldözést. A szervezet jelentése precízen kidolgozott pontrendszer alapján besorolja az érintett országokat egy ötvenes listába. Ennek legelején már régóta Észak-Korea áll. Vagyis itt vannak a legtöbb veszélynek, gyakran életveszélynek kitéve keresztyén emberek. A jelentés szerint Afrikának a Szaharától délre eső térségében, Maliban, Burkina Fasóban, Mauritániában és újabban Kamerunban is erősen fokozódott a keresztyének veszélyeztetettsége. Dzsihadista, iszlamista csoportok, mint újabban Nigériában a „fulani pásztorok”, járják a falvakat, és áttérésre kényszerítik a keresztyéneket: „Térj át vagy meghalsz!”

Döbbenetes adatok. Ezekben az országokban nagyjából ötmilliárd ember él, köztük becslések szerint hatszáznegy-

venmillió a keresztyén. És ezek között kétszázhatvanmillióan vannak azok, akik extrém vagy nagyon magas szintű üldözésnek vannak kitéve. Ez azt jelenti, hogy szinte naponta kell elszennedniük az üldöztetés számtalan formáját, a verbális fenyegetéstől kezdve a családjukból való kiközösítésen át egészen az életük kioltásáig. No meg azt is, hogy ma Jézus Krisztus követői a legtöbb üldöztetésnek kitétt vallás!

Figyelemre méltó tény, hogy az első ötven ország közül negyven egyértelműen muszlim többségű, elsősorban arab ország vagy közép- és észak-afrikai. De tizedik helyével „előkelő” helyet foglal el a listán India is, ahol inkább a hinduk vallási türelmetlenségétől kell szenvedniük a keresztyéneknek. És meglepő a listán Kolumbia negyvenegyedik vagy Oroszország negyvenhatodik helye. Ez utóbbiban nyilván a kiségyházakhoz tartozók vannak kitéve az ortodox „állam-egyház” elnyomásának.

Egyik szentföldi utam során – Jeruzsálemben, a Via Dolorosa végén, közeledvén a Szent Sír-templomhoz – fotóztam le a szomszédos oldal képén látható molinót. Kopt szerzetesek laknak ott szegényes kuckóikban, a templom felső szintjére szorulva. Ők függesztették ki gyászukat, megosztva minden arra járó zarándokkal. A keresztyén világot sokkolta akkortájt, 2015 elején a tragédia: huszonegy kopt férfit, akik vendégmunkásként dolgoztak Líbiában, az Iszlám Állam terroristái a tengerparton lemészároltak. Bűnük a keresztyénségük volt.

A molinón ez az akkor a világsajtót bejárt fénykép látható, meg két igevers. Az egyik a 142. zsolttár 6. verse: „*Hozzád kiáltok, Uram, és ezt mondom: Te vagy oltalmam, te vagy osztályrészem az élők földjén.*” A másik *János evangéliuma* 16. fejezetének 2. verse: „*A zsinagógákból kizárnak titeket, sőt eljön az óra, amikor mindaz, aki megöl titeket, azt hiszi, hogy Istennek tetsző szolgálatot végez.*” Olvasható továbbá III. Shenouda kopt pápa (2012-ben, nyolcvannyolc évesen hunyt el) *A hősök* című, korábban írt versének részlete is. Hevenyészett fordításban így hangzik:

Csodálom, milyen rendíthetetlenül álltatok a zsarnokok előtt, legyőzve ezzel az egész világot.

Mi tette a halált oly kedvessé szívetek számára, láttátok benne az élet dicsőségét?

Vagy láttátok a rátok váró Krisztust, így siettetek találkozni vele?

Történelmi példák is mutatják a hit erejét

Koren Pálné az evangélikus hagyomány megismertetéséről

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. „Nálunk a pedagógusok nemcsak a tárgyakat oktatják, hanem saját hitükből, reménységükből kiindulva az evangéliumot is képviselik” – fogalmaz Koren Pálné. A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium történelem-olasz szakos tanárát, hitoktatót az iskola lelkiségéről és az elmúlt harminc évről is kérdeztük.

– 1989-ben az egyházi iskolák közül elsőként nyílt újra a Fasor. Harminc év eleendő ahhoz, hogy egy iskola a múltja és a jelene alapján újradefiniálja önmagát? Milyen szellemiségű ma ez a gimnázium?

– Az elmúlt harminc évben sokat változott, sőt ma is változóban van az iskola. Amennyire lehet, arra törekszünk, hogy múltunk értékeit alapul véve váljunk ma is meghatározó, tudást átadó és ezzel együtt evangéliumot hirdető intézménynyé. Az első időben nagyon magas volt az evangélikus diákok aránya, tanulóink erős családi kegyességet hoztak magukkal. Az első osztályom arról volt híres, hogy a negyvenöt főből negyvenegyen evangélikusok voltak. Akkor nagy előny volt, hogy az ország különböző részeiből jöttek a tanulók, és kollégisták lehettek. Az alföldi gyülekezetekből, Nyíregyháza környékéről, de a nyugati országrészből, Kemenesaljáról is voltak diákjaink. A kö-

zösségünk is erős volt, a diákok nemcsak ismerték egymást, de el is látogattak egymáshoz, a szülők is tartották egymással a kapcsolatot. Az sem volt ritka, hogy diákjaink egymás családjainál nyaraltak. Összetartás volt az osztályban és az iskolában. Ma sokkal kevesebb evangélikus gyermek tanul nálunk. Bizonyos értelemben ma nehezebb a dolgunk, mint az indulásnál volt. Be kell vallanunk, hogy a családok ma kevésbé gyakorolják a hitüket. Arra törekszünk, hogy amennyire lehet, ne csak a fiatalokkal, hanem a családokkal is megismertessük az egyház tanítását és az evangélikus hagyományt.

– Miben mutatkozik ez meg?

– Az iskolai áhítatokon, egyházi rendezvényeken és a hitoktatáson kívül elsősorban a tanárok mentalitásán keresztül leszünk láthatóan evangélikusok. Nálunk a pedagógusok nemcsak a tárgyakat oktatják, hanem saját hitükből,

reménységükből kiindulva az evangéliumot is képviselik. Fontos azt is látni, hogy intézményünk nemcsak a pedagógusok oldaláról, hanem a családok felől tekintve is hívő keresztény. Természetesen nagy számban vannak olyan diákjaink is, akik korábban nem találkoztak a hit kérdéseivel. Akikben megvan az igény arra, hogy megismerkedjenek a vallással, azoknak igyekszünk segíteni, és minden tanulóink számára igyekszünk a krisztusi értékeket közvetíteni. Nem tudjuk garantálni, hogy innen mindenki hívőként kerül ki, de arra törekszünk, hogy emberséges felnőttekként tudjanak majd megállni az életben.

– Mely kérdések foglalkoztatják ma a fiatalokat a hittel kapcsolatosan?

– Sarkalatos kérdésük az élet kezdete és a vége, valamint az etikai témák. Ezeknél nagyon érdeklődők. Izgalmas és mély beszélgetéseink szoktak lenni.

– Mit jelent önnek a tanítás?

– Tizenhat éves koromban határoztam el, hogy történelemtanár leszek. Az Eötvös Loránd Tudományegyetemen kezdtem meg felsőfokú tanulmányaimat. Közben a világi tanulmányaimmal párhuzamosan az Evangélikus Teológiai Akadémia [ma Evangélikus Hittudományi Egyetem – a szerk.] levelező tagozatát is elvégeztem. 1989-től van lehetőségem egyházi iskolában tanítani, azóta vagyok a Fasor tanára. Édesanyám arra nevelt, hogy próbáljam megérteni, milyen jelentősége van a hitnek. Ezt a családi indíttatásból formálódó személyes meggyőződést próbálom a diákok számára közvetíteni. A történelem nagyon sokat segít a hittan tanításában is, hiszen számos történelmi példát tudunk mondani, amely kifejezi a hit erejét. A tanári hivatásban azt élem meg, hogy amiről korábban úgy képzeltem, lelkészként fogom majd az emberek között hirdetni, azt iskolában, tanárként a diákok számára tudom gyakorolni és szolgálattal továbbadni.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Mi az igazi bölcsesség?

Mi minden nem azonos a bölcsességgel? Az év elején sokan gondolkodnak azon, milyen bölcs döntéseket hozhatnának az új évben. Nagyon sokan azonosítják az okosságot vagy a tudást a bölcsességgel. Az emberi életfejlődés nagyon más fokon állnak ezek a fogalmak. Egy nagyon kicsiny gyermek is lehet okos, bölcsnek (igen kevés kivételtől eltekintve) mégsem mondanánk. A nagyon nagy tudást felhalmozó emberek is híján maradhatnak a bölcsességnek. (Nem egy, nem két Nobel-díjjal találkoztam már, aki mindennek volt mondható, de bölcsnek nagyon nem.)

Sokan úgy gondolják, hogy ha túllépek a saját gondolataimon és döntéseimen, az bölcs dolog. Fontos lépés lehet ez a bölcsesség felé vezető úton, de a céltól még messze van. Ha a bölcsesség hiányát mutatja az, hogy „én iszom”, akkor nem jut el valaki a bölcsességhez pusztán attól, hogy azt mondja, „én nem iszom”. A megtérés nem száználcvan

híján vagyunk a bölcsességnek, vajon miért gondoljuk, hogy másokban képesek vagyunk meglátni. És ha egy olyan bölcsöt követünk, akit mindenki bölcsnek tart, miből gondoljuk, hogy az ő útja egyben a mi utunk is? Ha mindenki egyfelé megy, akkor soha nem talál meg a közösség semmilyen új utat...

Hogyan lehet megközelíteni a bölcsességet?

A komplex rendszerek egyik igen fontos tulajdonsága, hogy az egymással ellentétes viselkedéseket is képesek egyszerre megvalósítani. Egy fejlett élőlény egyszerre befogad és cselekszik. Egy-egyszerre passzív és aktív. A sikerhez azonban az egymással ellentétes cselekvések között súlyozni kell. A helyes súlyozás a bölcsesség maga. Ahogyan a karthauzi szerzetesek mondták: „Teljes lényünkkel ahhoz kell igazodnunk, amit teszünk, minden pillanatban. Ha megyünk, menjünk. Ha imádkozunk, imádkozzunk. Ha nézünk valamit, nézzük. Ha eszünk,

akkor a bölcs ember balra tart. Mert akkor ez a helyes súlyozás. Még akkor is, ha tényleg jobbra kell menni. Azért megy a bölcs mégis balra ilyenkor, hogy a közösség ne felejtse el, hogyan kell majd akkor balra tartani, ha arra lesz szükség.

A Biblia egymással ellentétesnek gondolt kijelentései nem oltják ki egymást, hanem pontosan az élet teljességének a köznapi emberi gondolkodást bőven meghaladó sokszínűségét mutatják be. Az elmentmondások a helyes súlyozás nagyon nem egyszerű feladatára nevelnek. A bölcsesség felé vezető út a Teljesség sokszínűségének az egyre mélyebb és mélyebb megélése és a sok szín közötti okos választás képessége.

Mi hát az igazi bölcsesség?

Semmiképpen nem olyasvalami, ami belőlünk, magunkból indul ki. Mi saját magunk az igazi bölcsességhez túl kicsik és kevesek vagyunk. Az igazi bölcsesség küszöbe az emberi korlátainknak a megérzése. A Teljességet kell befogadnunk ahhoz, hogy bölcsnek lehessünk. Salamon példabeszédei így fogalmazzák ezt meg: „A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme...” (Péld 1,7)

Ha belépünk a Szentháromság szeretetkapcsolatába, akkor Istentől egy olyan nézőpontot kapunk ajándékba, amely egyszerre látja át az egész Teljességet. Ez a bölcsesség. A szeretet láncolatába való belépés tesz minket képessé arra, hogy megérezzük a teremtett világ egészének a harmóniáját, és egységben élhessünk vele. (Erre szegény, tönkretett Földünk nagyon is rászorul...) A Teljesség nézőpontja adja meg a helyes mérlegelés képességét, és teszi a dolgokat bennünk és körülöttünk pontosan oda, a helyükre, ahova azok valók. Ahogyan Salamon példabeszédei írják: „A bölcsesség az utcán kiált...” (Péld 1,20) A bölcsesség mindenhol ott van – ahol magunkba zárt emberi létünkkel nem keressük. Utánunk kiált. A kiáltása a saját egónkból való kilépésre és a szeretet áramába való belépésre hív.

Azt kívánom minden Olvasómnak az új esztendőre, hogy hallja meg a bölcsesség kiáltását.

■ CSERMELY PÉTER

Forrás: Csermely Péter blogja 2.0 – Csermelyblog.hu, 2019. december 19.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

fokos fordulat. A szintézis nem antitézis. Ha csak a tagadásig jutok el, az még nem bölcsesség. Valamilyen korábbi viselkedésem igenlése és tagadása ugyanúgy saját magam körül forog.

Sokan a náluk bölcsőbbnek vélt embert követik, és azt hiszik, hogy ezzel megtalálták a bölcsességet. Csalóka helyzet ez. Nem biztos, hogy bölcs az, akit mi annak vélünk. Ha saját magunk

együnk. Ez a titka a teljes, intenzív és gazdag életnek.” A nyúl vagy fülel, vagy fut (ami persze nem azt jelenti, hogy futás közben süket...).

Az ókori bölcsesség kulcsfogalma volt az arany középút. Az arany középút nem az „ebből is egy kicsit, abból is egy kicsit” vásári bölcsessége. Az arany középút lényege a szélsőségektől való tartózkodás. Ha mindenki jobbra megy,

A színek mögött az Úrra is figyelve

Konczos Éva festőművész, rajztanár evangélikus vidéken, Csanádalbertiben született, és egész életét a gyermekek nevelésének szentelte. Az anyag, a forma szépségét igyekezett megmutatni tanítványainak, ám mindig ügyelt arra is, hogy a látható világ művészi értelmezésén túl az Úr üzenetét is megláttassa a nebulókkal. A teremtett világ szépségét igyekezett megragadni rajzban, festményekben vagy akár egy ügyesen megformált csuhébabában. Most is ezt teszi, amikor a Budavári Hírmondót illusztrálja.

FOTÓ: BUDAVÁRI HÍRMONDÓ

Szinte a véletlennek köszönheti, hogy rátalált a budavári evangélikus gyülekezetre. Fiatalságának java részét Szarvas környékén töltötte. Aki egy kicsit is járatos a hazai „lutheránus földrajzban”, az tudja, hogy az a vidék ma is kicsi egyházunk egyik legfontosabb fellegvára. Élnék ott magyar és szlovák gyökerű evangélikusok is szép számmal – Koczós Éva éppen egy az utóbbiak közül. Ma is büszkét felmenőire, bár amikor jó néhány évvel ezelőtt pozsonyi önálló kiállítása után interjúra kérte a szlovák sajtó, bizony már csak magyarul tudott felelni a feltett kérdésekre, de szeretettel fogadták. A szarvasi évek közben megtartotta budavári lakását is: néha egy kicsit itt, egy kicsit ott időzött, aztán az idő haladtával mind

terhesebbé vált számára az ingázás, így végleg berendezkedett a Bécsi kapu téren.

Mi, akik hóziataros januári vasárnapokon a reggeli tea mellett azt latolgatjuk, hogy vajon nekivágjunk-e ebben a zегernye időben, elinduljunk-e a 11 órás istentiszteletre, akár irigyelhetjük is őt, akitől csupán egy kőhajításnyira van a templomunk. Mégis, egy véletlen kellett ahhoz, hogy végül is belépjen a kapun. Úgy mesélte, hogy Samu Piroska terelte be először a vári „nyájba” – szó szerint a kapuban szólította meg, és invitálta be közeánk. Aztán itt is maradt. Jobbára a hátsó sorokban szokott ülni. Megszokta, csak mostanában már mintha egyre messzebb lenne az énekeket jelző tábla,

mert sokáig kell silabizálnia a számokat. „Vagy a személyes telefonszámát kellene inkább kibogarásznom” – mondja hamiskás mosollyal Éva.

De a maga elé tett rajzlapot még ma is kiválóan és szívesen látja. Mert ma is alkot: jelenleg éppen egy Szarvas környéki tájat ábrázoló képen dolgozik. Ajándék lesz Samu Piroskának karácsonyra. Ritka kedves, szeretetre méltó ember, nagyon megérdemli – mondja Éva. Annak idején ő is többször megfordult a szarvasi alkotótáborban. Imsit [Bence Imre, a Budavári Evangélikus Egyházközség igazgató lelkesze – a szerk.] persze egy kicsit már ő is ismerte, hiszen Bence Áront tanította a Kincskereső iskolában, ahol pedagógustársaival együtt a gyermekek tehetségének kibontakoztatásán munkálkodtak. Éveken keresztül szerveztek nyári képzőművészeti alkotótáborokat a kincskeresős gyerekeknek Szarvason, és Éva mindig arra törekedett, hogy a képzőművészet mellett a hitet, Krisztus tanítását is a gyermekek fejébe, vagyis inkább szívébe plántálja.

Ha csak teheti, a 11 órás istentiszteletre ül be, de nagyon szívesen hallgatja a templomi koncerteket vagy éppen a szabadegyetemi előadásokat is. Nyáron még egy egész hetes képzőművészeti foglalkozást is tartott a vári gyerekeknek: rajzoltak, festettek, bábokat készítettek. Karácsony előtt pedig újabb foglalkozásra készül: kukoricacsuhéból fognak angyalokat készíteni, ami szép dísz lehet majd a karácsonyfán. Hol tanulta ezt? Persze Szarvason, hiszen életének majd minden ösvénye oda fut vissza.

Pedagógusmunkája mellett mindig foglalkozott kiadványok, könyvek illusztrálásával is – így rendszeresen rajzolt a szarvasi evangélikus gyülekezet lapjába is. Ezt a hagyományt folytatja most a *Budavári Hírmondóban*: rajzaival a gyülekezet lapjának olvasói rendszeresen fognak találkozni.

Éva azt mondja, hogy azért szereti a budavári gyülekezetet, mert úgy érzi, összetartó, becsületes emberekből álló közösség, ahol sok barátra is talált. Az pedig külön jó, hogy csupán karnyújtásnyira van a templom, mert így fizikai és lelki élete egyetlen összefüggő, összetartozó térben zajlik, ami erőt és biztonságot ad neki.

■ I. L. L.

Forrás: Budavári Hírmondó – a Budavári Evangélikus Egyházközség hírlevele, 2019/4.

Szabad a templomban humorizálni?

Templomban tartandó stand-up előadás kapcsán vetődik fel az alapvető kérdés: van-e Istennek humorérzéke?

A humoros előadásokra egy összesen tizenkét órás esemény keretei közt kerül sor Debrecenben február 22-én. A *Virrasztás az éhezőkért* című alkalom célja, hogy délutántól hajnalig prédikációk, beszélgetések, zenes produkciók, filmnézés és egy kis humor irányítsa rá a figyelmet azoknak a helyzetre, akik nélkülöznek, és segítségre szorulnak. Hivatásos nevetető templomi fellépése nem példa nélküli. Pont az az Orosz György lesz az egyik fellépő, aki korábban közvetlenül istentisztelet után is stand-upolt már. Van olyan erdélyi református teológiai professzor, aki humoros műsorával maga is fellép, és többen egyértelműen megerősítik, hogy Istennek van humora. Így tett Veres János református lelképásztor is, aki hozzájárult, hogy az esemény a templomban legyen, és prédikációval, valamint imával készül a programra.

Egy ilyen esemény normális esetben azzal a kellemetlen, de fontos kérdéssel is szembesít, hogy akár keresztényként, akár nem, segítünk-e (eleget) azoknak, akik

tényleg nehéz helyzetben vannak. Azonban vannak, akik nem tudnak vagy nem akarnak eljutni eddig a kérdésig, mert már azon kiakadnak, hogy szerintük a templo-

KEPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

mot a humoros beszéd megszentelgetni, és utána már nem is látnak a dühtől. Jézus Krisztus farizeusokról szóló gondolatai kavarognak a fejekben ezt hallva!

Akkor nyugodtam meg, amikor éppen az esemény másik humorista fellépőjé-

től, Ruha Tomytól azt kérdezem, hogy a humor segít-e egy ilyen nehéz kérdésen, mint az éhezés. Mielőtt meg tudott volna szólni, a mellettünk lévő templomi padból halkán, de csillogó szemmel megszólal egy férfi, aki nehezen jár, és akiről tudom, hogy az utcán élt, de ma már a gyülekezet közreműködésének köszönhetően egy kis lakásban hajtja álomra a fejét esténként. Azt mondta: „Mindenféleképpen segít.”

Nemsokára taxiban ültünk, az esemény fő szervezőjével, a Tündérkör Alapítvány elnökével egy következő riport forgatására igyekezve is ezt a témát elemezzük hevesen. A sofőr beszélgetésünket hallgatva lelkesen osztja meg velünk véleményét: „Miért ne lehetne humor a templomban? Nem vagyok nagy templomba járó, de hát Istennek ne lenne humora?” Nekem ez abban a pillanatban legalább annyit számított, mint a fent említett teológusok véleménye.

Végezetül álljon itt egy témába vágó vicc a Szent Gellért Kiadó *Amin a barátok is nevetnek* című kötetéből:

„Az alig két hónapos babát szülei magukkal viszik a vasárnapi istentiszteletre, de sajnos minden csitítás ellenére a gyermek végigsírja az egész prédikációt. A szertartás után a pap odamegy a családnak.

– Különös, hogy annyit sírt, pedig már megszokhatta a hangomat, hiszen vasárnaponként kilenc hónapon át hallgatta!

– Az igaz – feleli az anyuka –, de most van először módja véleményét nyilvánítani.”

■ „PHIL MELANCHTHON”

Forrás: Szólj be a papnak blog, 2020. január 21.

HUMOROSAN EVANGÉLIKUS

2020
AZ
UHR-WATCH-ÓRA
ÉVE.
ÍZLELD
MEG
MOST
SAJÁT
NYELVEDEN.

#PASSIO2020

Európa legnagyobb passiójátéka 2020 önkéntes részvételével

PAPP LÁSZLÓ BUDAPEST SPORTARÉNA

2020. ÁPRILIS 4. | PASSIO2020.HU

Az esemény fővédnöke: Erdő Péter bíboros,
prímás, esztergom–budapesti érsek

jegy.hu

CSALÁDBARÁT
ORSZÁG
NONPROFIT KÖZHASZNÚ KFT.

Az előadás a Nemzetközi
Eucharisztikus Kongresszus
előkészítő rendezvénye.

Passió 2020

Európa legnagyobb ökumenikus közösségi passiójátéka

A közösségi színhátékok, köztük a passiójátékok egy-egy település életében fontos közösségépítő szerepet töltek be történelmünk során. A hitélet mellett az adott település társadalmi életének is kiemelkedő eseményei voltak.

2020-ban a hagyomány modern körülmények között éled újjá: a Papp László Budapest Sportarénában 2020 önkéntes részvételével megrendezendő passió Európa legnagyobb ökumenikus passiójátékává válhat.

Az aréna harmincszor nyolcvanméteres küzdőtere színpadtérré alakul, ahol Jézus életének utolsó napjait, óráit mutatják be hetvenperces passiójátékban. Az önkéntes szereplők az egykori Jeruzsálem népét, a római katonákat, a főtanács tagjait, a tanítványokat és a passió összes fő- és mellékszereplőjét jelenítik meg.

Február 26-ig az önkéntes szereplők toborzása zajlik, amelyre a *Passio2020.hu* weboldalon lehet jelentkezni. A jelentkezéshez nem szükséges előzetes színhátszói tapasztalat. Amire azonban minden résztvevőnek szüksége van: az előadás és témája iránti elköteleződés és a szándék, hogy ebben a nagy színhátszó közösségben megélje a közös játék örömét. Családokat, baráti társaságokat, imacsoportokat és plébániai közösségeket is várnak a szervezők. Örömmel fogadják, ha a jelentkező férfiak vállalják szakáll növesztését.

A fellépők a próbákon és a helyszínen korhű jelmezeket kapnak. A próbák ideje alatt a szereplők étkezéséről a szervezők gondoskodnak.

A jelentkezés alsó korhatára tizenkét év. Középkorú korú jelentkezők számára a próbák és az előadás idejét iskolai közösségi szolgálatként igazolják.

A 2020. április 4-i (virágvasárnap előtti szombat) 15, illetve 19 órai előadásra a jegyek egységesen 2020 Ft-os áron kaphatók a *Jegy.hu* oldalon.

A misztériumjáték egyrészt a ferences szerzetesi iskolák passiójátékos hagyományára épül, amely megteremtette például a legendás *Csíksomlyói passiót* is. Másrészt főszereplője által teljesen mai

A *Passió 2020* különleges lehetőséget kínál a közös együttlétre, a közös gondolkodásra, válaszaink egyéni és közös megtalálására. Mindezek mellett olyan egyedülálló ügy a magyar színhátszásban, Európa és a világ passiójátékosában, amely méltán válhat példaértékűvé az egész kontinensen.

Ünnepeljük közösen 2020 húsvétját a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusra (NEK) készülve! Egy világtalálkozóra, egy nagy, örömteli összejövetelre, amely tanúságtétel Isten szeretetéről a világ felé. A NEK lehetőség Magyarország számára is, hogy megmutassa kultúrájának gazdagságát, a magyar emberek vendégszeretetét.

KÉPŐNK ILLUSZTRÁCIÓ

történet, amely arra keresi a választ, hogy 2020-ban mit jelent életünkben Jézus tanítása, szenvedéstörténete. Mit kezdünk a megváltás, a bűnbocsánat, a keresztáldozat gondolatával? Mindenkinek megvan a keresztje – mondjuk, de vajon tisztában vagyunk-e azzal, hogy mi a saját keresztünk, és miért, kiért viseljük a vállunkon? Vettük-e már át másnak a terheit? Léptünk-e oda valakihez úgy, hogy előzetesen nem kérte a segítségünket? Kivel azonosítjuk önmagunkat a passióban? Jézussal? Pilátussal? Júdással? Péterrel? A római katonával vagy a Barabást kiáltó tömeg tagjaival?

Kérdések, amelyek megszületnek minden húsvétkor minden keresztutat járóban.

A *Passió 2020* lélekemelő élménye erre a közelgő eseményre és a húsvét szent ünnepére is lelki felkészülést kínál.

Passió 2020

Európa legnagyobb ökumenikus közösségi passiójátéka

2020. április 4-én

15 és 19 órakor

a Papp László

Budapest Sportarénában

Az előadás fővédnöke Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek

A betegségtől való félelem nem jó tanácsadó

Találkozás dr. Kullmann Tamással

Mikor forduljunk orvoshoz? 100 tünet, amelynél azonnal hívjon mentőt címmel hiánypótló kötetet írt dr. Kullmann Tamás. A győri Petz Aladár Megyei Oktató Kórház onkológus főorvosa a párizsi Szent Lajos Kórház sürgősségi osztályán is bővítette szakmai tapasztalatait. Könyve közérthető nyelven, a betegek szemszögéből megfogalmazva világítja meg a panaszok hátterét. Vészhelyzetben pillanatok alatt fellapozhatók a praktikus, tünetcsoportok szerint rendezett szócikkek, s eligazítanak, mikor indokolt azonnal mentőt hívni, avagy sürgősségi osztályra menni, mikor elég otthon várni a jobbulást, illetve másnap felkeresni a háziorvost. A szerzőt, aki apai ágon budapesti evangélikus gyökereit is őrzi, egy onkológiai konferencia szünetében kérdeztem.

Februárban több világnap is a testi épség isteni adományára irányítja figyelmünket: 4-e a rákellenes világnap, 11-e 1993-tól a betegek világnapja, február 14. pedig az epilepszia világnapja.

Kullmann főorvostól először azt kérdezem: orvos szülők gyermekeként magától értetődő volt-e a pályaválasztása? Fejét ingatva feleli: sokáig nem akart orvos lenni. „A matematika jól ment, de hamar rájöttem: az emberek jobban érdekelnek, mint a számok. A piaristákhoz jártam, s óhatatlanul elgondolkodtam a szerzetességen, bár a tanítás és az orvoslás is foglalkoztatott. Végül ez utóbbi mellett döntöttem, s ennek nagyon örülök.”

Kozma Imre atyának tulajdonítja, hogy érdeklődése az emberi életéből tanulható példák s különösen a haldoklók felé fordult, ekképp: „Szeretnék az életük végén tartó emberekkel találkozni.” Szokatlan döntés egy fiattól – vetem közbe. „Édesapám ortopédsebész, majd a rehabilitációs intézetet vezette – amit dr. Cserháti Péter személyében most is evangélikus orvos igazgat –, édesanyám tüdőgyógyász. Végül a belgyógyászatot választottam, később, franciaországi tanulmányaim során jött ehhez az onkológia.”

Hazahozott szaktudás

A francia sürgősségi osztályon töltött évek értékes tapasztalatait a doktor hazahozta – ez a tendencia ma nem meg-

szokott. „Háromszor dolgoztam Franciaországban, összesen hat évet, de sosem gondoltam, hogy végleg ott maradok. Az egyik első ösztöndíjas, majd munkavállaló lehettem kint, s hazatérőként is az egyik első vagyok. Lesznek még, akik vissza fognak jönni, ebben biztos vagyok! Ha itthon jó környezetet teremtünk, vissza fognak térni a kint élő orvosok és mások is” – bizakodik.

E kötetének az első verzióját – részben kinti ismereteire alapozva – tizenöt éve írta meg; akkoriban nem voltak sürgősségi osztályok hazánkban. A betegek a belgyógyászati osztályokra mentek, sokszor túl későn vagy tévesen. Majd országosan elterjedtek a sürgősségi osztályok, s érdemesnek tűnt a könyvet kis átdolgozással újra megjelentetni.

A főorvos nem csupán tünetet akart ismertetni: „A kötet második része életmódi tanácsokkal szolgál. Felelősségünk, hogy miként bánunk a testünkkel, hogyan őrízhetjük meg az egészségünket. A könyv kétféleképpen használható: a tünetek alapján ki-ki gyorsan beazonosíthatja, tünete milyen gyakorlati teendőt igényel. Ugyanakkor sok ismerősöm elejétől a végéig elolvasta. Meggyőződésem: évtizedekkel ezelőtt egy parasztasszony sokkal többet tudott az emberi testről és a betegségekről, mint egy mai topmednyszer. A kommunikációs eszközöket mindannyian jól kezeljük. De számtalanszor tanúja vagyok, hogy egy súlyos

beteghez érkező családtag tőlem kérdezi: »Főorvos úr, mit mondhatok neki?« Nehéz helyzetben elakadnak a szavaink. Városias kultúránk magában hordozza a kockázatot, hogy a korábbi tudásunk bizonyos részét elveszítjük. Más dolgokat persze megnyerünk, de úgy tűnik, ez ezzel a mellékhatással jár.”

Hazatérve a párizsi kórházszövetség onkológiai központjából, ahol sürgősségi osztályon ügyelt, a győri kórházi fejlesztési projektben találta meg a keretet tudásának továbbadásához. „Győrben szereztem belgyógyászszakvizsgát, az onkológia költözésében és a sürgősségi osztály kialakításában vehettem részt. Összeszokott csapat dolgozik itt: együtt tanulunk, együtt fejlődünk. A felszerelés, a kemoterápiás szerek a legmodernebbek. Ma a daganatos betegek nem kapnak rosszabb ellátást Győrben, mint Párizsban” – összegez.

A betegség nem ellenség

Vajon hogyan viseli az orvos, ha nem nyeresre, hanem vesztésre áll a harc? „Nem ellenségként tekintek a betegségre; nem azt látom, hogy két esély van. Létezik más cél is: hosszabbítsuk meg a beteg életét a lehető legtovább, illetve biztosítsuk elérhető minőségét. A komfortkezelés is kiemelten fontos, ebben a család sokat tud tenni. Az élet vége az életünknek nagyon fontos időszaka! Legalább annyira, mint a születés vagy a párválasztás körüli időszak. Termékeny, értékteremtő időszakká válhat, ha a zavaró tényezőket ki tudjuk küszöbölni. Én az utolsó pillanatig látok feladatot. Lehet segíteni, lehet jobbitani.”

Kullmann doktor a haldoklók beteg-ágya mellé is odaáll, s mint mondja, ő is sokat kap pácienseitől. „Van, akikkel hosszú, mély beszélgetéseket is folytatok, bár ez ritkább. Ilyenkor sok mindent

meg tudunk osztani egymással. Ez bizalmi kérdés” – avat be a kórházi lét bensőséges pillanataiba.

S hogy mit kap ő a betegektől, hozzátartozóktól? „A legnagyobb erőforrás, amikor saját helyzetüket elfogadják olyannak, amilyen. A főnököm egyik betege mondta: »Doktor úr, olyan nehéz lehet önöknek mindennap elmondani a rossz diagnózisokat!« Ez a súlyos beteg »megsajnálta« minket, orvosokat! Ezeketől az emberektől nagyon sokat kapunk. S ez elég ahhoz, hogy másokban mi tartsuk az erőt, a lelket.”

Evangélikus kötődés és családi ökumené

Beszélgetésünk közben fény derül a kötet evangélikus vonatkozásaira is. „Át kellett olvasnom a könyv tördelt változatát. Győrből ez nem könnyű, ugyanis nem interneten intéztük. A szerkesztőnőnek javasoltam: tegyük le az egymásnak küldendő kéziratot a budapesti evangélikus múzeumban. Miért ott? Mert központi helyen van, a Deák téren. Nos, ő erre megnézte a múzeumi tárlatot is, és nagyon tetszett neki. A múzeum pedig olyan kedvesen és támogatóan állt mellénk, hogy hamar kialakult a kooperáció. A könyv elkészültébe így kerültek bele evangélikus patrónusaink.” S ezzel még nincs vége: ha a *Válasz Online* honlapján (*Valaszonline.hu*) rendeljük meg a kötetet, átvevőhelye is az Evangélikus Országos Múzeum, de a hiánypótló kötet a Luther Kiadó Üllői út 24. alatti könyvesboltjában is kapható.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Kullmann Tamás apai ágon evangélikus, anyai ágon római katolikus. A vegyes házasság felekezeti előnyeibe nőtt bele: „A nagyheti szertartásokat az evangélikusoknál passióhallgatással ünnepeltük, a karácsonyiakat édesanyám felekezetében. Evangélikus vonás, hogy az ünnepeinkkor a barokk zenének hangsúlyos szerep jut. S az is, hogy a külsőségek mindig egyszerűek nálunk. Otthon zömmel az evangélikus rítusok domináltak.” A főorvos számára természetes, ami szüleinek a házasságkötése idején nem volt magától értetődő. „Fiatalkoromban a taizéi mozgalom hozta el számomra az ökumenét. Sok evangélikus és református barátom van – mind keresztények vagyunk.”

Csöndes, benső hitéletét féltve őrzi: „A családtól hagyományt lehet kapni, de hitet nem. Az személyes dolog.” Olvasmányairól így vall: „Az iskolában sok fontos kötet került a kezembe. Rendszeres templomlátogatásaim ellenére voltak számomra ismeretlen bibliai fejezetek.

A pótlást egyetemi éveimre tűztem ki célul magam elé. Reggel, indulás előtt olvastam a Bibliát.” Forgatott keresztény és más vallásokhoz tartozó irodalmat, misztikus szerzőket, így elmondhatja: a lelki hagyományok tanulmányozása alapvető fontosságú.

A gyógyítás szakrális vonatkozásaira is rátérünk a főorvossal. Jézus a gyógyításért hozzá folyamodókat megkérdezi: mit akarsz, mit tegyek veled? „A betegségtől való félelem nem jó tanácsadó – mondja Kullmann doktor. – Isten az, aki megtart bennünket! Ha benne vagyunk, mitől félünk? Az a tapasztalatom, hogy az onkológián nincsenek csodák. Szerintem a csoda nem is azt jelenti, hogy Isten teljesíti a kívánságunkat, hanem inkább azt, ha valaki el tudja fogadni a helyzetét olyannak, amilyen. Elfogadni, amibe az Úristen beleengedett. Annak azután lesznek gyümölcsei. Nem biztos, hogy olyanok, amilyeneket én szeretnék, hanem olyanok, amilyeneket ő.”

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Kullmann Tamás: *100 tünet, amelynél azonnal hívjon mentőt. Mikor forduljunk orvoshoz?* (Válasz Könyvek) Válasz Online Kiadó, Budapest, 2019. Ára 3999 forint.

Böjt?! De miért, mivel, hogyan?

Hét héten át pesszimizmus nélkül

Nem a mostani fogyasztói társadalom sajátja a böjt. Valahogy idegen ettől a ma minket körülvevő világtól. Mi, evangélikusok pedig sokszor mutatjuk, mennyire maiak, korszerűek és világhoz igazodóan „természetesek” vagyunk. Felvetődik a kérdés: nem zavar minket évről évre ez a „böjtügy”? Tudunk egyáltalán valamit kezdeni vele?

Hamvazószerdától húsvétig böjt van. Hétszer hét, azaz negyvenkilenc nap. A böjt pedig „csak” negyven nap. Köztük a vasárnapok – de hiszen az mind-mind egy-egy húsvét, akkor nem is lehet hát böjtolni! Miért, a többi napon böjtolünk? Hogy is állunk ezzel mi, evangélikusok?

Beszélünk a böjti időről, de ez sem különbözik a többitől. Ugyanúgy eszünk, iszunk, ugyanúgy viselkedünk. Hasonlóan zajlanak a napjaink, futnak a heteink, mint bármikor máskor. Az a mi tradícióinkban csak formáság, hogy pénteken nem eszünk húst. S az öntudatosabb lutheránus hozzá is teszi, „mi nem ilyen külsőségekben, látszatdolgokban tartjuk a böjtöt”. Miért, másként igen? Vagy itt is megtörtént, ami az ősi keresztény tradíciók nem egyével, hogy a fürdővízzel kiöntöttük a gyereket?

A formális dolgokat elhagytuk – mondván, úgylis kiüresednek a szokások –, de helyette csak az úr maradt, amelyet nem töltöttünk meg semmi mással. Úgy teszünk, mintha nem is lenne szükségünk rá. Pedig a Szentírás a böjtölésről gazdagon tanít, s a mi Urunk nemcsak hogy „ajánlotta” övéinek, de maga is gyakorolta. Sőt még azt is elmondta, hogy bizonyos dolgokat csak böjtöléssel lehet megoldani. Testünknek, lelkünknek szüksége van a böjtre. Régen is volt, ma is van. Jézus korában is, de éppen úgy 2020-ban is.

Német testvéregyházunk már több évtizede ötletekkel segít böjtolni. Mozgalom indult annak idején ezzel a mottóval: „Sieben Woche ohne...” – „Hét hét ...

nélkül”. A negyven nap alatt lemondunk valamiről, ami nagyon fontos számunkra. Megmutatjuk ezzel, mi vagy ki uralkodik rajtunk. Mi vagy ki a legfontosabb nekünk. De nemcsak egyszerűen lemondunk, hanem annak ellenértékét, amit nem vásárolunk meg, felajánljuk valamilyen fontos karitatív célra. Lemondani hét hétre ká-

amelyek nélkülözhetetlennek tűnnek, s azután kiderül, hogy mégsem azok.

Idén miről mondjak le? – vetődik fel már most a kérdés. Jó önfegyelmzési eszköz, sőt egészséges folyamat is lehet belőle. Pedig az csak az első lépés. A lemondás nyomán keletkezett üres helyre talán valami más, valami tényleg fon-

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

véról vagy édességről, cigarettáról, alkohorról vagy kóláról vagy valami olyasmiről, ami jellemzően meghatározza az életünket – bár nélkülük is van élet...

Ki az úr a háznál? Én, vagy azok a dolgok, amelyeknek nem tudok ellenállni? Magam is próbáltam. Néhány éve nem kis önfegyelméssel sikerült átvészelnem az időszakot a számomra nagyon fontos kávé nélkül... Van, aki nem enni-, innivalóról vagy élvezeti cikkről mond le. Létezik internetböjt, Facebook-böjt, tévéböjt, autóböjt, s még sorolhatnám. Eszközök,

valami igazán értékes kerülhet. Talán jobban tudok figyelni külső-belső folyamatokra, netán jobban tudok figyelni Istenre? „*Boldogok a lelki szegények...*” – zsong a fejemben a *Hegyi beszéd* sokszor félreértett mondata. Ha tele a gyomrom, a fejem, a lelkem mással, lehet, hogy nem jut hely Istennek.

Évek óta foglalkoztatnak ezek a kérdések. S oly nagyon vágyom rá, hogy kialakuljon újra egy egészséges, biblikus evangélikus keresztény böjtkultúra. Olyan igazán jézusi, ahogy az én Uram

gyakorolta, és ahogy ő értelmezte ezt az ősi emberi szokást, a bűjtöt. A test és a lélek bűjtjeit.

S most – megvallom őszintén – egy kicsit megzavart ez az idej német ötlet: „Sieben Woche ohne Pessimismus.” Hét hét pesszimizmus nélkül?! Ez valahogy nem illett az eddigi képbe. Lehet, hogy ezért talált szíven ennyire. Ebben a borúlátó világban és a búsongásra hajlamos magyar lelkek között negyven napon keresztül lemondani minden – még oly jogosan feltörő – negatív gondolatról, kritikáról, megjegyzésről? Hét héten át nem panaszkodni? Egy rossz szót sem mondani? Lemondani a rosszkedvemről? Lemondani a fanyalgásról, mérgeledésről, grimaszokról? Ennyi időn át csak pozitív tényeket keresni a jól megszokott, már életünk részévé vált kesergés helyett? Nem irreális elvárás? Nem emberfeletti próbálkozás?

Azt hiszem, mégis megpróbálom. Nem tudom, mi lesz, ha sikerül, és hét héten át nem szennyezi a lelkemet és az agyamat. Nem gondolni rosszra, nem sugározni negatív hullámokat, nem keresni az okot a rosszallásra. Sokkal inkább meglátni a jót, nevetni jóízűeket, örülni annak, ami szép (állítólag ebből van több...). Nem bosszantani mást, nem kibeszélni a másikat, nem megharagudni az embertársamra (még akkor sem, ha igazam van). Hú, de furcsa lenne! De azért megpróbálom.

De lehet, mégsem. Úgysem fog menni. Ennél én rosszabb vagyok. Ennél sokkal jobban átjárnak a világból rám áradó negatív információk. Ennyire nem tudom kivonni magam kesergő honfitársaim hatása alól. Ennél sokkal inkább meghatároznak a sötét energiák. Apropos: energiák. Isten energiája is kevés, hogy a negatív erőknél felülkerekedjenek a pozitívok?! Hát nem ezt látjuk nap mint nap?

Az evangélium Isten ereje – írja Pál a Rómában élőknek (Róm 1,16). Az eredeti görög szó mindenki számára érthető: erő = *dünamisz*. Amikor az apostol Isten munkálkodásáról beszél, akkor a görög eredetiben az „energiá”-ról van szó (Fil 2,13). Amihez nekem kevés az erőm, ahhoz Istennek van ereje és energiája. Nála nincs energiaválság. Vele ez a jó kis kísérlet kipróbálható. Isten energiájával lehet hét hét pesszimizmus nélkül!

Mégiscsak megpróbálom. Valaki velem tart? (Kicsit izgulok – nem is kicsit.)

■ HAFENSCHER KÁROLY

URBÁN GYULA: Úrvacsora

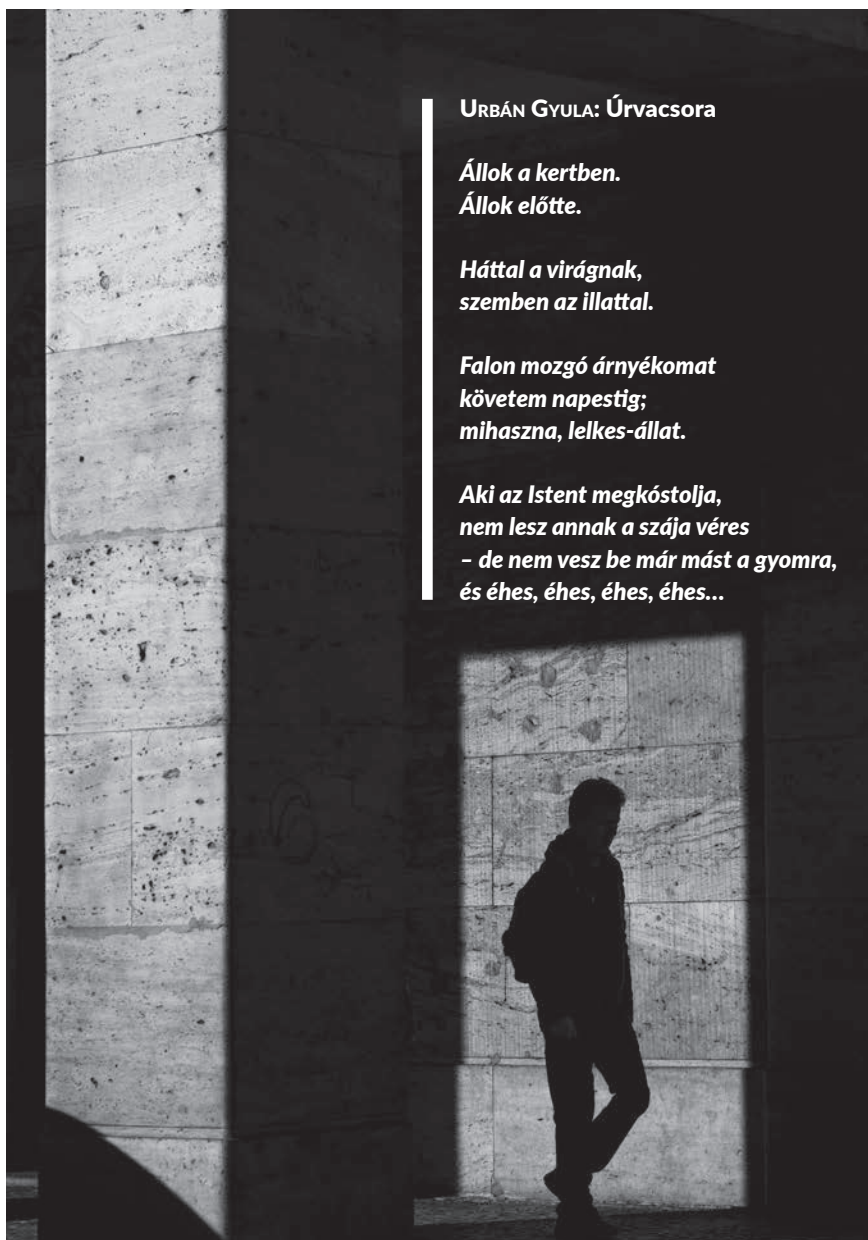
Állok a kertben.

Állok előtte.

**Háttal a virágnak,
szemben az illattal.**

**Falon mozgó árnyékomat
követem napestig;
mihaszna, lelkes-állat.**

**Aki az Istent megkóstolja,
nem lesz annak a szája véres
– de nem vesz be már mást a gyomra,
és éhes, éhes, éhes, éhes...**

Bicegünk, bicegünk...

Lassít a vonat, leszállók készülődnek. Gyorsan felhúrom az ablakot, mert a „büdös város” átható szagából annyi is sok, amennyi a nyíló ajtón benyomul. Felhúrom az ablakot, de előtte maradok. Látni jó. Egy fiatalember is leszáll. Amikor elindul, csak akkor látom, hogy biceg a jobb lábára. Egy lány siet eléje. Sietségében még jobban látszik, hogy ő is biceg. Egymásba karolnak. Ő a bal lábára biceg. Furcsa, de csodálatos ritmusban lépnek. Egymás felé bicegnek. De eszük ágában sincs erre figyelni. Egymást nézik, mosolyognak. Boldogok, bicegve is boldogok. Egymás felé bicegnek.

Régi emlék, de hirtelen felfrissül, mert éppen egy rabbiról olvasok, akinek az volt a szokása, hogy az imádság hevületében dobbantott egyet-egy a lábával. Hol az

egyikkel, hol a másikkal. A rabbi tanítványaának a felesége mossa a férje fejét:

– Ember vagy te, hogy nem szólsz a rabbinak, hogy csak az ép lábával dobantson, a beteget kímélje?

– Úgy beszélsz, mint a bolondok közül egy – vág vissza a jöbi biblicizmussal a férj –, azt gondolod, hogy imádság közben a rabbi tudja, melyik az ép lába, és melyik a fájós?

Bicegünk. Legtöbbször külön és nem egymás felé. Talán nem lennénk se szármalmasak, se mosolyognivalók, ha belekarolnánk egymásba. A másikba és a másikba. Jókedvűen, sőt szerelmesen.

.....
Forrás: *Visszhang. Imádságok, olvasmányok.*

3., átdolgozott kiadás. Szerkesztette Szabó Lajos. Luther Kiadó, Budapest, 2019

Házastükör

Megmosolyogtató a kifejezés, hogy a házasságkötéssel valaki „révbe ér”. Talán ennél a meghatározó, nyilvános elköteleződési állomásnál is fontosabb az az új felelősség, az az életfeladat, amelyet az ember ilyenkor kap. „Talpig nehéz hűségben” vajon sikerül-e átvinnie a szerelmet a túlsó partra? Tarisznyájában kap-e erre az útra elég muníciót az útra bocsátó szép üzenetek mellé?

A fejüket ma házasságra adó fiatalok, ha engednek a médiamanipulációnak, hónapokat is eltölthetnek „életük nagy napjának” tervezésével-szervezésével. Bár ezzel a nagyszabású feladattal

szívének fókuszába állítani a jeles esemény életre szóló ígéretét, reménységét, képes-e túllátni a dekoráción és meglátni azt a kihívást, amelyet egy kapcsolat folyamatos építése jelent, képes-e hosszú távra tervezni, számolva a hétköznapi realitásával – a másik és önmaga önismerteti útjának új kezdetekor.

A *telihold dalai* című albumon hallható a legendás szerzőpáros, Cseh Tamás és Bereményi Géza *Szerelmes dala*, amely ezzel a sorral kezdődik: „Mióta a világ varázstalanítva lett...” A dal szerelmi valóság a másikhoz, aki örökké megfejthetetlen titok, misztérium marad számunk-

sokdioptriás differenciával szemléljük önmagunkat és az egész világot, kockázatos vállalkozás. Tekintve azonban, hogy „csak másban moshatód meg arcodat”, van ebben valami megrendítően szép vonás is.

Az egymásra utaltság. Rád vagyok utalva, mert nem látom egészében, de te árnyalhatod a képet, kiegészítheted, elvehetsz belőle, megvilágíthatod más aspektusból. Légváramat egy mondat tal lerombolhatod, ugyanakkor falaimat megerősítheted néhány lételemmel igenlő mondat. Nincs mitől félnünk, nincs mit szégyellnünk, jól van így – töredékesen, esetenül, sebezhetően.

Egy képmutatató világban, mindenféle sztárkultuszok és trendek virulásakor az arcok arctalanítását figyelhetjük meg. Eltűnnek az egyedi vonások. Az összenőtt szemöldök, a szerethető szarkalábak, a nevetőgödröcske ott, jobbra. Így képződik folyamatosan az arctalan massa, egyre csak szegényítve, varázstalanítva a teremtett világot. Akit azonban újra és újra meg tud ragadni az egyedi, a sokféleségben rejlő szépség, a másik arcának ezernyi színe és árnyalata, aki képes egy varázstalanítani igyekezett világban „rózsaszín szemüveget” feltenni, az állhatatosan szeretni is sokkal könnyebben lesz képes. Mert nem a világ zaja és szüntelen villódzása fog elsősorban érzékeire, érzelmeire hatni. Védett benső tere lesz, amelynek rendje, csendje van.

Itt van tér, melyben otthon lehet, melyet belakhat, melybe meghívhatja nap mint nap a kedvesét akkor is, ha az épp a kapcsolatot megpróbáló időszak. Itt van idő mindenre, ami igazán fontos. Van találkozás, van együttlét. Van szentély, melyhez újra és újra odaállhat hálaadással vagy megerősítő áldásért. Ebben a nap mint nap felkereshető eredeti rendben és csendben megtalálható minden, ami a varázstalanban oly gyakran elveszni látszik: újraélhető minden meghatározó pillanat – egy tekintet, egy kézsimitás, egy nagy nevetés. Rá lehet találni arra, ami igazán összeköt, az eredeti szándékra, az eredeti érzésre, az eredeti odaadásra. És meglátható az a másik arc, teljes valójában és fényében – újra és újra. És benne a jobbik részünk...

■ – KANYIKA –

KÉPINKILLUSZTRÁCIÓ

ma már úgynevezett „esküvőszervezőt” is meg lehet bízni, aki – szép summa ellenében – leveszi vállukról a jeles esemény részletei kidolgozásának embert próbáló feladatát. És lesz majd minden, buborék- és ajándékeső, habosbabosba öltöztetett gyűrűhordó kislány, vicces népi rigmusokban beszélő vőfély, népes vendégsegreg, el nem fogyó kenyér és bor...

Hogy valódi tartalom és személyesség lesz-e, az attól függ, a pár képes-e

ra akkor is, ha történetesen vele éljük le az életünket. Végtelenné éppen az az egyedi és utánozhatatlan vonáseggyüttes teszi, amely az arcán tükröződik.

Azon az arcon, amely a Teremtő képmására teremtett. Amelyből kiviláglik két lámpás, a szemek – azok tükrében újra és újra megláthatjuk önmagunkat. Tükröt tartani a másik elé úgy, hogy egyelőre „tükör által homályosan” látunk, hogy töredékes ismerettel, szemüveg nélkül is

Egy kenuban evezni a Jóistennel

A házasság hetének idei nagyköveteinél jártunk

„Csapatjáték szerelemmel” – ezt a mottót választották a házasság hetének idei arcai, Semsei Rudolf üzletember, a Budapest Party Service cégcsoport tulajdonosa és ügyvezetője, illetve felesége, Dobay Eszter. Személyes életükből, saját példájukból kiindulva beszélgettünk velük összetartozásról, szerelemről, arról, mit tesznek, hogy a házasságukban ne legyen lejtmenet.

– Korábban már többször nyilatkoztak a házasságukról, ezért talán nem érhetne önöket meglepetésként a felkérés, hogy ideén legyenek a házasság hetének arcai. Vagy mégis?

Dobay Eszter: Rudi többször adott interjút a cégével kapcsolatban, de ezekben csupán néhány szó esett a családról és a gyerekekről, ezért teljesen váratlan és meglepő, de nagyon megtisztelő volt a felkérés.

Semsei Rudolf: Sokat gondolkodtunk, tudunk-e érdekes dolgokat továbbadni, jó üzeneteket megfogalmazni a házasság előtt állóknak vagy az ifjú házasoknak, de megnyugtató az a tény, hogy mi is szerepet vállalunk a házasság előtti felkészítésben a Szent Imre Plébánián, így bízunk benne, hogy mint „nagykövetek” is működni fogunk. A felkészítéskor is megmutatjuk, elmondjuk, hogy keresztényként ugyanolyan örömeink, bánataink vannak,

mint bárki másnak. Csak a mi életünkben emellett ott van Krisztus.

– Mit tapasztaltak a jegyesoktatáson?

S. R.: Minden ifjú pár az esküvőre készül, nem a házasságra, ez szerintem súlyos probléma és megoldandó kérdés. De hisszük, hogy ha vége lesz ennek a bombasztikusan sűrű, figyelemfelkeltő hétnek, akkor nemcsak mi fogunk adni az embereknek, hanem a mi házasságunk is gazdagodni fog.

– Miért lett „Csapatjáték szerelemmel” a mottójuk?

S. R.: Az ötlet onnan ered, hogy nagyon szeretünk vízitúrázni. Amikor kenuba szállunk, a túravezető először elmondja a szabályokat. ►

Külön oldalon ülünk, és mindenki egy oldalra húzza az evezőket. Ha valamelyikünk kicsit is lustálkodik, a hajó elkanyarodik. Én pedig hiszek a csapatjátékban a hivatásomban és otthon is. Úgy érezzük, így, együtt tudunk kiteljesedni. Ilyenkor a *mi* kerül előtérbe, nem az *én*. Fontos a házasságban, hogy egyenrangú partnerek legyünk, és életre szóló élmény legyen az egész. A házasság igazi csapatjáték, annak minden örömeivel és ajándékával együtt.

D. E.: A szerelem pedig ott van közöttünk, igaz, olykor átvált szeretetbe, de aztán újra átcsap szerelembe. A csapatjáték pedig valóban az életünk minden területén jelen van. Munkahelyen, családban, gyerekek közötti összhangban, de az óvodai és iskolai közösségekben is, sőt a házas közösségünkben is.

– **Hogyan jutottak el odáig, hogy eldöntötték: egy kenuban szeretnének evezni?**

D. E.: Viszonylag korán megismerkedtünk, én tizenhét voltam, Rudi tizenkilenc. Az akkori párom mutatta be nekem Rudit mint a barátját egy szalagavatón a kertészeti egyetemen. Kezet fogtunk, bemutatkoztunk, majd Rudi távozott, és legközelebb egy óriási hangfal tetején láttam táncolni. Bevallom, már akkor megfogott ez az életszeret és energikusság. Párhuzamosan éltük az életünket, de öt évvel később összesodort minket a Jóisten.

S. R.: Eszternek akkor beteg volt az édesanyja, és ebből feszültség is volt: mennyit tud vele lenni, mennyit lehet velem. Nehéz időszak volt, mert Eszternek meg kellett osztania az erejét, én pedig akkor nem voltam korrekt játékos, hiányzott belőlem a megértés. Az édesanyja sajnos meghalt, de utána próbáltam Esztert támogatni, és így jó irányba mozdult a közös életünk.

– **Manapság az emberek többsége sokat vacillál a döntés előtt, sokszor csak akkor házasodnak össze, amikor már megfogant a gyermek. Önök hamar összekötötték az életüket?**

S. R.: Számomra természetes volt, hogy Eszter lesz a párom. Meg is kértem a kezét, de ő nem az a nyakba borulós típus, és kért egy hét gondolkodási időt. Erre egyébként különbözőképpen emlékszünk. Ő azt mondja, hogy időt kért, én egy zavarodott pillanatomban azt hittem, talán nem is akarja, hogy én legyek az élete párja. Végül volt egy kis magya-

rázkodás, és igent mondott. Ami a mai helyzetet illeti, valóban nagyon hiányzik a fiatalokból az elköteleződési vágyás. Egy felmérés szerint az Y és Z generációs fiatalok ötvenhét százaléka a világ körüli utazást mondja az életcéljának, negyvenhét-negyvennyolc százalékuk a közösséghez való tartozást érzi nagyon fontosnak. Tehát van remény. A saját gyerekeinken is látom, fontos nekik, hogy társaik legyenek az élet különböző helyein. Hiszek abban, hogy ha vannak élő kapcsolatok, nem virtuális társak, hanem valódi közösségek, akkor gyorsabban kialakul a ragaszkodás és a vágy arra, hogy valakivel le akarjuk élni az életüket. Sokkal pozitívabban látom most ezt az egészet, mint pár éve. Emellett fontos, hogy a Jóisten is benne legyen a kenunkban, hogy ő is tudja kormányozni az életünket. Oda is kell adni neki az egész hajónak a vezetését, de közösen kell eveznünk.

– **Volt olyan, hogy válságba került a kapcsolatuk? Ha igen, hogyan keresték a megoldást?**

D. E.: Volt egy konfliktusunk a ma már négyéves kutyánk miatt. Anna lányom, aki akkor tizenkét éves volt, nagyon szeretett volna kutyát. Ígérte: lesz ideje, hogy mindennap levigye majd sétálni. Demokratikus szavazással, őt igenel, az én egyetlen ellenszavazatommal megszavaztuk. Elmentünk Mohácsra, hogy megnézzünk egy kutyát, és haza is hoztuk Gofrit. Egy idő után lankadt a gyerekek érdeklődése, így rám maradt a kutya. Bevallom, nem győztem elégszer Rudi fejéhez vágni, hogy az történt, amit nem szerettem volna...

S. R.: ...volt is egy erős mosolyszünet miatta. Beláttam, hogy hibát követtünk el. Próbáltam megoldani, de Eszter minden pillanatban a fejemhez vágta a kutyadolgot. Mondtam is neki akkor, hogy ennél tovább nem tudok már szenvedni emiatt... és végül meg tudtuk beszélni a dolgot. De olyan igazi nagy válság még sosem volt kettőnk között. Nagyon fontos, hogy beszéljünk a problémákról. Amikor lejtmenet van, már nehéz visszarántani a kapcsolatot. Eszter nehezebben mondja ki a gondokat, de látszik rajta. Nekem törekednem kell arra, hogy „*a nap ne nyugodjék le haragotok fölött*” [Ef 4,26], ő azonban gond nélkül le tud csillapodni. Én csapkodok az ágyban, forgolódok, megpróbálok minél hangosabb lenni, hátha megbeszéljük. Ő ezeket a szituációkat kifejezetten élvezzi.

D. E.: Én az a típus vagyok, akinek a gondok, súrlódások esetében kell egy nap. Magamban kell feldolgozni, megérteni a dolgokat, utána tudok csak beszélni róluk.

S. R.: Az is igaz, hogy jelentéktelen dolgokkal nem szabad foglalkozni. Nem kell, hogy járjon rajta az agyunk. Ilyenkor nálunk jól bevált módszer a kő-papír-olló. Sok vitát elrendezünk ezzel a gyerekek között is. Vannak problémák, amiket el kell engedni.

D. E.: A kérdések eldöntése mellett a kő-papír-olló humort is visz a játékba, és eltereli más irányba a figyelmet.

– **Azt hittem, azt fogják mondani, hogy az időhiány miatt lehet válság önök között. Rudolf a vendéglátóiparban dolgozik, igencsak elfoglalt üzletember, akinek több étterme, cége van... Hogyan tudják ezt összhangba hozni a családi élettel?**

D. E.: Rudi valóban elfoglalt, de ügyesen tudja beosztani az idejét. Számomra természetes, hogy ő dolgozik, pénzt keres. Amikor elmegy reggel nyolcra, és hazajön este nyolckor, tudom, hogy effektív és hatékony munkát végez, és nem csak kávézgat a munkahelyén. Amikor kicsik voltak a gyerekek, sokat volt távol, hiszen akkor indult be a vállalkozása, de úgy fogtam fel, hogy remélhetőleg ez csak egy szakasza lesz az életünknek, ezt át kell vészelni. És amikor velünk volt, akkor teljesen ott volt, kivette a részét a gyerekek körüli teendőkből, a házimunkából. Azt éreztem, hogy maximálisan a családnak is odaadja a szabadidejét.

S. R.: Eszter jó társ abban, hogy ha hazajövök, nem kérdez a céges ügyeimről. Így itthon valóban ki tudok kapcsolódni. De mindig törekedtem rá, hogy ha hazajöttem, akkor csapatszerű, egészséges feladatmegosztás legyen. Kivettem a részem a vacsorakészítésből, a leckeellenőrzésből, fürdetésből, mikor mi kellett. Azt gondolom, hogy egy apának nyugodtan tisztába lehet tenni a gyereket, meg lehet nyugtatni, ha sír, és így tovább. Bizonyos feladatokat el kell vállalni, hogy a másik is ki tudjon kapcsolódni. Normálisan és egészségesen működik ez nálunk. Töreksem arra, hogy vacsorára hazaérjek. Az asztal nagyon fontos, nemcsak azért, mert vendéglátással foglalkozom, hanem azért is, mert ott tudunk egymással beszélgetni. Eszter rugalmas abban, hogy akkorra készül a vacsorával, amikor hazaérek. A napot pedig esti ima zárja.

– Milyen példát hoztak otthonról? Milyen családban nőttek fel, mit láttak maguk előtt?

D. E.: Ketten voltunk testvérek, egy nővérem van. A közös étkezést én hoztam otthonról.

S. R.: Nálunk a feladatmegosztás volt a példa. Édesapám mindig kivette a részét a feladatokból.

– Mekkora szerepe van a kettesben töltött időnek az életükben?

D. E.: Nagyon fontos a kettesben eltöltött minőségi idő. Mivel egyre nagyobbak a gyerekek, hét és tizenhét év közöttiek, ezért most már sokkal könnyebb. Amíg picik voltak, akkor is törekedtünk arra, hogy kimozduljunk, moziba vagy színházba menjünk. Nővérem és apósom sokat vigyázott a gyerekekre.

S. R.: Olyan alkalmakat keresünk, ahol visszatálhatunk egymáshoz. Nemsokára kiröpülnek a gyerekek. Sok házasság ilyenkor kerül válságba. Tudatosan készülni kell arra, mi lesz, ha üres lesz a ház. Törekedni kell arra, hogy egyre jobb és mélyebb legyen a kapcsolatunk. Fel szokták tenni a klasszikus kérdést: ki a fontosabb, a gyerekek vagy a társunk? Dogmatikusan mindig a társunknak kellene fontosabbnak lennie, de amíg a gyerekek kisebbek voltak, mindig a gyerekeket éreztük annak, hiszen bennük teljesedett ki az életünk. Ahogy kamaszodnak, megérezzük, milyen lesz, ha már nem lesznek velünk, és az ő családjukon kívül, egy második körbe kerülünk. Ezért most egyre inkább azt érzem, hogy mélyül a szeretetem Eszter iránt.

– Mi lehet a jó házasság titka?

D. E.: Példát kell mutatni, de ezt nem lehet pár mondatban elmondani. Nekünk a csapatjáték a kulcs. A *miről* gondolkodunk, és az *én* háttérbe kerül. Annak elenére, hogy közben az énünk is kiteljesedhet.

S. R.: Nem kell a saját énünket háttérbe szorítani, de tudni kell a helyét. Fontos az egymásért élés. Figyelembe kell venni, mi az, ami a társunk számára fontos. Fontos, hogy udvaroljunk a feleségemnek. Keresni kell a lehetőségeket az apró, kicsi szívességekre. Tisztelni kell a másik embert. Nem lehet megalázni őt. A gyerekekkel kapcsolatban közös véleményt kell kialakítani, nem szabad, hogy egymás ellen dolgozzunk. Egy hajóban evezünk, együtt kell dolgozni a gyerekekért. Tudni kell azt is, hogy nem szabad a másik emberre ráerőltetni azt, ami számomra lényeges, ha neki nem az.

– Mindketten a katolikus egyházhoz tartoznak, de különböző utakon jutottak hitre.

S. R.: Eszter beleszületett egy katolikus családba, engem viszont kamaszkoromban egy pap vezetett be a hit dolgaiba. Ezért aztán én másképp is élem meg a hitemet. Számomra a közösség nagyon sokat ad. Isten mindig értékes embereket vezetett elélem, akikből gazdagodni tudtam. A hit része az életünknek. Avilai Szent Teréz mondta: „Úgy imádkozom, mintha minden Istenen múlna, de úgy munkálkodom, mintha minden rajtam.” Ezt élem meg: Is-

hadakozások, hogy a profitorientáltság vagy a keresztyén értékrend hogyan tud egymás mellett harmonikusan elférni, de már a kollégáim is érzik a határokat ebben.

– Nem megszokott manapság a világnak ezen a felén, hogy egy házaspár négy gyereket vállal. Mindig is így terveztek?

D. E.: Nekem egy nővérem van, és ezt gyerekként kevésnek éreztem. Rudinak két húga van, ami már sokkal jobban tetszett. Gondolkodtunk azon is, hogy fogadjunk örökbe egy gyermeket, de ezt,

FOTÓ: VIVIENNAKOMI PHOTOGRAPHY

ten a tenyerén hordoz, de mellette sokat kell nekünk is tenni.

D. E.: A cselekvő szeretetről beszél: nem elég az imádság, aktívan tenni is kell. Talán kettőnk között az a különbség, hogy számomra sok dolog egyértelműbb, mert gyerekkorom óta tudom, ismerem, benne élek. Rudi sokkal többet kérdez. De egyértelmű volt, hogy gyerekeinknek is átadjuk a hitet.

– Az üzleti életben tudják önről, hogy katolikus?

S. R.: A kollégákkal minél jobb kapcsolatot próbálok kialakítani. Meg kell éreznük, hogy másképp fordulok feléjük. Nem a termelékenységét és profitorientáltságát nézem az embernek, hanem azt, hogy ember. Van egy talentumom: megtalálom azokat az embereket, akikkel jó csapatban dolgozni. Vannak persze olyan

bevallom, túl nehéz feladatnak éreztem. Megijedtem tőle, hogy nem tudnám annyira szeretni, mint a sajátjaimat.

S. R.: Örökbe fogadni akkor lehet, ha mindkét fél ugyanannyira hisz ebben. Izgalmas, hogy a nagyobbik húgom örökbe fogadott egy kislányt négy éve, és őt teljesen befogadta a család, ugyanolyan szeretetet kap, mint bárki más.

– Van olyan álmuk, amelyet együtt szeretnének megvalósítani?

D. E.: Hálás vagyok Istennek, mert mindent megadott. Az egészség nagyon fontos, bármennyire is közhelynek tűnik.

S. R.: Békés, boldog öregkort szeretnék, hogy ketten együtt tudjunk megöregedni, jó érzéssel gondolva gyerekeinkre és unokáinkra. Isten mindig segít és támogat bennünket, ezt hisszük.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Lelkifröccs helyett

(Róm 1,16–17)

„Eröss Zsolt tovább emelkedett a szokásosnál” – ezzel a címmel jelent meg az egyik hírportálon Földes András írása 2013-ban, azután, hogy Zsolt egyszer és mindenkorra eltűnt a Kancsendzönga megmászása után. Földes így summáz: „Eröss valóban nem értette, hogyan vonhatják kétségbe a hegymászás értelmét. Számára kétfajta élet létezett: amit az ember teljes valójában megél, fájdalmaival, nehézségeivel, légszomjával, kimerültségével, és a csúcson átélt lebegő élménnyel. És az, amelyikben az ember külső elvárásoknak megfelelő, látszatéletem él, amelyben foglalkozhat divatos dolgokkal, viselhet divatos ruhákat, csak éppen egy nem létező sorsot valósít meg. Mindig is furcsállta, hogy miért vállalják mégis ezt a félszívű életet olyan sokan. Sorsa már nem a hegyekről szólt, hanem arról, hogy mindig van tovább, hogy érdemes küzdeni, hogy van remény. És mindezt hitelesebben közvetítette, mint egy délutáni szappanopera.”

A keresztény ember: hegymászó. Mégpedig hivatásos, hiszen hivatása: az élet. Hivatása, hívása, elhívása, meghívása van. Éppen ezért keresztényként az ember nem alibizhet. Nem tehet úgy, mintha a Krisztus-követés valami hobbi lenne, amit az ember heti egy-két órában gyakorol. Amit lecserélhet, ha akar. Amit letagadhat, ha úgy kényelmesebb. Amit szégyell mások előtt. Amit díszként használ, ha éppen olyan szelek fújnak. Amivel visszaél, ha a személyes érdeke úgy kívánja.

Az alibizés félreértés. Sőt botrány, vétek. Olyan, mint amikor valaki bort iszik, vizet prédikál, vagy ami még rosszabb – összekeverve a kettőt –, lelki-fröccsöt kínál bor helyett és víz helyett. Pedig alapigazság: hegymászóknak alibizni tilos!

A keresztény ember hegymászó. Kockáztat. Hitből él, ami nem más, mint kockáztatás. Pál mondata, amelyet Habakuk prófétától kölcsönöz – „...az igaz ember a hite által él” (Hab 2,4) –, nem más, mint a bizalom maximuma. Mert aki hitből él, az arra vállalkozik, hogy mindenfajta biztosíték, bizonyíték nélkül Isten kezébe teszi az életét. Nem azért, mert megéri, nem azért, mert nincs mit vesztenie, nem azért, mert már úgyis mindegy, és nem is azért, mert különben kilökdösik a mennyországból. Hanem azért, csakis azért, mert ez az egyetlen út adatott keresztényként az embernek magához az Örökkévalóhoz: a hit. A Krisztusba vetett hit.

Mert az idézett páli versben, a „legevangélikusabb” igeversben már nem csak arról a fajta Istenhez való hűségéről van szó, amelyről Habakuk prófétál: Pál arról vall, egyértelműen új kontextusba helyezve a prófétai mondatot, hogy ez a bizonyos hit, amelyből él a hívó ember, a Krisztusba vetett hit.

És éppen ezért, aki Krisztust követi, látszatéletem nem élhet többé. Mert minden egyes lépésnek, minden egyes mondatnak, minden egyes tettnek, minden egyes döntésnek súlya van, következménye van. Pont mint a hegyen a hegymászóknál. „Mindig tudtam, hogy mivel jár a hegymászás” – nyilatkozta még korábban Eröss Zsolt. Annyira, de annyira fontos lenne, ha ki

tudnánk mondani egy hasonló mondatot a kereszténységünkkel kapcsolatban: „Mindig tudtam, hogy mivel jár a Jézus-követés.” Felelősség és ígéret kéz a kézben. Evangélium és bátorság kéz a kézben.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Kurt Vonnegut mondotta volt egyszer: nem igaz, hogy a jó nem győzedelmeskedhet a gonosz felett, csak az angyaloknak is úgy kell szerveződniük, mint a maffiának. Ennek analógiájánként: győzedelmeskedhet a hit a hitetlenség, a bizalom a bizalmatlanság helyett, csak jól „meg kell szervezni” ezt a bizonyos hegymászást. A krisztusi ígéretbe kapaszkodva igenis fel lehet fedezni ma is újra meg újra a hegycsúcsot, ahogyan ezt tette Pál, Augustinus, Luther és még oly sokan! Hittel, bizalommal és az ebből fakadó jó cselekedetekkel, „szervezéssel”.

Ahogy Márta, úgy mi is igent mondhatunk arra a jézusi kérdésre: „Hiszed-e ezt? Márta így felelt: Igen, Uram, én hiszem, hogy te vagy a Krisztus, az Isten Fia, akinek el kell jönnie a világba.” (Jn 11,26–27) Legyen bátorságunk kimondani egyes szám első személyben, immáron egzisztenciálisan megélt örömhírként: Jézus és a belé vetett hitem az, aki és ami miatt az én hegymászássomnak, lépéseimnek, küzdelmeimnek, az egész létezésemnek értelme lehet. Sőt értelme van.

■ DR. GÁNC S TAMÁS

Magyar gyermekvonatok Hollandiába

Egy százéves történet nyomában

Száz éve, 1920. április 8-án indult útjára – Raffay Sándor evangélikus püspök útra bocsátó áldásával – az első „gyermekmentő” vonat, amely a világháború után nyomorba süllyedt Magyarországról szállított nélkülöző gyermekeket Hollandiába. A nagyszabású, tíz éven át zajló – aztán a második világháború után újrainduló, majd 1948-ban betiltott –, később politikai okokból méltatlanul feledésbe merült humanitárius összefogásról Réthelyi Orsolya történész-irodalmárral, a gyermekvonatok történetét vizsgáló nemzetközi kutatócsoport oszlopos tagjával beszélgettünk.

Ünnepélyes keretek között gördült ki a Keleti pályaudvarról az első gyermekvonat, hatszáz kis utassal a „fedélzetén”. A peronon szülők álltak, akik egy ismeretlen, gazdag országba, vadidegen emberek közé kényszerültek küldeni legféltettebb kincseiket. A vonaton pedig sírdogáló gyermekek ültek – sokan közülük csak négy-öt évesek –, akiknek sok esetben fogalmuk sem volt, mi és miért történik velük. A mai jóléti társadalom polgárainak belegendolni is nehéz, milyen körülmények uralkodhattak idehaza a húszas években, a gyermekvonatok történetének kezdetén.

A rászoruló és a segítségnyújtó

Talán már a felvezetőből is kiolvasható a téma érzékenysége és gazdag érzelmi töltete. Réthelyi Orsolya egyetemi docens, az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) Bölcsészettudományi Kara Néderlandisztika Tanszékének vezetője (képünkön a 34. oldalon) rögtön az elején kiemeli, hogy a korabeli források hangvétele, a korszak irodalmi művei hihetetlenül pontos képet adnak a vesztes háború utáni magyarországi átlagember önértelmezési válságáról, egzisztenciális krízisééről és újrakezdő igyekezetéről.

„Gondoljunk csak bele, milyen archaikus, szenvedéssel teli kép, amikor az anya nem tudja táplálni a gyermekét” – vázolja fel a drámai alaphelyzetet Réthelyi tanárnő. Aztán a hollandok elsőre megdöbbentő mértékű segítségének, a

magyar gyermekek családokba fogadásának, a holland–magyar barátságnak és bajtársiasságnak a hátterét is igyekszik megvilágítani, de a történelmi magyarázat elégtelennek bizonyul: adott ugyan egy, a két népet valamelyest összekötő közös protestáns történelmi szál a 17. századból, amikor magyar peregrinusok Hollandiába és Frízföldre vándoroltak teológiát tanulni, ennek az örökségnek a két évszázaddal későbbi felélesztése

azonban a segítségnyújtás konkrét formájához képest csekély magyarázatnak tűnik. Még mélyebbre kell tehát ásni.

Holland, magyar két jóbarát?

„A holland jellemzően pragmatikus, kis kereskedő nép. Ebből következően számukra a másokkal folytatott kommunikáció kulcsfontosságú” – bocsátja előre Réthelyi Orsolya. Mentalitásuk egyik legfőbb jellemzője a magától értetődő magabiztosság, amely – és ez magyar szempontból különösen is tanulságos – nem párosul göggel vagy fontoskodással: a hollandok nem érzik, hogy hangsúlyozni, reprezentálni kellene saját népük és kultúrájuk értékességét. Tisztában vannak vele, öntudatosak és nyitottak. ▶

„A kiegyezés után Magyarország a Monarchia keretében nagy, gazdag országnak számított, Hollandia ezzel szemben kis ország volt, a gyarmatai ellenére is – magyarázza a tanszékvezető. – Az első világháború után azonban Magyarország területileg is kisebb lett, államformája meghatározhatatlanná vált, ezzel együtt külpolitikailag elszigeteltté és gazdaságilag is teljesen kiszolgáltatottá vált.”

Hollandia volt az első és legmeghatározóbb ország (kisebb mértékben Svájc, Svédország, valamint Nagy-Britannia, 1923-tól pedig Belgium), amely Magyarországnak ebben a szorult helyzetében segítő kezet nyújtott, nem csoda hát, hogy a mentőövet kapott „fuldoklók” nagyfokú hálát tápláltak a holland nép iránt. Ez számos – implicit és explicit – formában nyilvánult meg.

„A magyarok próbálták úgy megfogalmazni és értelmezni a gyermekvonat-akciót, hogy elviselhető legyen a fájdalom és a kiszolgáltatottság.” Jellemzően a család metaforáját használták szegyenérzetük mérséklésére és hálájuk kifejezésére. Többek között Krúdy Gyula, Sas Ede és például a Deák téri evangélikus leánygimnázium egyik tanára, Jeszenszkyne T. [Tirpák] Irén tollából hol elsősorban játékos, szórakoztató, hol nagyon érzékeny vagy épp pátosszal teli művek születtek.

„Volt itt egy mélyen átélt hála, amelyet persze aztán a sajtó elkezdett habosítani. Ez akkor divattá is vált, mindez azonban nem változtat az átélt érzelm valóságosságán” – hangsúlyozza a tanszékvezető.

Ugyanakkor a hollandok is megfogalmazták a maguk számára az akció lényegét: ők elsősorban felebaráti kötelességnek tekintették a háború utáni segítség-

nyújtást. Emellett őszinte érdeklődéssel fedezték fel a magyar történelmet és kultúrát. Az induló vonatok, a családokba érkező, otlétükről lelkes levelekben hírt adó gyermekek mellett tehát többsikű kommunikáció és együttműködés indult el a két nép között, mely kultúrtörténeti szempontból is hallatlanul izgalmas.

Hiányzó láncszemek a családtörténetben

1920 és 1930 között mintegy hatvanezer gyermek kapott lehetőséget a kint tartózkodásra és a háború utáni testi-lelki felépülésre. Általában néhány hónapot töltöttek a befogadó országokban a gyerekek, de a nemzetközi kutatócsoport becslése szerint nagyjából tíz százalékuk kint is maradt.

„Elsősorban történeteket és dokumentumokat gyűjtünk” – kezdi tudományos munkájuk ismertetését Réthelyi Orsolya. A személyes történeteknek van egyfajta furcsa lebegése, amely abból fakad, hogy az érintettek, akiknek a szülei, nagyszülei vagy távolabbi rokonai jutottak ki gyermekvonattal Hollandiába vagy az összefogásban részt vevő más országba, nem ismerik a pontos körülményeket és miérteket, sőt gyakran – főleg a kint maradottak közül – családtörténetük ezen részét homályba vesztenek, hiányzónak érzik.

Az interjúztatás nagyon fontos része ennek a munkának. A kutatási eredmé-

nyek és személyes történetek ismertetésével – ezek között van még az 1980-as években felvett interjúanyag is – a kutatócsoport próbál minél szélesebb körben, különböző szinteken értelmezést nyújtani. Mindezzel kirajzolódhat a történetek történelmi háttere, amely gyakran a – ma már csak a másodgenerációs – emlékezők számára sem adott.

„Gyakori tapasztalatunk, hogy nem tudják nagyobb kontextusba helyezni családtörténetük idekapcsolódó részeit – árulja el a projektvezető. – Hosszú távú célunk, hogy ezek a történetek helyükre kerülhessenek nem csupán a személyes, hanem a nemzeti emlékezetben is. Mi ezeket a személyes történeteket megpróbáljuk beemelni abba a tényanyagba, amelyet kutatásaink során már eddig összegyűjtöttünk. Ugyanakkor nekünk, akik ebbe beleástuk magunkat, történelmi felelősségünk, hogy mindezt kontextusba helyezzük nemcsak az országok, hanem a személyek, a visszaemlékezők számára is.”

Evangélikus szál

Izgalmas a gyermekvonatok történetének felekezeti vetülete is. Itthonról az akciót állami megbízásból az 1906-ban alakult Országos Gyermekvédő Liga mint magánszervezet vezényelte. Ennek a szervezetnek volt tagja többek között Raffay Sándor evangélikus püspök is. Hollandiában a magyarországinál sokkal erősebb volt a protestáns – elsősorban református – és katolikus megosztottság, „oszloposodott” társadalmat eredményezve.

„Magyarországon sokan azt gondolják, hogy ez református háttérű összefogás volt. Pedig az Országos Gyermekvédő Liga, amelyet a magyar állam 1919-ben megbízott, hogy koordinálja az akciót, intenzíven tartotta a kapcsolatot a protestáns egyházakkal, illetve a katolikus egyházzal egyaránt, beleértve a hollandiai református és katolikus szervezetet is, ugyanakkor magánszemélyekkel és adakozókkal is” – tájékoztat a tanszékvezető.

A gyermekvonatokra kerülésnek a legfontosabb feltétele a legyengült, de nem beteg fizikai állapot volt – ennek igazolásához magyar és holland orvos is megvizsgálta a gyerekeket. A holland szervezők kérésére a Hollandiába jutásnak eleinte feltétele volt a németnyelvtudás is, de ezt a gyerekek gyakran nem

tudták teljesíteni. Később ezért eltekintettek tőle, mivel kiderült, hogy akik kiutaztak, néhány hónap alatt megtanultak hollandul.

Az első gyermekvonatra még toborozni kellett a kiutazókat, az emberek annyira tartottak az ismeretlen kimenetelű vállalkozástól. Amikor aztán az első kiutazó gyerekek leveleket kezdtek küldeni – amelyekben gyakran szerepelt a víz helyetti tejivás mint bevett holland jóléti gyakorlat –, és különösen amikor ajándékokkal és fantasztikus történetekkel megrakodva kezdtek el hazatérni,

kutató hollandok, belgák és magyarok. A holland nyelven tartott tanácskozássra meghívták a gyermekvonat-akcióban érintettek leszármazottait is. Magyarországról, Hollandiából és Belgiumból hatvan ember érkezett.

A szervezők nem csupán tudományos szempontból közelítették meg ezt a gazdag és szerteágazó történetet, hanem segítségül hívták a művészetet is. „A konferencia záró részeként kitágítottuk a perspektívát, és a korszak zenekincsét is megszólaltattuk, illetve Rudi Hermans flamand író *Magda* című színdarabját is bemutattuk,

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

akkor a szülők megrohanták a ligát és a tagjait külön-külön is, hogy csemetéjüket kiküldhessék a „tejjel és mézzel folyó” messzi „ígéret földjére”.

A liga jól kezelte a kommunikációs súrlódásokat, illetve igyekezett a lehető legkövetkezetesebb lenni a gyermekek válogatásakor is, bár nyilvánvalóan az emberi tényezők és motivációk olykor itt is előtérbe kerültek.

Máig ható történet

A témával foglalkozó első nemzetközi konferenciát 2018 novemberében rendezték az ELTE Bölcsészettudományi Karán *Migráció, irodalom és identitás – A gyermekvonatok Magyarország, Hollandia és Flandria között a huszadik század első felében* címmel. Itt végre találkozhattak és eszmét cserélhettek a témát

amelyet gyermekvonattal Belgiumba került édesanyjának a története alapján írt – tudjuk meg a tanszékvezetőtől.

A konferencia előadásából készült tanulmányok megjelentek magyar nyelven is *A gyermekvonatok – Élő híd Magyarország, Hollandia és Belgium között az első világháború után* címmel a L'Harmattan Kiadó és az Uitgeverij Verloren kiadó gondozásában; a tanulmánykötet elsődleges célja a téma köztudatba emelése mellett a további történetek gyűjtése. A tanszékvezető várja a még ki nem beszélt történetek tudóinak jelentkezését. 2020 októberére pedig a Budapesti Történelmi Múzeum az ELTE Néderlandisztika Tanszékével együttműködve nagyszabású kiállítást tervez, amelyen az érdeklődők számos kuriózummal találkozhatnak majd.

■ KINYIK ANITA

Környezettudatos mesék és ökoteológia

Az Asztali beszélgetések sorozat újabb részeként ült egy asztalhoz Boldizsár Ildikó mesekutató, író, etnográfus és Kodácsy-Simon Eszter evangélikus teológus, hittanár, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Valláspedagógiai Tanszékének vezetője a Mesék a csodakertről – Az egyetlen Földért című könyv kapcsán. A Petőfi Irodalmi Múzeumban január 30-án zajlott beszélgetést Galambos Ádám moderálta.

FOTÓK: BIRTALAN ZSOLT / PETŐFI IRODALMI MÚZEUM

Mint a mesében, három nap alatt gyűltek össze, és három hónap alatt rendeződtek kötetbe azok a népmesék a föld minden tájáról, melyeket a *Művészek a klímadatosságért* kezdeményezéshez kapcsolódva Boldizsár Ildikó a Metamorphoses Mesterápiás Egyesület segítségével a Magvető Könyvkiadónál megjelentetett.

Első megszólalásában a mesekutató hangsúlyozta, hogy az ember és a természet viszonyát sosem jellemezte „idill”, nem beszélhetünk a klasszikus értelemben vett „aranykorról” vagy paradicsomi állapotról, mindig adódtak konfliktusok, csak a konfliktus mértéke és az arra adott válaszok minősége változott. Boldizsár Ildikó az általa tisztelt David Attenborough természetkutató és -filmes szavait idézte, aki már jóval korábban kijelentette: „Nem lehetünk elég radikálisak” a változásban, a változtatásban. „A csodakertbe eljutni igyekvőknek” cselekedniük kell, azonnali hatállyal, nincs értelme fontolgatni, késő-e, megéri-e.

Kodácsy-Simon Eszter is felhívta a hallgatóság figyelmét, hogy a vészharangok kongatása nem új keletű jelenség. A Római Klub elnevezésű nemzetközi szervezet az 1960-as években kezdte meg munkáját,

és már az 1972-ben megjelent, *A növekedés határai* című könyvében azt jósolta: ha nem változtatunk hamarosan, akkor környezeti válságba kerül a bolygó. A tanszékvezető egyetemi docens megleltette azt az 1967-ben Lynn White tollából megjelent, szélsőséges álláspontú tanulmányt is [*The Historical Roots of Our Ecologic Crisis – Ökológiai krízisünk történelmi gyökerei – a szerk.*], amely szerint az ökológiai krízisért egyenesen a kereszténység a felelős. Ez az érvelés Kodácsy-Simon Eszter szerint a Biblia félreértelmezéséből, felszínes ismeretéből fakad. A tanszékvezető a hétnapos teremtéstörténet felvázolásával, az eredeti héber kifejezések magyarázatával és kontextusának megvilágításával mutatott rá, hogy Isten nem uralkodásra szólította fel az embert, hanem arra, hogy legyen jó sáfára a földnek.

Boldizsár Ildikó egyik legkedveltebb témája a teremtéstörténetek. Hangsúlyozta, hogy ezek nem a világ, hanem a rend keletkezéséről szólnak. A semmiből először káosz lesz, azt szét kell bontani elemeire (a négy elemre), majd külön kerül a föld és az ég, aztán háromszattá válik a világ – közepén egy tartóoszloppal –, végül, hetediként, benépesedik lélekkel, emberrel,

démonokkal és istenekkel. A mesekutató a szolgálat szót hangsúlyozta az ember és a föld viszonya kapcsán, és külön kiemelte – ökopszichológiai megközelítésből –, hogy a bűntudatkeltés és a „szégyenbe hozás” olyan eszközök, amelyek nem működőképesek ebben a válsághelyzetben. A kötetben megjelent mesék, amelyek pedagógusoknak és szülőknek is mankóul szolgálhatnak a környezeti nevelésben, elsősorban inspirálni, cselekvésre ösztönözni, reményt adni szeretnének az olvasóknak. Boldizsár Ildikó ebben látja a „menekülőutat”, valamint a nap mint nap állhatatosan gyakorolt apró, egyéni lépésekben.

Kodácsy-Simon Eszter, aki fizika-matematika szakos tanári pályáját kiegészíteni vágyva végezte el egykor a hittudományi egyetemet, hangsúlyozta, hogy bár már vannak felismeréseink, és törekszünk az attitűdformálásra, pozitívista hozzáállásunkon igen nehéz változtatnunk. Az intellektusunkkal felfogjuk ugyan, de itt, Közép-Európában még nem érezzük eléggé a bőrünkön a fenyegetettséget – magyarázta –, és ez a fajta „érzékletlenség” az, ami a tagadást, a bagatellizálást erősíti. Éppen ezért a tanszékvezető, amint mondta, élvezettel és olykor némi „szédülettel” olvasta a csodakert meséit, és élményei kapcsán kiemelte, hogy az érzelmi érintettségnek mennyire fontos szerepe van a változás folyamatában.

Boldizsár Ildikó elmesélte, hogy egyes kutatások szerint a természetfilmek ma már nem is hatnak ránk, olyan fokú az elidegenedés. Kodácsy-Simon tanárnő a feloldást a maga számára a hármas egység megtartásában látja, vagyis a Biblia által hirdetett szövetség, Isten, ember és a természet kapcsolatiságában. Ha ez a kapcsolat fennáll, akkor rend van, ha sérül, akkor baj van. A tanszékvezető rámutatott a hála, a megelégedés kulcsszerepére, melyre véleménye és tapasztalata szerint az embernek tudatosan rá kell nevelnie magát. Boldizsár Ildikó pedig azzal zárta mondandóját, hogy nem a bolygót kell megmentenünk elsősorban, hanem önmagunkat, és csak ezáltal menekülhet meg a Föld is.

■ K. A.

Egy színész mégsem lehet ateista

Scherer Péter hitről, osztályteremszínházról, figuralesről

A színházi alkotóműhelyként 2009-ben létrejött Nézőművészeti Kft. társulata érzékenyítő, megelőző, problémákat feltáró darabokat is színre vitt, amelyek egyaránt megszólítják a fiatalokat és a szüleiket. Scherer Péter színművésszel arról beszélgettünk, hogyan és miért választották éppen ezeket a sokszor igen nehéz és megrázó témákat. Valamint azt is megtudtuk, hogy a színész szerint bár lehet istenhit nélkül élni, de nem érdemes.

FOTÓ: POLVÁK ATTILA / ORIGO

– Hogyan jöttek létre ezek az érzékenyítő előadások?

– Úgy tíz évvel ezelőtt a Kolibri Színházból Novák János rendező megkérését, hogy van egy német monodráma, ami egy tanár szétesésének története. Ez a *Klamm háborúja*, aminek a napokban volt a háromszázadik előadása. Ezzel csöppentem bele az iskolai színjátszásba, az osztályteremszínházba, a drámafoglalkozások világába. Gyulay Eszter dramaturg kollégám és barátom, látva, hogy otthonosan mozog ebben a világban,

felkért, csináljunk egy előadást a fiataloknak drogos témában. Megírtuk *A gyávát*, amire rengeteg jó kritikát kaptunk, és díjakat is nyertünk vele. A következő ilyen darab a *Vakság* volt Sárosdi Lilla színésznővel. Ez egy vak lány történetét mutatja be, az esélyegyenlőség jegyében. Az írás folyamatában sokat böngészünk, utánajártunk a témának, vakokkal beszélgettünk, orvosi könyveket olvastunk.

– Aztán váltottak irodalmi témára...

– Igen, aztán jött az *Ady/Petőfi* című előadás. Egy suliban épp *A gyávát* játszott-

tuk, mentünk felfelé a lépcsőn, a falon a legnagyobb magyar költők képeit láttuk sorban egymás mellett: Balassi, Csokonai, Arany, Petőfi, Vörösmarty, Ady, József Attila és még sokan mások portréit. Elkezdtünk szórakozni, mi lenne, ha egy osztályterembe belépne egy figura, köszönne, és elmondaná: „Jó napot kívánok! Petőfi Sándor vagyok, 1823. január elsején születtem Kiskőrösön. Most én fogom tartani ezt a mai magyarórát.” A következő időszakban Amerikában jártam, ahol egy március 15-i műsorban magyaroknak adtam elő. Ehhez kapcsolódva találtam egy Petőfiről szóló írást, méghozzá Ady tollából. A címe *Petőfi nem alkuszik*. Kiszedtük azokat a részeket, amelyek arra vonatkoztak, hogy Ady mit is gondolt Petőfiről. Megnéztük azt is, hogy a két költő miket gondolt saját magáról. Ilyen módon csináltunk egy olyan párhuzamosított életrajzot, amelyben megvizsgáljuk a két költőt, mi volt a viszonyuk a szüleikhez, az iskoláikhoz, a nőkhöz, a szerelemhez, a színházhoz, az utazáshoz, a pénzhez, a hatalomhoz és a halálhoz. Ez az irodalomra érzékenyítő dokumentumszínház is nagy sikereket arat. Ezután találtunk egy családon belüli erőszak történetét feldolgozó német kortárs regényt. *Soha senkinek* a címe, a történet szerint a nagypapa kikezdi a saját unokájával, a tizenöt éves kislánnyal. Simkó Kati fantasztikusan nagyot alakít, kilenc szerepet játszik a darabban. Moldvai Kiss Andi az egyetlen külső szereplő, aki egy szomszéd nénit játszik.

– Született egészségügyi témájú és iskolai bántalmazásról szóló darab is.

– A *Kézmosás fontosságáról* című darabhoz az ihletet egy nővér adta egy kórházban. Ebben a rapszámokkal tarkított előadásban egy ÁNTSZ-es orvos és egy baktérium szerepel. A Semmelweis-múzeumban [*Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár – a szerk.*] töltöztünk ehhez. ▶

A *7 nap* angol darab, és az iskolán belüli bántalmazásról, a *bullying*ről szól. Az egyik szereplő egy molett csaj, akit ki kezdenek az osztályban a szép, vékony lányok. Majdnem az öngyilkosságig jut el a történet.

– **Mindegyik előadáshoz visznek szakértőket is magukkal?**

– Igen. A *gyávához* addiktológust [*szenvedélybetegségekkel foglalkozó szakember – a szerk.*], a *Vaksághoz* egy vak moderátort, az *Ady/Petőfihez* pedig hűsvér kortárs költőket, így akár *slammert* [*a slam poetry szóbeli alternatív költészet képviselője – a szerk.*] vagy rockszótárt is tudunk vinni. A *Soha senkinek*-hez egy érintett, Takács Hajnal a beszélgetőpartner, aki könyvet is írt a témából. A *kézmosás fontosságáról* című előadásnál egy infektológussal [*fertőző betegségekkel foglalkozó szakorvos – a szerk.*], dr. Surján Orsolyával lehet beszélni egészségmegőrzésről, védőoltásokról, HPV-vírusról, AIDS-megelőzésről, járványokról és mindenről, ami a fiatalokat érdekelheti. És nem utolsósorban az iskolán belüli bántalmazáshoz is van *bullyingszakértőnk*.

– **Van tervben következő darab?**

– Most konkrét nincsen, de ezeket el képeztően viszik. Csak hogy a számokat mondjam: A *gyáva* túl van a négy századik előadáson, a *Klamm háborúja* a három századikon. Százötven fölött van az *Ady/Petőfi*, százharminc fölött van *A kézmosás fontosságáról*, száztízszer ment a *Vakság*, hetvenszer a *Soha senkinek*, és a *7 napot* is ötvenszer játszottuk. Ez rengeteg szervezést igényel, le kell telefonálni, szerveződni, be kell pakolni a kocsiba, odamenni a helyszínre, szakértőket vinni...

– **Igen nehéz, sokszor elhallgatott témákat dolgoznak fel. Szinte missziónak tekinthető, ha valaki mer ezekről beszélni. Mit jelent ez a feladat a színészek számára?**

– Lassan rájöttünk arra, hogy ezek a témák fontosabbak, mint először gondoltunk. A hét előadást kilenc-tíz színész alakítja, Katona László, Kovács Krisztián, Molnár Gusztáv, Sárosdi Lilla, Moldvai Kiss Andrea, Simkó Kati, Jankovics Anna, Kőszegi Mari és jómagam. Azt mondhatom a többiek nevében is, hogy az életünk részei lettek ezek az előadások, megszerettük őket. Szép szó a misszió, én azt mondanám, mindannyiunkat hallatlanul izgat a misszió mellett az, hogy ezek az előadások iszonyúan erős konfliktusokat, drámai helyzeteket rejtenek,

amelyek nagyon jól játszhatók. Persze ha jól van megírva a szöveg, szájra téve, akár egy regényből dramatizálva, akár saját szövegből átírva. Igen nagy lehetőség egy színésznek, hogy gyakorlatilag minden eszköz – jelmez, kellék, díszlet, világítás stb. – nélkül, civil, jelzésszerű ruhában játsszon, és hogy minden más a néző fantáziájára van bízva. Azt gondolom: ez maga a színház. Mert a színház ott keletkezik, ahol valaki alakít valakit, átad, elmesél egy történetet, és közben egy másik valaki őt nézi. Ez a klasszikus szituáció létrejön egy osztályteremben: ül egy osztálynyi gyerek, neonok felkapcsolva, tessék! El kell varázsolni nyolcvan-száz fiatalot, akik pillanatok alatt már a neten vannak, ha unalmas valami – ez komoly színházi kihívás. Semmi más nincs, mint a színész, a partner, a szöveg és a történet, ebből kell kibányászni az igazi színházat. Az számomra hab a tortán, hogy egy ilyen előadás használható drogprevencióra, hátrányos helyzetűek iránti érzékenyítésre, iskolán belüli konfliktusok feldolgozására vagy a családon belüli erőszak megelőzésére.

– **Hogyan fogadják a diákok az előadásokat?**

nem hajlandó. Majd amikor Krisztián elkezd játszani *A gyávát*, a srác befordul, aztán beül az előtte lévő csajok közé. Pont ahogy eredetileg is javasoltam neki. Ekkor látom, elkezdte érdekelni a darab. Ez jó jel. Vannak persze nehezebb sulik, nehezebb helyzetek, de százból kilencvenhétyszer működik a dolog, háttal van.

– **Milyen reakciókkal találkoznak még?**

– Sokszor a tanárok fogalmazást íratnak a darabról a gyerekekkel, és ők elmondhatják a véleményüket. Olyan jelzés azonban nem érkezett, amitől megváltoztattuk volna egy előadás konstrukcióját, esetleg jelentősen belenyúltunk volna a darabba. A *gyávába* bevettük a heroin mellett a *dizájnerdrog* [*mesterséges vegyi anyagból készült drog – a szerk.*] kifejezést. Egy-egy darab kidolgozási folyamatában azonban saját életünkből beleviszünk egy-egy élményt, hogy ezzel magunkra formáljuk a szereplőket.

– **Saját gyerekei látták ezeket a darabokat? Hogyan viszonyulnak a témákhoz?**

– Általában tetszik nekik, amiket csinálnak, nyilván mégiscsak az én gyere-

Scherer Péter a *Klamm háborúja* című előadásban

– Azt látom, hogy ha valami minőség és működik, akkor lehet velük együtt gondolkodni, és vevők rá. Szétüti őket a téma, és ha valami szétüt, akkor az megérint. Az osztálytermet úgy alakítjuk ki, hogy az utolsó sorokba két padsort rakunk. Bejön az egyik osztály, srác félig háttal a katedrának leül, és hiába szöveg, hogy jöjjön előrébb – az előtte lévő sorban két lány között van még hely –,

keim, de kritikusan és ügyesen szólnak hozzá. A *7 napnál* a darab vége a velük való konzultáció eredményeként alakult.

– **Ezekhez az előadásokhoz alighanem hitre, erőre is szükség van. Ön hívó?**

– Katolikus vagyok, megkeresztelték, elsóáldozó voltam, bérmáltam, tanultam hittant. Régi vágású családból jövök, de a szocializmus gyermeke voltam, és akkoriban tilos volt a templomba járás, így

ez hiányzik nálam is. De imádom a tempomokat, a szakrális tereket. Szeretek ott ülni, csendben lenni, hallgatni. Azt szoktam mondani, hogy hiszek Istenben, de nem abban, aki a felhőkön ül, és lógatja a lábát. Valahol van valami és valaki, egy másik dimenzióban – én abban hiszek. Szerintem lehet istenhit nélkül élni, de nem érdemes.

– Érzí az életében Isten jelenlétét?

– Szeretem úgy figyelni az életemet, hogy mégiscsak van egy felső erő, van dolgunk a világban, és úgy nézek az elélem gördülő feladatokra és dolgokra, hogy az mit üzen az éppen aktuális életemre, avagy a múltamra vagy a jövőmre, és hogy ebből, illetve mindehhez mit kell magamból kibányászni. Nem tudom elképzelni, hogy egy színész teljesen ateista tudjon lenni. Annyira végzetszerű ez az egész szakma és azok a dolgok, amiket csinálunk. Folyamatos emberábrázolással foglalkozunk. Az élet legnagyobb kérdéseit teszi fel a szakma, a lélekkel, az emberi gyarlóságokkal, az élet igazi értelmével foglalkozunk reggeltől estig. Az igazi válaszok ha megszűnnek, ott jön be a hit.

– Gyakran alakít elveszett, kihasználható, de szerethető figurákat, amilyenek a *Válótársak* című televíziós sorozatban is találkozhatunk. Mennyire érzik ilyenek önmagát?

– Szerintem egyre inkább vagyok ez a figura. Azt szokták mondani okos pszichológusok, lehetetlen, hogy az ember előbb-utóbb ne váljon azzá, amit a többiek gondolnak róla. Régebben úgy gondoltam magamra, hogy egy viszonylag normális kinézetű, nem vékony, de normál testalkatú pasi vagyok. Aztán azon vettem észre magam, hogy töpszli, lógó gatyájú, szakadt, lyukacsos pólós figurákat alakítok. És akkor itt van a *Válótársak*; pont azért tetszett a szerep, mert végre jött egy gazdag, jó autóval járó menedzseralkat elegáns ruhában, és akkor azt mondja, mégiscsak a lúzerség jön le belőle. Biztosan van bennem ebből. Nem vagyok pont olyan, mint amilyeneket játszom, de többé-kevésbé megvannak bennem ezeknek a dolgoknak a csírái, és ha eltalál a szerep, akkor ezek felerősödnek.

– Úgy tudom, alapvetően nem színészi pályára készült. Elvégezte Budapesten a műszaki egyetemet építőmérnök szakon. Hogyan lett önből színész?

– Ötödikes koromban kaptam egy Karinthy-szöveget, amivel az iskolai és

a városi *Ki mit tud?-ot* is megnyertem. A Karinthy-prózák még évekig elkísértek. Mivel azonban fizikatagozatos gimnáziumba mentem Szombathelyre, kicsit elaludt bennem ez a dolog. Akkoriban nem volt még drámatagozat. A pályaválasztáskor felerősödött bennem a kétely, nem akartam feltétlenül a fizikát tovább

Később a Bárka Színház, majd a Krétakör következett. A *Sirály* című darabbal négy év alatt harminckét országban jártunk, ma sem tudom, hogyan fért bele ennyi előadás. 2006-ban volt olyan másfél hónapunk, hogy három hét Párizs, öt nap Berlin és még három hét New York volt benne.

A híres Pepe-Kapa páros: Scherer Péter és Mucsi Zoltán

tanulni, ezért elmentem a színművészeti [Színház- és Filmművészeti Főiskola, 2000. január 1-jétől Színház- és Filmművészeti Egyetem – a szerk.] felvételizni, de nem vettek fel. Felvételt nyertem viszont a műszaki egyetemre. Arra gondoltam, nem baj ez, mert Pestre kerülve nagyobb lehetőségeim lesznek a színészkedésben. Egy év után újra felvételiztem a színművészeti, akkor sem vettek fel. Közben kerestem színjátszási lehetőségeket, bekerültem egy irodalmi színpadi, majd egy független társulatba. A Székényben [Székény Színház: a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem színháza – a szerk.] a diploma megszerzése után tizenkét évet töltöttem el, 85-től 97-ig.

– Milyen stációkra emlékszik vissza szívesen színészi múltjából?

– 1995-ben egy Szentivánéji-előadásban [Shakespeare Szentivánéji álom című darabja Csányi János rendezésében – a szerk.], ami nagy hírvű és sikeres volt, mesterembert játszottam. Ez mindannyiunkat, akik szerepeltünk benne, mint egy rakéta lőtt ki. Ezután Kern András *Sztracsatella* című filmjében egy kisebb szerepet kaptam, majd Szomjas György *Gengszterfilmjének* főszerepe jött Mucsi Zolival. És ezután megtalálták miniket a Jancsó-filmek, a Kapa-Pepe páros.

– Hogy néz ki manapság egy napja?

– Ma már voltam egy tévés interjúval reggel, aztán volt a Centrál Színházban egy olvasópróbám, most önnel beszélgetek kicsit, aztán hazamegyek ebédelni, és este lesz még a Thália Színházban egy *Jóéjt, szomszéd!* című előadásom.

– Hogyan töltekezik fel? Honnan merít ihletet?

– Sok hobbim van, szeretek utazni. Szeretek télen meleg helyekre elmenni egy kis D-vitaminért, meleg tengervízért. Biciklivel járok dolgozni, és néha futok. Kreatívkodok is, sokat bütykölök. Szeretek létrehozni dolgokat. Állítólag szépen tudok rajzolni, skiccelni is, de nem vagyok egy képzőművész. Sokat ad nekem az is, hogy a színész közösségi létben él. A társulatban meg kell találni a helyünket, ahol a legjobban tudunk működni. Az előadás pedig a nézőkkel együtt szervezett közösségi lét, ami valamit elér, elindít, élményt ad. Szoktam figyelni az embereket, ez az úgynevezett figuraes. Megláthatok extra dolgokat, amiket befényképezhetek a fejembe, és később elővehetem.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

.....
Az írás az *Evangélikus.hu* oldalon január 7-én megjelent interjú szerkesztett változata

Hozott anyagból dolgozunk

Tiszta lap nincs, de tehetünk a kapcsolatainkért

Nagy a divatja manapság a családi múlt, a családi minták pszichológiai szempontú vizsgálatának. E témában az egyik legújabb kötet az Otthonról hoztuk – Családi mintáink és a párkapcsolatok címet viseli. A könyv ismert, népszerű szerzők írásaival hozza közelebb a fontos témát a pszichológia iránt eleve érdeklődő olvasókhöz éppúgy, mint azokhoz, akik még nem ismerik ki magukat a lélek dolgaiban, ám megvan bennük az ez irányú nyitottság.

A jó párkapcsolat és a finoman cizellált családi pokol; A párkapcsolat megtanulásától a játszmáig; Mit tegyék a sérült részeimmel? – már maguk a fejezetcímek is sokat ígérnek. A pszichológiai előadásokat kínáló Nyitott Akadémia tematikus gyűjteményes kötetének szerzői neves szakemberek: Angster Mária, Bagdy Emőke, F. Várkonyi Zsuzsa, Kozma-Vízkeleti Dániel, Lukács Liza, Orvos-Tóth Noémi, Pál Ferenc, Popper Péter.

Az értékes gondolatokat olvasva mindenki számára világossá válik egyrészt az, hogy nem lehet mindent a szüleinkre fogyni. Másfelől kiderül az, amit vélhetően mindenki sejt már: hogy amikor két ember megismerkedik egymással, szerelmes lesz, és úgy dönt, hogy házasságot köt az azzal a céllal, hogy a hátralévő éveket jóbanrosszban együtt élje le, akkor nem kezd tiszta lappal. Kapcsolatukat kisebb (vagy inkább nagyobb) mértékben befolyásolja saját, „eredeti” családjuk. A kötet fülszövegében olvasható, ezzel kapcsolatos megállapítás szerint: „Érdemes tisztában lennünk azzal, hogy párkapcsolataink alapmintáját – vagyis azt, hogy miként kötődünk a társunkhoz, hogyan viszonyulunk hozzá, hogyan kommunikálunk vele – a gyermekkorunkból hozzuk magunkkal. Mi is, és a társunk is egy-egy »alapsomaggal« érkezik a kapcsolatba, és viszonylag hamar kiderül, hogy mély bevésődések határozzák meg közös életünket. Gyakran meg sem tudjuk indokolni, hogy egy adott helyzetben miért érzünk és viselkedünk éppen úgy, ahogy, mert számos automatikus, spontán válaszunk nem más, mint régi sérüléseink visszhangjai.”

Természetesen kijelenthetjük (és sokan ki is jelentjük): „Mi aztán nem leszünk olyanok, mint a szüleink!” Ez a törekvés többnyire végül nem sikerül, legalábbis a sikertelenségnek nagyobb a valószínűsége, mint a sikernek... A könyv olvasása közben azonban világossá válik, hogy sorsunk és életünk nem megváltoztathatatlan fátum. Ám dolgozunk vele, nem is kevés, ha a legtöbbet akarjuk kihozni belőle és a „hozott anyagból”.

Ehhez azonban nem elég pontosan meghatározni azt, hogy mit nem akarunk, azt is tudnunk kell, hogy mi az, amit ehelyett teszünk, és mit akarunk. „A minket nem segítő minták felülírása komoly, olykor hónapokig-évekig tartó lélektani munkát igényel – de lehetséges! A múltból megérkezhetünk a jelenbe, ahol végre nem a hosszú évekkal vagy évtizedekkel korábban történt események, hanem az adott helyzet, az aktuális pillanat határozza meg érzéseinket és viselkedésünket” – áll ugyancsak a fülszövegben.

„A felelősséget kapcsolatunk alakulásáért közösen hordozzuk – írja az egyik szerző, Kozma-Vízkeleti Dániel család- és párterapeuta, klinikai szakpszichológus. – A saját hozott mintáinkkal való gazdálkodás azonban a magunk felelősége [...] Mi magunk vagyunk életünk aktív alakítói, és ennek az is része, hogy rátekintünk a »hozott anyagra«, majd átdolgozzuk azt.” Hasznos tanács, valljuk be...

A könyv hangvétele nem kíméletlen, de őszinte, nyelvezete közérthető. A sorokból érezhető az empátia és a segítő szándék. Mindezek a személyes szembenézést szolgálják, amely nem könnyű,

Otthonról hoztuk. Családi mintáink és a párkapcsolatok. Szerkesztette Gutman Bea. Kulcslyuk Kiadó, Budapest, 2019. Ára 3490 forint.

sőt néha nagyon nehéz. Például akkor, ha azt olvassuk – Pál Ferenc írásában –, hogy vannak sebeink, amelyek meg tudnak gyógyulni, és vannak, amelyek nem. Ám ez utóbbiakkal is meg lehet tanulni törődni, velük együtt élni és egészségesnek lenni! „A fejlődés vagy a gyógyulás útja az, hogy felismerjük, megértjük és ellenőrzésünk alatt tartjuk ezen énrészeinket és a működésüket.” A sebzett részünket gyógyítjuk, az egészséges részünket pedig fejlesztjük.

A családunknak, a múltunknak, érzelmi sebeinknek és hiányainknak az elfogadása az egyik első lépés a múltból a jelen felé vezető úton, amely hosszú és fárasztó ugyan, de érdemes kinek-kinek vállalni a maga személyes felelőségét, elindulni, végigmenni rajta – például a könyv kézbevételeivel és az olvasottak megszívleléssel.

■ GAZDAG ZSUSZANNA

A maguk örömére, Isten dicsőségére

Az ungvári evangélikus közösség történetének fejezetei

Kárpátalja legnagyobb településén, Ungváron, a Hegyalja utca végén a szép neogótikus templom sok mindent átélt évszázados fennállása óta, még könyvtár és tornacsarnok is volt. Levették tornyát és keresztjét, elvittek belőle minden értéket. Amíg az evangélikusokat szolgálta, mindössze három lelkész váltotta egymást. A gyülekezet pedig végül annyira megfogyatkozott, hogy az 1990-es években az épületet egyszerűen nem volt kinek visszaigényelni az államtól. Ezért ma már a hetednapi adventisták büszkélkednek az érdekes történetű templommal.

Írásos források első ízben 1793-ban említik az ungvári [ukránul *Uzshorod*, Kárpátalja megye székhelye – a szerk.] az evangélikus gyülekezetet. A kis lélekszámú közösség imaház híján az egyik hívő házában tartotta az istentiszteleteit. A kutatóknak az 1800 és 1833 közötti időszakról semmilyen információt nem sikerült fellelniük a gyülekezet életéről. Később azonban a különböző forrásokban rendszeresen találunk erre vonatkozó utalást, elsősorban a gyülekezet kurátorával, az erdőmérnök Lamm [Lám] Jakabbal kapcsolatosan. Annak ellenére, hogy a hívek lélekszáma évről évre nőtt, közöttük pedig voltak művelt és befolyásos családok (többségük az erdészeti kapcsán került ide), az evangélikus gyülekezet tekintélyét csak hosszú évek múltán sikerült elismertetni.

Az alapvető problémát abban az időben az jelentette, hogy az evangélikusoknak sem saját imahelyük (akkoriban a református templomban tartották az istentiszteleteiket), sem saját lelkészük nem volt. Lelkipásztor Ungvárra évente csak kétszer – tavasszal és ősszel – ment istentiszteletet tartani és az úrvacsorát kiszolgáltatni. Így volt ez egészen 1906. május 1-jéig, amikor is Zelenka Pál püspök ungvári lelkésszé nevezte ki Margócsy Aladár missziós lelkészt.

A lelkész, aki változást hozott

Az akkor harminckét éves Margócsy Aladár korábban öt éven át missziós lelkész volt. 1874-ben Dunaegyházán született

[1952-ben Kassán halt meg – a szerk.]. Pozsonyban tanult a teológián. Hivatását a szülőfalujában kezdte, ahol édesapja, Kálmán szolgált.

Amikor Margócsy Aladár 1906-ban megérkezett Ungvárra, azonnal nagy lelkesedéssel látott munkához. Mindekelőtt köszönetet mondott Komjáthy Gábor református lelkésznek, amiért oly hosszú időn át hajlékot adott az evangélikus gyülekezetnek, aztán egy önálló istentiszteleti hely igényével a városatyákhoz fordult. Imahelyé a Drugeth téri polgári iskola (ma 2. számú középiskola)

egyik osztálytermét jelölték ki számukra, ahol az evangélikusok az oktatás megzavarásának elkerülése végett iskolán kívüli időben gyülekezhettek. Margócsy tiszteletesnek nagyon szép énekhangja volt, ezért számára nem okozott gondot a kántori teendőket is ellátni, míg első felesége, László Gizella (1876–1935) jó ízléssel és szépérzéssel gondoskodott az oltár feldíszítéséről.

Érdemes megemlékezni a lelkész második feleségéről, Szászriby Alízról, aki művelt, jólelkű asszony hírében állt. Lon-

donban tanult, hat nyelven beszélt. Ungváron jótékonyági tevékenysége mellett a fiatalágnak ingyen tanította az idegen nyelveket, és könyveket is írt. Az első világháború idején ápolónőként dolgozott, odaadó munkáját a Vöröskereszt kitüntetéssel ismerte el. Margócsy Aladár maga is tevékenykedett a háborúban, két évig tábort lelkészként szolgált az orosz és az olasz fronton, kitüntetések is kaptak. ►

A lelkész még a háború előtti időben mindent elkövetett, hogy a környező települések – Perecseny [ma Ukrajna], Nagyberezna [ma Ukrajna], Remetevasgyár [ma Szlovákia] és Szobránc [ma Szlovákia] – evangélikus híveit bevonva növelje az ungvári gyülekezet lélekszámát. A háború, a lelkészhiány még jobban összekovácsolta az ungvári evangélikusokat. Régi vágyuk megvalósítására: saját templom felépítésére ösztönözte őket.

Evangélikus templom a város szívében

Három nyelven tartott istentiszteletein a lelkész felszólította a híveket, hogy egy emberként álljanak a saját imaház felépítésének ügye mellé. A templom helyszínénél először a vármegyeháza kertjének a malom felőli részét [ma sziklakert] kapták meg négyezer koronáért, de mivel ez a malom miatt nagyon zajos hely volt, lemondtak róla. Ezután Ungvár előljáróságánál sikerült megnyerni a templomépítésre a Drugeth téri elhanyagolt parkot. A városatyák azonban feltételül szabták a park fenntartását, körbekerítését, illetve azt is, hogy a régi platánokat és hársfákat nem szabad kivágni. Ezt a gyülekezet tudomásul vette, így a templom a város szívében, központi helyen, egy mozi, egy cukrászda, egy iskola, a gimnázium, egy patika és a metodista imaház szomszédságában épülhetett.

A gyülekezet az egyik tagját, Kavasch Ernő építészrt kérte fel a templom terveinek elkészítésére. Az építész legszebb elképzelése, evangélikus hitbuzgósága egy nem nagy, neogótikus stílusú templomban öltött testet. Sokáig gyűjtötték a pénzt az építkezésre. Végül az egyházközség a negyvenhétezer koronás beruházás kivitelezésével is Kavasch Ernőt bízta meg. A munkálatok 1914 júliusában kezdődtek meg, ám ugyanekkor kitört az első világháború. A viláégés miatt a kivitelezőknek csak a három méter magas falak felépítésére maradt idejük. Ezek a Drugeth tér parkjában az öreg platánok és hársfák között pontosan tíz évig árván meredtek az ég felé.

A háború után Ungvár a csehszlovák fennhatóság alatt létrejött Podkarpatszka Rusz székhelye lett, Margócsy Aladár pedig a híveivel hozzálátott a templomépítés befejezéséhez. A különböző segélyeknek és adományoknak köszönhetően az eredeti tervek alapján, a Hámos és Stern vál-

lalat kivitelezésben mindössze egy év alatt felépült a hajlék; 1925. november 22-én szentelte fel dr. Jánoska György egyetemes püspök. Az evangélikusok büszkeségét, a szép templomot a mellette naponta elsétáló száz meg száz járókelő és a forgalmas útkereszteződésen áthaladó idegenek is megcsodálhatták.

Párját ritkító buzgalommal

A templombelső képét néhány fényképfelvétel is megőrizte. A szerénységet árasztó térben a hosszú padokban szíhatvan embernek jutott ülőhely. A faoltárt és a szószéket Olcsváry Gyula, az oltárképet pedig – amely Jézust ábrázolta a Gecsemáné-kertben – Szilvay Sion görögkatolikus lelkész készítette, a szép csillár Kohut Vladimir helyi aranyműves munkája volt, a keresztelőmedencét a nagyszőlősi gyülekezet ajándékozta. A templomban orgona nem volt, csupán egy evangélikus asszony által adományozott, huszonhét változatú hangversenyorgona-harmónium. Az ungi református főgondnok, Egry Ferenc, a neves harangöntő egy negyvenhét kilogrammos harangot ajándékozott a gyülekezetnek.

Az evangélikusok büszkeségét, a szép templomot a mellette naponta elsétáló száz meg száz járókelő és a forgalmas útkereszteződésen áthaladó idegenek is megcsodálhatták.

A görög kereszt alaprajzú templombelsőben középen kókusz futószőnyeg vezetett az oltárhoz, bal oldalon a nem túl magas szószék, jobb oldalon a keresztelőmedence kapott helyet. A kereszthajó bal oldali ágának zárófalan nagy méretű ablak ontotta a fényt. Amikor a kereszthajó ágaiban lévő cserépkályhák árasztották a meleget, a csillár pedig fényvel töltötte meg a teret, a hívek családi elcsendesülésben érezhették Isten közelségét. A templombelső legérdekesebb része a gótikus, íves kupola volt. Ugyanis nem téglából és kőből épült, hanem – Lux Árpád erdőtanácsos javaslatára – álmenyezetként fából.

A kicsinyke gyülekezet lelkészének szervezőképességét, híveivel való törődését még a görögkatolikus teológia diákjainak is követendő példaként oktatták. Voltak azonban, akik a csehszlovák hatalom kiszolgálójának tartották, s úgy vélték, nem véletlenül nevezték őt ki az abaúj-zempléni egyházmegye főesperesévé; e tisztségét 1919-től 1938-as lemondásáig töltötte be. Ungvárnak az anyaországhoz való visszatérésekor [az első bécsi döntés nyomán 1938. november 10-én vonult be a magyar hadsereg – a szerk.] Margócsy lelkes beszéddel üdvözölte az érkező honvédeket. 1940-ben, harmincnégy évi szolgálat után vonult nyugdíjba. A helyére került Koren Emil később így vélekedett a templomépítő Margócsy Aladárrol: „A templom Margócsy párját ritkító buzgalma nyomán szinte felekezeti szeretetből épült fel.”

Emlékek tükrében

Koren Emil 1915-ben Békéscsabán született. Családjának valamennyi férfi tagja lelkész volt. [Koren Emil később a budavári evangélikus gyülekezet lelkésze, esperes, 1972-ig az Evangélikus Élet felelős szerkesztője, 1958–1985 között püspökhelyettes volt. – A szerk.]

így szerette volna a magyar hatóságok előtt eltitkolni a korábbi hatalommal való kollaborálásának nyomait.

Érdekes adalék, hogy Korent éppen Margócsy javaslatára nevezték ki ungvári lelkésznek, annak ellenére, hogy sze-

Ennek ellenére a fiatal lelkésznek tett szert az új lakása, fokozatosan belakta, szüleitől Debrecenből megkapta nagypapa egykori békéscsabai parókiájának bútorait. A lelkészlak mindig nyitva állt a hívek előtt. „A hittanóráktól kezdve a bibliá-

tatos fohászok lebegtek volna szüntelen. [...] Semmi sem kötötte le különösképpen a szemet, semmi sem vonta magára különösen a figyelmet. Talán ez volt benne épp a szép.” Koren tiszteletes egyedül a már említett, Szilvay Sion alkotta oltárképet tartotta gyenge alkotásnak, amelynek még a kerete sem sikerült jól.

Sportterem, majd újra Isten háza

Koren Emil 1945-ben hagyta el Ungvárt. Utána a lelkézi szolgálatot rövid ideig Matheidesz István látta el, aki a városban maradásával kockáztatta a „málenkij robotra” [kényszermunka a Szovjetunióban a második világháború után – a szerk.] való elhurcolását. Amint az *Evangelikus Élet* 1996-ban megírta, az utolsó evangélikus lelkészt és családját terrorizálták, a házukból és a templomukból a híveket lövöldözés közepette kikergették, majd az ingatlanokat elvették. „Egy reggelre nyomra veszett a haragnak, a kegytárgyaknak, a muzeális értékű harmóniumnak. Felső utasításra a tornyot lebontották, hogy ne szűrje a szemközti Tisztek Házában sűrűn tartott rendezvényeket látogató funkcionáriusok szemét” – olvasható a cikkben. Aztán az épületet átadták az Ungvári Egyetemnek, és az egykori templomot nehézatlétikai sportteremmé alakították át.

A Népképviselők Kárpátaljai Megyei Tanácsának Végrehajtó Bizottsága aztán 1991-ben – megvizsgálva a hetednap-i adventista egyház kérelmét – határozatot hozott a „Gorkij utca 48. alatti egyházi létesítmény, amelyben az UAE sportterme van” átadásáról a helyi gyülekezetnek.

Megemlítendő, hogy a szovjet időszakban, valamikor az 1960-as években az oldalsó bejáratához hozzáépítettek, és ezzel megbontották az épület harmóniáját. A kilencvenes években a hozzátoldást még jobban kiszélesítették, s ugyanekkor újjították fel a toronysisakot is, igaz, az eredetihez képest kisebb méretben. Ma is ez a látvány fogadja az erre látogatót.

■ LITERÁTI TETYANA

Fordította: Kovács Sándor

A szöveg a szerző *Elveszett Ungvár* című cikksorozatának részeként *Az evangélikus templom épülete* címmel a *Pro Zahid* online kiadvány oldalán (Prozahid.com) január 9-én megjelent ukrán nyelvű írás szerkesztett változata.

FOTÓK A SZERZŐ ARCHIVUMÁBÓL

mélyesen nem ismerték egymást, és a Munkácson szolgáló fiatal segédlelkész Ungváron is ismeretlen volt addig.

„Könyveim, ruháim, rádióm, írógépem, ágyneműm voltak a lényeges ingóságaim s egyben minden vagyonom. Ezekkel költöztem be a paróchiára – írta Koren a visszaemlékezéseiben. – Szomorú képe volt a paróchiának, de nekem királyi palota volt. Vizes, félig vályog épület volt a Dombalja u. 19. alatt. [...] A század elején hagyatékként jutott egy erdész családtól az egyház kezére. A templomtól öt percnyire volt. Fekvése remek. A három utcai szoba délre nyíló ablakain a nap legnagyobb részén napsugarat kapott a lakás. [...] Udvari szobájában pedig, mely egykor iroda és káplánlakás volt, – (ó, szegény káplánok!) –, a botot a sarokban fél méterre le lehetett nyomni a nedves falban. [...] Konyhája és verandája siralmasan sötét és levegőtlen.”

órákon át a presbiteri gyűlésekig minden belmissziói és egyéb gyülekezeti munka itt folyt le, hiszen a templomon kívül nem volt más helyiségünk” – írta Koren.

Mellesleg korábban ugyanitt lakott Margócsy Aladár is a családjával és három gyermekével. Sajnos ma már egyértelműen nem lehet megállapítani, hogy a mai Hegyalja (Pidhirna, abban az időben Dombalja) utca melyik házáról van szó. Félő, hogy helyén ma már más épület áll.

„A kicsi, piros neogót ungvári templomot” Koren Emil ilyenek látta: „Ahogy felé mentem a Dombalja utcán, üdén zöldellt tornyának háttérében a radvanci hegy lombos erdeje. Intő ujjad volt, Uram, a karcsú, piros torony, ahogy kiemelkedett a zöld háttérből. [...] Mintha piros, sima kis építőkockákból építették volna. Maguk örömeire, a Te dicsősségedre.” A templombelsőben a „gótikus ívek alatt mintha fehér galambszárnyakon áhí-

Könyvben a régi Ungvár. A napokban jelent meg magyarul *Múltidéző séta Ungváron* címmel Literáti Tetyana munkája Kovács Sándor szerkesztésében, a budapesti Romanika Kiadó *Kárpátaljai Spektrum* sorozatában. Az archív képekkel, mai fotókkal, térképmelléletekkel színesített kötet a 20. század eleji városban kalauzolja végig az olvasót.

Ne engedjük át lelkünket a gyűlöletnek!

Fahidi Éva holokauszt túlélő szabadegyetemi előadása

FOTÓ: LILI JACOB / FORTEPAN

„És léssen azon a napon, azt mondja az Úr Isten: Lenyugtatom a napot délben, és besötétítem a földet fényes nappal” – ezzel a komor igével (Ám 8,9; Károli-ford.) idézte meg a vészorszakot, vagyis a magyarországi zsidók hetvenöt évvel ezelőtti elhurcolását és megsemmisítését Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke a budavári evangélikus szabadegyetem legutóbbi, január 13-i alkalmán. A meghívott vendég Fahidi Éva író, színésznő, holokauszt túlélő volt, aki megrázó erővel és néha hátborzongató higgadtsággal idézte fel életének – és persze sorstársai életének – legszörnyűbb napjait.

A püspök előbb a budavári gyülekezet egykori segédlelkészének naplójából olvasott fel, megidézve Budapest ostromának vészterhes napjait. Arról beszélt, hogy a nehéz időkben a többség csak a saját életének megmentésével törődött, de mindig voltak, akik segítettek, igazodva ezzel a Jézus által elének állított etikai, erkölcsi rendszerhez. A holokauszt nem a gázkamrákban kezdődött, hanem az egymás iránti közönytől és gyűlölettel – mondta Fabiny Tamás.

Fahidi Éva is hasonló gondolatmenettel kezdte a püspökkel folytatott emlékező párbeszédét, amikor azt fejtegette, hogy a holokauszt Magyarorszá-

gon 1920-ban az első zsidótörvénnyel kezdődött, hiszen ezzel szökkent szárba az amúgy is jelen lévő antiszemitizmus; olyan állítások jogszabályba foglalásával, mint az, hogy a keresztények és zsidók közti vegyes házasság fajgyalázasnak számít. Ezekben az időkben Magyarországon lényegében ugyanúgy tekintettek a zsidókra, mint Németországban, vagyis a világ ellenségeinek tartották őket – mondta az előadó.

Mai eszével visszagondolva alig érti meg, hogy ötvenkilenc évig egyáltalán nem volt hajlandó visszaemlékezni mindarra, ami vele történt – mondta Fahidi Éva. Aztán 2003-ban németül megírta

mindazt, ami az auschwitz–birkenauai haláltáborban volt – s ezzel áttört az emlékezés gátja. Azóta minden erejét arra fordítja, hogy a gyűlölet ellen harcoljon, életben tartsa az emlékezést azért, hogy soha többé senkivel ne történhessen meg az, ami vele megtörtént.

Gyermekkorát Debrecenben, módos nagypolgári családban élte. Evangélikus elemi iskolába járt. Apja kikeresztelkedett zsidó volt, vagyis egészen a zsidótörvények hatályba lépéséig nem gondoltak arra, hogy bármi bajuk eshet. Azt lehetett érezni a hírekből, hogy a Magyarország szövetségesének számító Németországban erősödik az antiszemitizmus, de a debreceni zsidók közül senki sem gondolta komolyan, hogy ez a gyűlölet idáig is elérhet – mondta Fahidi Éva. Aztán a média módszeres uszításával óvatosan, lassan mindennapi valósággá vált a rémület.

Még 1944 márciusában, vagyis az ország német megszállása idején is bíztak, bár ekkor már minden alap nélkül – jegyezte meg. Május 1-jén a debreceni zsidóknak is be kellett költözniük a gettóba, a Fahidi család tíz tagját zsúfolták be egyetlen szobába, azt követően, hogy – az önkéntesség és a törvényesség látszatát keltve – ki kellett jelentkezniük saját lakásaikból.

Hat hét leforgása alatt négyszázharminchétezer zsidót deportáltak Magyarországról, ami azt jelentette, hogy átlagosan háromezer embert zsúfoltak be egy-egy tehervagonokból összeállított szerelvénybe. A vidéki zsidóságot szinte teljes egészében deportálták, csak Budapesten volt némi esély a túlélésre. Debrecenből tízennyézezer embert gyűjtöttek össze a téglagyárban, majd vonatra terelték őket. Legalább nyolcvan embert zsúfoltak be egy-egy tehervagonba, és útnak indították őket Auschwitz–Birkenau felé; három napig tartott az út a kora nyári melegben, vagononként egy vödör állt rendelkezésre, hogy a dolgukat elvégezhesék. Sokan

FOTÓ: CSÜRY CSABA

már útközben meghaltak, a hőség és a bűz szinte elviselhetetlen volt – emlékezett vissza Fahidi Éva.

Szinte megkönnyebbültek, amikor végre kiszállhattak az infernális vagonokból a gyűjtőtábor pályaudvarán. Mindenki nyugodtan viselkedett, hiszen akkor még senki sem tudta, mi vár rá – állította az előadó. Csíkos ruhába öltözött, a magyarok számára idegenül hangzó jiddis nyelven beszélő foglyok terelgették őket, elválasztották egymástól a családokat, külön a férfiakat, a nőket és a gyermekeket. A szelektálóbizottság a még munkaképes, tizenhat és negy-

vennégy év közötti embereket kereste, a tábor hírhedt, embereken kísérletező orvosa, Josef Mengele pedig az ikreket. Fahidi Éva jól emlékszik ma is arra, amikor a rá nagyon hasonlító testvérével kézen fogva Mengele elé került, és a feltett kérdésre azt felelte, hogy nem ikrek, csak hasonlítanak egymásra. Utólag visszagondolva ez menthette meg az életét. Végül pucéran, kopaszra nyírva, a végtelenségig megalázva kezdte meg tábori életét Auschwitzban. Túléléséhez az is nagyban hozzájárult, hogy a debreceni lányok a fogva tartás szörnyű körülményei között is összetartottak. És ez

szövetség kulcsfontosságúnak bizonyult a szökés és a hazatérés idején is.

A háború végét érezve a németek 1945. március 28-án este evakuálták az egész táborát, és ezer magyar nő halálmenelete indult el a sötétben az ismeretlen felé. Nappal szinte folyamatos légitámadásokkal kellett számolniuk, s mert a menetoszlop jó célpontnak számított, inkább éjjel haladtak tovább. Erős légitámadást szenvedtek el 29-én is, újra csak sötétedés után indultak el. Amikor a menet egy fahidon haladt át, Fahidi Éva úgy gondolta, hogy leül a fűbe, és nem megy tovább. Az őr valamiért a menet elejére sietett, nem jött vissza, Éva pedig ott maradt a sötétben, a fűben ülve. Éjszakára egy pajtában húzódott meg, amelybe utóbb beszállgózott még néhány hozzá hasonló szökevény. Őrséget szerveztek, figyeltek, így lapultak ott négy hosszú napig. Ám az éhség csak kikergette őket, s ekkor pillantották meg a közelben felbukkanó első amerikai harckocsikat.

A felszabadító katonák egy közeli német faluba vitték be az elgyötört menekülőket. Ott a falusi gazdák szeretettel fogadták és jól tartották őket. „Máig tartjuk a kapcsolatot” – tette hozzá az előadó.

Elbeszélésének végén azt mondta, minden megélt szörnyűség ellenére arra törekszik, hogy harmóniában éljen a világgal, és azt igyekszik megértetni mindenkiel, hogy akkor maradhatunk csak meg embernek, ha a lelkünket nem engedjük át a gyűlöletnek.

■ ILLISZ L. LÁSZLÓ

FOTÓ: LULU JACOB / FORTEPAN

Mandula Gyula

Kislánykorom óta kísér a mandulagyulladás. Anyukám szerint babaként a legtöbbször ezzel volt gondom, és amikortól vissza tudok emlékezni, ez a helyzet nem sokat változott. Az orvosi rendelőbe lépve a doktor bácsi rögtön maga elé állított. „Nyisd nagyra a szádat, mondd, hogy ááá!” Lenyomta a nyelvem az undok spatulával, bevilágított a torokomba, és már intett is anyukámnak: a szokásos – mandulagyulladás.

Azért még meghallgatott, de aztán már írta is a receptet: öt injekció. Ismertem már a szurit a dobozáról is. Sötét rózsaszín volt, és a gyomrom mindig összeszorult, amikor megláttam. Valószínűleg nem vagyok ezzel egyedül: rettenetesen utáltam, ha megszúrnak. De ilyenkor nem volt más megoldás. Öt napon át bejártunk egy-egy bökésre. Bizony sokszor kívántam, bár csak valami más lenne már a bajom, ne ez az undok Mandula Gyuszi. Csak jobb betegségeket tudtam elképzelni. Kellemes ágyban fekvőseket, pihengetőseket, fájdalommenteseket. Gyuszi azonban sok éven át kísért hűségesen.

Egyszer aztán az egyik orvosunk megelégtelte ezt a szép szabályos sorozatot, és azt ajánlotta a szüleimnek, hogy vetessék ki a mandulámat. Ők összenéztek, aztán rám, végül azt mondták, legyen, ahogy a doktor úr jónak látja. És már telefonáltak is időpontért a műtétre.

Már negyedikes voltam, máig emlékszem az egészre. Szeptember elején kellett kórházba vonulnom. Az unokatestvéreim majd megpukkadtak az irigységtől: „Neked még szünet lesz, mi meg mehetünk szenvedni az iskolába!” Ami azt illeti, a szenvedésről pár órával később már én is tudtam volna egyet s mást mesélni, a helyi érzéstelenítés nem működött tökéletesen, mit mondjak, volt már boldogabb félórám az életben. Akkoriban ráadásul nagyon sok gyerek volt, így a hatalmas kórteremben kettenként feküdtünk egy-egy ágyban. Nekem a folyton síró csöpp Attila jutott társamul, aki mellett még pihenni se nagyon lehetett, pedig lett volna hozzá kedvem.

Délután egy picit bejöhett az anyukám látogatóba, de az együtt töltött idő hamar letelt, és mindennap csak ennyit találkozhattunk. Hiányzott az otthonom, a családom, még az iskola is. A sok beteg gyerek között pedig nem volt vidám az éjszaka sem. Mindig belázasodott vagy rosszul volt valaki. A nagy sürgés-forgás meg is rémített, el is fárasztott. Lassan gyógyultunk, és irigykedve figyeltük azokat, akik hazamehettek. Már nem tudom, pontosan hány napig kellett benn maradnom, de akkor nagyon hosszú időnek tűnt.

Amikor végre otthon voltam, és megerősödve visszamehettem a társaim közé, arra gondoltam, hogy Mandula Gyuszi végleg eltűnt az életemből. És egy ideig valóban nem volt ilyen gondom. He-

lyette ezentúl a fülemre vagy a tüdőmre húzódott a gyulladás, ami – mondhatom – ha lehet, még sokkal rosszabbul érintett. Néhány hónap múlva nosztalgiával gondoltam szegény kidobott Gyuszimra, aki – mint kiderült – igen sok betegséget kiszűrt eddig. Amit ugyanis ez ideig nem tudtam, a mandulánk olyan „szivacs”, amely védőréteggént óvja a bentebb meghúzódó szerveinket a gyulladástól.

A gyerekeim közül a második lányom örökölte az érzékenységemet. Szegény már babaként is sokat nyöszörgött. Mindig reménykedtem, hogy csak egy szolid náthát szedett össze, de a doktornő fejcsóválva sóhajtott. Nem, a másik két lánykámnak elég egy kis orrcsepp meg vitamin, de Kamillának már más is kell mellé. Próbáltam kímélni a pocakját min-

denféle „ellenméreggel”, de a gyógyszerek – mert addigra leszoktak az orvosok az injekciózásról – mégis megviselték a kicsikémet. Olyan soványka, olyan könnyűcske volt, hogy attól félttem, felkapja a szél. És ettől persze nem lett erősebb sem. Bizony nehéz szívvel figyeltem a küszködését.

Mire másfél éves lett, megérett a döntés, gyürkőzzünk neki a műtétnek. Már tudtam, ez milyen következményekkel járhat, úgyhogy jól utánajártam a döntés előtt az előnyöknek, hátrányoknak. Neki még vissza fog nőni a mandulája, ha kivesszük, de most olyan gyulladásgóc, amely újra meg újra visszafertőződik, szóval tényleg ki kellett venni.

A kórház addigra egészen más volt, mint az én gyerekkoromban. A kis beteget altatták, az anyuka pedig egész nap mellette maradhatott, ami sokat jelentett mindenkinek. De amikor az altatóinjekció után láttam elernyedni Kamilla lányom kis testét, bizony elfogott a remegés. Amikor betolták a műtőbe a fehér lepedővel leterített betegágyon, legszívesebben lekaptam volna a falat. Nyüszítve harapdáltam a csuklóm a liftajtó előtt. „Istenem, kérlek, ne fájjon neki! Inkább nekem fájjon, kérlek, kérlek!” – ismételtettem.

Sose hittem volna, hogy egyszer ezérek fogok fohászkozni. Én, aki minden szenvedést annyira szerettem volna megúszni, most lélekben ott csúsztam-másztram, könyörögtem az Úrnak, hogy hadd váltsam ki a gyerekeket. Lehunytam a szemem, és felidéztem azt a régi műtétet, a hangjait, a látványt, az orvos hangját, az esz-közök keltette érzetet, mindent.

Épp szanaszét borzadtam magam, amikor finoman megérintett egy műtős: „Anyuka, készen van a kislány. Most betolom a szobába, hamarosan magához fog térni. Az lenne jó neki, ha ma még nem futna. Figyeljen rá, amennyire lehet.”

Kikerekedett a szemem. Hogy ne fusson? Amikor kivették a mandulámat, még azt is meggondoltam, hogy a mosdóba elmenjek-e, olyan gyenge voltam. Ő meg ráadásul sokkal kisebb is, mint én voltam: mindössze másfél éves. És hogy ma ne fusson? Nem fog szegény

Az aranymondáshoz úgy juthatsz el, hogy a színes körökkel azonos betűkockától elindulva jobbra, balra, fel és lefelé megkeresed az elrejtett szavakat

még egy hét múlva se. Hát ez valami új dolgozó lehetett, csóváltam meg a fejem. De azért sietős léptekkel követtem a kórterembe, hogy ott legyek, amikor a lányom felébred majd, legyen az bármikor is. Elhatároztam, hogy nem fogok elmozdulni az ágya mellől egy percre sem. A táskámban van egy kis keksz, ha nagyon éhes leszek, azzal ki fogom húzni, míg este el nem alszik. Igen, itt leszek, fogom a kezét végig.

Éppen behelyezkedtem az önfeláldozó anya pozíciójába, amikor kis Kamillának felpattant a szeme, körülnézett csodálkozva, mint aki nem egészen biztos benne, hogy hol is van. Megpillantotta a karjában az infúziós kanült, hopp, fűgén megszabadult tőle, majd felugrott, majomügyességgel kimászott a rácsos ágyból, nekilódult, és végigszáguldott a folyosón, mint valami hurrikán. Néhány fakockából épített tornyot a játszósá-

rokban elsodortunk mindketten, mire sikerült elkapnom. A döbbenettől egy kis hátránnyal startoltam. A műtős, akit pár perce ügyefogyottnak ítéltem magamban, fejét csóválva mérte végig a bizarr jelenetet. „Hogy micsoda anyák vannak! Hát nem megmondtam neki, hogy ne engedje futni azt a gyereket?!” – valami ilyesmit gondolhatott magában.

Persze azért még kellett néhány nap a teljes gyógyulásig, de a lányomnak tényleg visszaindult a mandulája, és azóta nem is betegeskedik olyan sokat. A testalkata megmaradt karcsúnak, de szép, egészséges fiatal hölgy vált belőle.

Amit pedig akkor ott a kórház folyosóján átéltem, az mindig eszembe jut, amikor azt olvasom a Bibliában, hogy Jézus Megváltó. Mert valami hasonlót tett meg ő valójában (én meg csak úgy gondolatban). Mert látta, hogy rossz, hogy nehéz nekünk. És együttértett velünk. Úgy döntött, hogy bármit megtesz értünk, annyira szeret bennünket. Hogy ő szenved inkább, csak szeretett gyermekeinek ne kelljen. Így tanított engem Mandula Gyulá-s történeteimen keresztül Isten valami szépre. ■

A YouTube-on találsz olyan dalokat is, amelyek arról szólnak, hogy Jézus szeretett minket, értünk és helyettünk halt meg: *Helyettem meghalt ő... • Ő értem halt meg a kereszten... • Egy szív érettem dobogott... • Kegyelem* (Pintér Béla).

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levélcíme: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Ökumenikus találkozó. Minden hónap harmadik vasárnapján 16 órakor ökumenikus találkozóra, istentiszteletre és előadásra várjuk az érdeklődőket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházába (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.), a földszinti tanácsterembe *Az egyház egységéért – az év egészében* gondolat jegyében. A február 16-i, teljes liturgiájú, eucharisztikus (úrvacsorai) istentisztelet igehirdetésének fő üzenete: *A teremtés-gondozás Krisztus-munkatársi tevékenység.* Az istentiszteletet beszélgetés követi; témája: *A Fokoláre-ünnep résztvevője lehettem.* Szeretettel várjuk a korábbi Farkasréti Ökumenikus Közösség, a volt KÖT, a Fokoláre, az Ökumenikus Lelkészkonferencia, a hittudományi egyetemek, valamint az International Ecumenical Fellowship magyar régiójának tagjait, régi és új érdeklődőit, barátait is.

Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány a Petőfi Irodalmi Múzeummal együttműködve szeretettel várja az érdeklődőket következő disputájára a múzeumba (Budapest V. kerület, Károlyi u. 16.). Időpontja: február 27. (csütörtök), 18 óra. Szabó T. Anna költő, író, műfordító és Váli Dezső festőművész beszélgetnek a művészetről Galambos Ádám evangélikus teológus moderálásával. A rendezvény első felében a művészek eddigi életműveiről, valamint a társművészetekhez való viszonyukról beszélgetünk. Kitérünk az ihlet, az inspiráció és az alkotói folyamat kérdéseire is. A második részben arra keressük a válaszokat és a további kérdéseket, hogy miként létezik kapcsolat művészet és transzcendencia között. A rendezvényre a belépő felnőtteknek 800 forint, diákoknak, nyugdíjasoknak 400 forint. (A belépő megvásárlói a Petőfi Irodalmi Múzeumot támogatják.) A beszélgetés élőben a Petőfi Irodalmi Múzeum YouTube-csatornáján is követhető.

A keresztény értelmiségi fórum következő alkalmán a budahegyvidéki evangélikus templomban (Budapest XII. ker., Kék Golyó u. 17.) február 24-én 18.30-kor *Hagyomány és megújulás – többek között épületrehabilitációk (és rekonstrukciók) a budai Várban* címmel Potzner Ferenc építész és művészettörténész előadása hangzik el.

Alkoholbeteg-mentő konferenciát szervez az Evangélikus Missziói Központ és a szarvasi Középfalmi Misszió a piliscsabai Béthel Evangélikus Missziói Otthonban március 23–27. között. Szeretettel hívjuk és várjuk gyógyulni vágyó testvéreinket. Szolgálattévők: dr. Csáky Tünde, Láng Emese, Nagy Ágnes, Péter Attila, Selmeczi Lajos, dr. Sikó Zsuzsanna, Szeverényi János, Türi Krisztina. A konferenciát egyházunk támogatja, így a részvételi díj teljes ellátással 10 ezer forint. Jelentkezési határidő: március 15. Jelentkezés: Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38.; tel.: 1/400-3057 (délelőtt hívható); e-mail: evmis@lutheran.hu. „Hiszek! Segíts a hitetlenségemen!” (Mk 9,24)

A budakeszi Protestáns Kör szervezésében február 20-án, csütörtökön 19 órakor a Kálvin teremben (Budakeszi, Fő utca 159.) Huszár Csaba kutató gyógyszervegyész tart előadást *Hívó keresztyénektől az etikus gyógyszerkutatásért* címmel. Szeretettel várunk minden érdeklődőt. Az előadást a Budakeszi Református Emléktemplom Alapítvány támogatja, és ingyenes. Adományokat a Protestáns Kör működésének költségeire a helyszínen köszönettel elfogadunk. *A Protestáns Kör szervezői*

Gyülekezeti gyerekszolgálatra felkészítő képzés. Idén már harmadik éve hirdetjük meg gyülekezeti gyerekszolgálatra felkészítő képzésünket, amelynek célja, hogy ismereteket nyújtsunk azoknak a fiataloknak, akik gyülekezetük hittan-táborában segítőként kívánnak részt venni. Nem ifjúsági vezetőket képzünk. Abban nyújtunk segítséget, hogy a fiatal tábort segítőik bátran, sok-sok ötlettel felvértezve induljanak el a nyári hittan-táborokba vagy más gyerekalkalmakra. Képzésünk három hétfőjét ölel fel; az elméleti tudás átadása mellett a gyakorlatok is nagy hangsúlyt kapnak. 15–25 év közötti fiatalok jelentkezését várjuk. Jelentkezési határidő: február 29. Képzési hétfő: március 20–22.; április 24–26.; június 26–28. Információ: bence.gyozo@lutheran.hu; (+36) 20/824-3055; Facebook.com/Gyülekezeti-Gyerekszolgálatra-Felkészítő-Képzés-316621635615316.

EKME-közgyűlés. Az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) február 29-én, szombaton 10 óra és 14.30 között tartja közgyűléssel egybekötött csendesnapját a Deák téri evangélikus gyülekezet nagytermében (Budapest V. ker., Deák tér 4.). Elhangzik az előző napon Kenyából hazaérkező EKME-delegáció friss élménybeszámolója. Az alkalomra mindenkit szeretettel várnak.

APRÓHIRDETÉSEK

Eladó lakás. Nagycsaládosok! Külföldről hazaköltözők! Budapest VI. kerületében 133 m²-es polgári lakás eladó. 4 szoba + hall + mellékhelyiségek. Irányár: 900 ezer Ft/m². E-mail: palosidetta@gmail.com; telefon: (+36) 20/333-1742.

Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, postai képes levelezőlapot. Tel.: 1/322-8439, 20/522-5690.

Ne féljete!

FOTÓ: CSÜRY CSABA

A Krisztus-hívők egységéért tartott ökumenikus imahéten január 22-én – Németh István atya közreműködésével – a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke szolgált a soproni Szent Imre-templomban (*képünkön*). Igehirdetésében Fabiny Tamás az ApCsel 27,23 és Lk 12,22 újszövetségi igék alapján szólt az ökumenikus közösséghez.

„Nagy álmom megélni – és nemcsak a liturgiában, hanem a mindennapokban is –, hogy a hazai keresztény közösségekben is együtt vesszük az úrvacsorát, ahogy Jézus hirdette annak idején” – kezdte prédikációját Fabiny Tamás. Hiába tűnik természetesnek a keresztény egység mint kifejezés, a különböző felekeze-

tek közötti béke megtartása és erősítése egyáltalán nem magától értetődő feladat. Akkor sem, ha ennek az egységnek Isten lényéből kell fakadnia.

Korunkban, amikor újra nagy erővel sújtja támadás a Krisztusban hívőket, továbbá a globalizálódó világban a bibliakustól egészen eltérő értékek kezdenek fontossá válni, egyre hangsúlyosabb feladat a keresztény összefogás, valamint hitünk erősítése. Rá kell ébrednünk arra, hogy akármelyik felekezethez tartozunk is, a célunk egy és ugyanaz: megélni azt a csodálatos egységet, amely Krisztusban a miénk – és akkor talán a világ is el fogja hinni, hogy Krisztus Isten fia! „Tanuljunk aggodalmaskodás nélküli hittel együtt élni!” – szólította fel a gyülekezetet az evangélikus elnök-püspök.

■ CSISZÁR Á.

Forrás: Evangelikus.hu

Weöres Sándor soproni bűvöletében, a magyar kultúra napján

1989 óta ünnepeljük január 22-én a magyar kultúra napját annak emlékére, hogy a kézirat tanúsága szerint Kölcsey Ferenc 1823-ban ezen a napon fejezte be a Himnusz írását. Sopronban 1996 óta ünnepel együtt a Magyarországi Luther Szövetség soproni csoportja a Keresztény Értelmiségi Szövetségének, valamint a Soproni Kálvin Körnek a tagjaival. Ebből az alkalomból láttak vendégül idén egy Weöres Sándor műveiből összeállított előadást január 22-én este a Soproni Egyetem Közgazdaságtudományi Karán.

FOTÓ: CSÜRY CSABA

és Molnár Anikó színművész működött közre. A nap egybeesett Weöres Sándor halálának harmincegyedik évfordulójával. Mint elhangzott, az immár az ország számos településén „megfordult” összeállítás eredetileg csupán egyetlen ünnepi alkalomra készült: 2013. június 22-én Weöres Sándor szülőfalujában, a Vas megyei Csöngén hangzott el, a költő születésének századik évfordulóján.

Weöres Sándor 1970 decemberében a *Vigilia* folyóirat „Ki nekem Jézus?” körkérdésére így válaszolt: „Számomra csak egy ember létezik: Jézus. Jézus létezik – és ő létezik mindazokban, akik benne és általa léteznek. Azért írok, mert jobban, pontosabban ki akarom fejezni az azonosságot Jézussal bennem és másokban. Fűtyülök rá, hogy hányan olvassák, vagy hányan nem olvassák a verseimet. Egyetlen célom:

egy fokkal közelebb hozni a jóakarátú, érzékeny olvasót ehhez az azonossághoz, a Jézussal való egységhez.”

Kevesen tudják, hogy a magyar kultúra napjának ötletgazdája Fassang Árpád (1942–2008) zongoraművész, kulturális diplomata, Magyarország volt UNESCO-nagykövete, a Deák téri evangélikus egyházközség presbitere volt. A „*Szolga csak egy van: az Isten*” című előadás pedig olyan „produkciónak”, amely markánsan kötődik egyházunkhoz és a magyar kultúrához is.

Szó és a zene egyaránt segített ezen a soproni esten is közelebb kerülni Weöres Sándor istenkapcsolatának megismeréséhez és Csöngéhez fűződő kötődésének költészetét gazdagító hatásához. Fabiny Tamás személyes élményekkel is gazdagította teológiai versértelmezéseit, hiszen édesanyja szintén a kemenesháti Csöngén született. A műsorban mintegy a muzsik és a teológus párbeszédékként szolgált együtt a szó és a zene. Ugyanakkor mindketten vallották: egy vers akkor tud igazán megszólalni, ha mi magunk is dialógust folytatunk vele.

■ CSISZÁR ÁGNES

Forrás: Evangelikus.hu

A „*Szolga csak egy van: az Isten*” című est „főszereplői” Gryllus Dániel Kossuth-díjas előadóművész-zeneszerző és Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspök voltak. Az ünnepi előadáson – amelyet megtisztelt jelenlétével Farkas Ciprián polgármester és Tóth Éva önkormányzati képviselő is – a Fidelissima vegyes kar

Imaheti visszapillantó

Evangelikus és református püspök igehirdetését hallgathatták a jelenlévők január 20-án este a szegedi fogadalmi templomban. Az istentisztelet liturgusa, Kondé Lajos római katolikus plébános nyitotta meg az alkalmat, majd Kiss-Rigó László, a Szeged-Csanádi Egyházmegye püspöke utalt köszöntőjében a magyarországi ökumenikus mozgalom immár több mint fél évszázados múltjára. A Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke, Fekete Károly a 119. zsoltár alapján hirdette Isten igéjét, a Déli Egyházkerület püspöke, Kondor Péter pedig Mk 4,35–41 alapján szolt az Úr megtartóerejéről.

FOTÓ: HAJDÚ TIBOR

FOTÓ: SALLAI GÁBOR

Az ökumenikus imahét harmadik napjának bátorító üzenetét Nyíregyházán – ApCsel 27,22.34 alapján – Gáncs Péter nyugalmazott evangélikus püspök tolmácsolta. A római katolikus társszékesegyházban megtartott esti istentiszteleten a liturgus Molnár Zoltán görögkatolikus parókus volt.

FOTÓ: FAZEKAS RÓBERT

A Krisztus-hívők egységéért tartott ökumenikus imahét ötödik napján, azaz január 23-án, csütörtökön Fekete Károly református püspök, Kiss-Rigó László katolikus püspök és Kondor Péter evangélikus püspök a békéscsabai evangélikus Kistemplomban hirdette ismét közösen az igét.

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Idén is több megyeszékhelyen járt az ökumenikus imahét során a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület lelkesi vezetője, Szemerei János. Január 20-án az evangélikus püspök volt a házigazdája a győri Öregtemplomban tartott alkalomnak (képünkön), amelyen most először részt vett és prédikált a görögkatolikus érsek-metropolita is. Kocsis Fülöp, Mohos Gábor római katolikus segédpüspökkel és Steinbach József dunántúli református püspökkel január 22-én, szerdán az esztergomi evangélikus templomban szolgált együtt Szemerei János, január 25-én, szombaton pedig a kaposvári Szent Kereszt-templomban imádkozott együtt testvéregyházak képviselőivel.

Keresztény–zsidó imaórával ért véget az ökumenikus imahét

Kilencedik alkalommal zárták keresztény–zsidó imaórával az ökumenikus imahetet. A január 26-i alkalomnak a budapesti Avilai Nagy Szent Teréz-plébániatemplom adott otthont. Beszédet mondott – többek között – Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom–budapesti érsek, Darvas István főrabbi és Lackner Pál volt táborigazgató püspök, a Magyarországi Evangélikus Egyház püspöki tanácsának titkára.

Az ökumenikus imahetet lezáró keresztény–zsidó imaórát első alkalommal 2012-ben tartották meg, és azóta is az Avilai Nagy Szent Teréz Plébánia szervezi.

Az idei alkalmon mondott beszédében Erdő Péter megállapította: „Jézus

is utalva Darvas István elmondta: „Jó dolog közösen imádkozni, mert így számíthatunk arra, hogy a mellettünk álló testvér valami olyan kérést, gondolatot vagy hálát fogalmaz meg Isten felé, ami nekünk aznap eszünkbe se jutott.”

püspök Lk 13,29 alapján mondott beszédében hangsúlyozta, hogy Isten országa az a hely, ahol „nemcsak a földrajzi megosztottság, hanem a népi, felekezeti és szociális megosztottság is megszűnik, és legkésőbb ott rájövünk, hogy valamennyien testvérként ülhetünk az Atya asztalához”.

Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtájtára megállapította: „Az, amiben élünk, nem más, mint a zsidó–keresztény kultúrkör.” Felhívta a figyelmet arra, hogy „mivel közös az Ótestamentumunk, ezért keresztényként úgy tekintünk Izrael népére, mint idősebb testvéreinkre”.

A kilencedik alkalommal megrendezett keresztény–zsidó imaórán keresztény felekezetek vezetői mondtak fohászt: Kászoni József, a Magyar Unitárius Egyház püspöki helynöke; Khaled A. László, a Magyarországi Metodista Egyház szuperintendense; Papp János, a Magyarországi Baptista Egyház elnöke; Ócsai Tamás, a Hetednapos Adventista Egyház Magyar Uniójának elnöke, valamint Pataky Albert, a Magyarországi Pünkösdi Egyház elnöke.

Az elmélgedések után Fekete László, a Dohány utcai zsinagóga főkántora énekelt zsoltárt Dobszay Péter orgonaművész kíséretével. Az esten közreműködött az Imperfectum együttes is.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Forrás: Evangelikus.hu

A SZERZŐ FELVÉTELE

Krisztus személyén keresztül mi is kapcsolódunk az ősök hitéhez és az isteni kinyilatkoztatás pedagógiájához, amely a történelem századain keresztül, egy nép kiválasztásán keresztül fokozatosan hívta és hívja magához az egész emberiséget.” Az esztergomi érsek szolt arról is, hogy hetvenöt éve, 1945. január 27-én szabadították fel az auschwitzi koncentrációs tábor. „Ekkor mutatkozott meg, hogy az emberileg felfoghatatlan borzalmakon túl felfoghatatlan, titokzatos az Örökkévaló hűsége is” – mondta.

Darvas István főrabbi így kezdte elmélgedését: „Mestereink szerint a »szeresd felebarátodat, mint magadat!« tórai előírását magunkévá kell tennünk, mielőtt imádkozunk. Ez a parancs bejárat a Teremtőhöz.” Az imádság gyakorlatával kapcsolatban az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem főtájtára felidézte, hogy mielőtt imádkoznánk, érdemes a másik ember boldogulására irányítani a gondolatainkat, „mert a csak magunkért mondott fohász lopás”. A keresztény–zsidó imaóra fontosságára

„Örökkévaló Isten! Érted meg minden emberrel, hogy a jótékonyság, a vendégszeretet és az egység a te kinyilatkoztatásod és akarated az emberiség számára” – fogalmazott imádságában Lackner Pál. A nyugalmazott protestáns táborig

A holokausztra emlékezett az Egyházak Világtanácsa. Az Egyházak Világtanácsa Központi Bizottságának moderátora és a tanács főtájtára közös nyilatkozatban csatlakozott az auschwitzi haláltábor felszabadításának hetvenötödik évfordulóján tartott megemlékezéshez. Agnes Abuom és Olav Fykse Tveit üzenetükben megemlékeztek arról, hogy „az emberi gonoszszágnak ez a szélsőséges megnyilvánulása” milyen meghatározó szerepet játszott az Emberi jogok egyetemes nyilatkozatának megfogalmazásában és elfogadásában. Az elmúlt években elharapódzó antiszemita támadások kapcsán a két egyházi vezető kijelentette: „rendkívül súlyos aggodalommal” tölti el őket „a számos országból jelentett antiszemita retorika és a konkrét támadások híre, valamint a holokauszt kórosan makacs tagadása, különösen az interneten”.

„Úgy látjuk, hogy az antiszemitizmus gyakran és sok helyütt a kisebbségi közösségeket sújtó, növekvő intolerancia és erőszak első megjelenési formája, amit vissza kell utasítania és el kell ítélnie minden jóakarátú embernek, bármelyik közösséghez tartozzék is” – fogalmaznak az Egyházak Világtanácsának vezetői.

Forrás: Oikoumene.org

Hogyhogy katolikus az evangélikus püspök titkára?

Beszélgetés Csúry Csabával

Görögkatolikus teológus, egyúttal püspöki titkár a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének lelkesi vezetője, Fabiny Tamás elnök-püspök mellett. Csúry Csabával a Szoljbeapapnak.blog.hu készített interjút.

– **Hogyan jön össze a görögkatolikus teológus és egyúttal az evangélikus püspöki titkár nem szokványos párosítása?**

– Azt gondolom, hogy nem a mi munkánk és szándékunk eredményeképpen, hanem az Isten Lelke által mindenekelőtt. Amikor imádságban Istenhez fordulunk, s kérjük, mutassa meg az utat számunkra, ő a lehetőségek által ad választ. A mi Istenünk a lehetőségek Istene, amiben számunkra ott van a választás nagyszerű szabadsága. Hiszen az általa felkínált lehetőséggel vagy élünk, vagy elutasítjuk azt, s annak megfelelően halad tovább az életünk. Számomra ilyen lehetőségként adódott a püspöki titkári szolgálat, amelyre közel két évvel ezelőtt Tamás püspök és én magam is jó szívvel mondtunk igent. A párosítás valóban nem szokványos, sőt egészen „egyháztörténeti jelentőségű”, hiszen soha nem volt még más vallású teológus titkára evangélikus püspöknek. Példaértékű kuriózum a magyar egyházban.

– **Biztos van pár jó sztorid a felekezeti létről. Meg tudsz osztani velünk olyan történetet, amely ebből az „egyszemélyes ökumenizmusból” fakad?**

– Az ökumenikus létben – amellet, hogy keressük az egységet és a közös pontokat – lehetőségünk van a különbségeket, egymás egyházának sajátosságait is megismerni. Itt a püspöki hivatalban egyik munkatársnóm másoddiplomás lelkes szakos teológushallgató, másik kolléganóm teológiában szintén igen járatos bölcsész, és a gyakornokaink is teológushallgatók, akikkel a munka közben gyakran beszélgetünk, vitatkozunk teológiai, egyházkormányzati és társadalmi kérdésekről. Számomra ezek a beszélgetések nagyon

sokat jelentenek, hiszen sajátos képet kapok az evangélikus egyház belső kohéziójáról, megélt, átimádkozott hitéletéről, és bízom benne, hogy én magam is át tudok adni valamit görögkatolikus egyházunk tradícióiból, hitéből és szellemiségéből. Nagyon izgalmas a nyugati evangélikus egyház és a keleti katolikus egyház találkozására, sőt talán ki lehet mondani, hogy egysége, hiszen a közös munka egységes szemlélet nélkül nem tudna megvalósulni. Azt gondolom, hogy ezt az egységet örömmel vállaljuk, és szolgálunk ugyanazért a célért, az evangélium hirdetéséért, ki-ki a maga munkájával, meggyőződésével és eszközével.

– **Misére és istentiszteletre is jársz?**

– A feleségem és családja latin rítusú katolikus, így Szent Liturgián és szentmise-n egyaránt részt veszünk. Istentiszteletre is járok természetesen. Nem csupán hivatali feladatként, hanem az evangélikus egyház liturgikus életének mélyebb megismerése céljából is.

– **Miben ragadnál meg a görögkatolikus, illetve az evangélikus felekezetek legfontosabb sajátosságát?**

– Leginkább a hasonlóságban. „*Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők.*” [Jn 15,5] Ezt a mottót adtam tavaly a görögkatolikus kispapok és az evangélikus teológushallgatók első alkalommal megrendezett találkozásának is, mert jól kifejezi a két egyház kapcsolatát. A gyökerek közösek, hiszen mindkét egyház forrása Istenből fakad. Erre utal a NEK 2020 [a szeptember 13–20. között Budapesten rendezendő ötvenkettedik nemzetközi eucharisztikus kongresszus – a szerk.] mottója is a *Zsoltárok könyvéből* vett idézettel. A sajátosságok a

FOTÓ: HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

görögkatolikus és az evangélikus egyházban is többszintűek. A katolikus egyházban belül a bizánci rítusú katolikusoknak is nagyon sajátos arculatuk, lelkiségük van, ugyanez elmondható a protestáns egyházakon belül evangélikus vonatkozásban. Magyarországon nagyon hasonló struktúrában működik mindkét egyház, hasonló létszám, hasonló problémák. Talán ezek a sajátosságok hozzák közelebb a két egyházat.

– **Nemzetközi eucharisztikus kongresszus Budapesten, illetve az úrvacsora éve az evangélikusoknál. Kapcsolódik a kettő? Mi lehet a legmerészebb remény ezzel kapcsolatban?**

– A Magyarországi Evangélikus Egyház vízkereszt ünnepén hirdette meg 2020-ra az úrvacsora évét... A tematikus év célja nemcsak az evangélikus egyház hitbéli megerősödése, hanem jó alkalom az ökumenikus közeledésre is, ugyanis e téren még nincs egység a katolikus és az evangélikus egyház között. Az eucharisztikus kongresszus és az úrvacsora éve ezért összecseng. Érdemes megjegyezni, hogy az 1938-as budapesti eucharisztikus kongresszus idején az evangélikusok teljes érdektelenséggel fogadták a katolikus világeseményt. Ma az evangélikusok meg-

hirdették az úrvacsora évét a kongresszus évében, keresve a közös lehetőséget a párbeszédre és az egységre, s a kongresszus több eseményén is szoros együttműködésre lehet számítani a két felekezet között. Ez szerintem hatalmas dolog.

– **Közelgő eseményünkre készülve feltesszük a kérdést: a keresztények egysége szerinted álom vagy valóság?**

– A történelem vihara egyházainkat elszakította egymástól, és több száz év ellenségeskedést vetett közénk. Luther Mártonnak soha nem állt szándékában egy új egyháztest létrehozása, nem reformátor, hanem reformer akart lenni, a katolikus egyház megújítója. Véleményem szerint ha Luther ma élne, nagy meglepéssel tekintene az egyházra, hiszen azok a problémák, amelyeket több mint ötszáz éve fölvetett, megszűntek, tehát joggal gondolhatnánk, hogy az egyházak közötti akadályok is feloldódtak. Luther vallási megújítását sokan a hatalmi céljaik elérésére használták fel, ez alakította át az eredeti, reformeri szándékát, így vált reformátorrá. Tehát az egységhez közelebb akkor léphetünk, ha az eredeti szándékot vizsgáljuk, és megtisztítjuk a történelem során ráakódott rétegektől. Ekkor rajzolódik ki Luther igazi alakja. Bár követett el hibákat – ahogy mindannyian követünk el –, mégis, mélyen hívő, buzgó szerzetes papot láthatunk magunk előtt a személyében, aki az evangéliumot akarta élni és hirdetni. Az világosan látszik, hogy a keresztények egysége folyamat, ami nagy fordulatokat vett az elmúlt néhány száz évben. A 21. századot egyházi szempontból akár az ökumené századának is nevezhetnénk. Soha máskor nem fogalmazódott még meg annyira az igény az eucharisztikus közösségre, mint ebben az időszakban. Az egység alapvető feltételeit nem a teológusi dialógusban, hanem a mindennapi életben kell teljesíteni, ami aztán hatással lesz a teológiai párbeszéd irányára is. Ahol az ökumenikus alkalmak nemcsak kötelező udvariasságok, hanem valóban élő találkozások, ott meg tudják alapozni azt a testvéri együttműködést, amely az egyház valódi egységét szolgálja. Az egységre törekvés a keresztény ember számára nem fakultatív, hanem jézusi parancs [Jn 17,21], amihez ragaszkodni kell. A keresztények egysége véleményem szerint emiatt nem lehet csupán álom, hanem olyan valóság, amelyben a fáradságos munkát nekünk kell elvégezni, de a növekedést az Isten adja [1Kor 3,7].

Forrás: Szoljbeapapnak.blog.hu

Kelj fel és járj!

Jézus jól ismert, a Bethesda tavánál egykor elhangzott felszólítása február elsején bátorításként hatott a világimanapi előkészítő konferenciára érkezett közel százötven résztvevő számára. Valamennyien azért gyűltek össze a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházában, hogy ötleteket meríthessenek a gyülekezetükben március első péntekén, 6-án tartandó imanapi alkalomra.

Az előkészítő konferencián igemagyarázatok hangzottak el a *János evangéliumában* lejegyzett gyógyítási történetről (Jn 5,2–9). A kezdőáhitatot P. Tóthné Szakács Zita református lelkész tartotta, míg az imanapra választott igeszakaszt Gerőfiné dr. Brebovszky Éva evangélikus lelkész értelmezte gondolatébresztő bibliatanulmány keretében. Az utóbbi előadó kiemelte, hogy Jézus parancsa nemcsak a testileg beteg embernek szól, hanem a mi lelki benuhátságunkat is leleplezi. Dermedtségünkől, mozdulatlanságunkból akar kimozdítani az Úr, amikor így szólít és bátorít: „*Kelj fel és járj!*”

A világimanap alkalmából az Evangélikus Külmissziói Egyesület ismét megjelentette Bálintné Kis Beáta 1989-ben kiadott, *Tovább lesz a délibáb* című kötetét. „Ez a könyv csaknem három évtizeddel ezelőtt íródott. Mégis, amikor újraolvastam, elámultam aktualitásán. Az élet, az emberek, a problémák, az örömök és a bosszúságok, a körülmények szinte semmit sem változtak – a technikai feltételek kivételével” – írja a szerző e második, átdolgozott kiadás előszavában. A könyvet az Evangélikus Külmissziói Egyesület címen (ekme@lutheran.hu) lehet megrendelni postai utánvétellel, illetve – adomány fejében

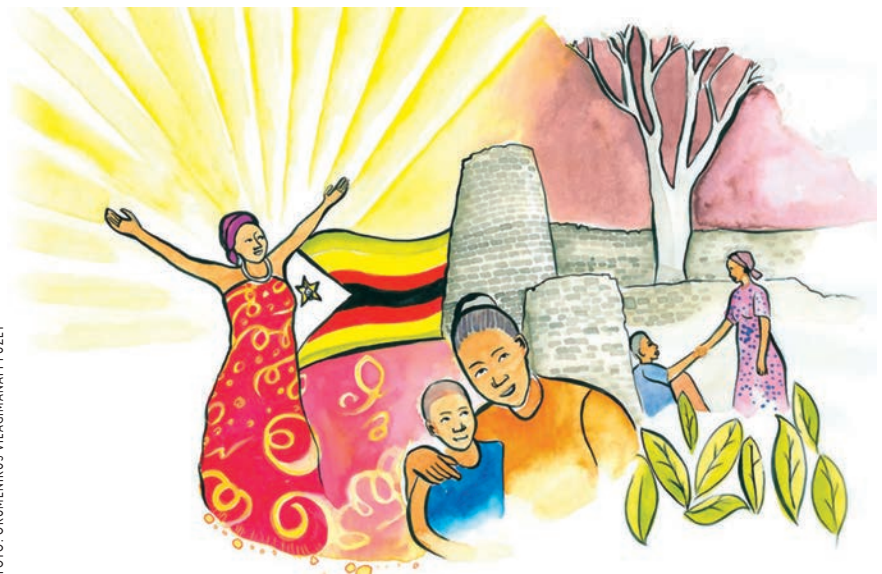

FOTO: ÖKUMENIKUS VILÁGIMANAPI FÜZET

Az igemagyarázat mellett bemutatott az az afrikai ország (Zimbabwe) is, amelynek asszonyai az idei esztendő liturgiáját írták. Ehhez nem kellett messze földről keresni előadókat, hiszen az evangélikus Bálint Zoltán vízmérnök és felesége, Beáta éppen ide került mint első missziói állomáshelyére még a nyolcvanas évek közepén. Hat éven át éltek és szolgáltak ebben a délkelet-afrikai országban. Élményeik, személyes tapasztalataik, a történetek, amelyeket megosztottak a hallgatósággal, egészen közel hozták a szívekhez e trópusi vidéknek – ahogyan a zimbabweiek hazájukat nevezik: „a kövek házában” – a lakóit.

– hamarosan átvehető lesz a Luther Kiadó könyvesboltjában is.

Az afrikai hangulathoz járult hozzá Csátári Bíborka református lelkésznek és zenekarának a szolgálata: az imanapi liturgiában szereplő énekeket tanították meg a résztvevőknek.

A világimanap füzetei az *Evangélikus Élet* magazin mellékleteként érkeznek meg a lelkes hivatalkba. A szemléltetőanyagok, a képek és a liturgia szövege – digitális formában – pedig már elérhető a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának honlapján (*Meot.hu*).

■ B. PINTÉR MÁRTA

Csak kis többséggel támogatták Strasbourgban a keresztény hitvallás védelmét

Helye van a modern európai demokráciában a keresztény vallás szabad megvallásának és védelmének, Európa keresztény örökségére lehet és kell hivatkozni a közéletben is – jelentette ki Zsigmond Barna Pál fideszes parlamenti képviselő Strasbourgban, a Magyar Távirati Irodának telefonon nyilatkozva.

Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése hetvenhat szavazattal hatvanöt ellenében, huszonkilenc tartózkodás mellett fogadta el január 29-én *A lelkiismereti és vallásszabadság védelme a munkahelyen* című dokumentumot.

Nacsa Lőrinc kereszténydemokrata országgyűlési képviselővel közösen adott nyilatkozatában Zsigmond Barna Pál elmondta, hogy a baloldali liberális pártok

képviselői nem tartották fontosnak a dokumentum elfogadását, mert szerintük a vallás semmilyen formában sem jelenhet meg a közéletben. Úgy vélték, önmagában zavaró, ha egy jelentés címében a vallás szó szerepel.

Tájékoztatása szerint az Európai Néppárt vezérszónokaként a vita során azzal érvelt, hogy a vallásszabadság védelme nem lehet teljes egészben magánügy, a

közjognak is védenie kell a vallás szabad gyakorlásához való jogot. „A vallás az egyén identitásának fontos része, vallási meggyőződésünk történelmi örökségünk. Európa az elmúlt évszázadokban a kereszténység bástyája volt, ma pedig azt látjuk, hogy a keresztény kultúra visszaszorul” – fogalmazott.

Nacsa Lőrinc elmondta, hogy a határozati javaslatot liberális oldalról folyamatos támadás érte. Szavaikból az tűnt ki, hogy Strasbourgban a keresztény szó már félig tiltottnak számít a tolerancia és a politikai korrektség jegyében – emelte ki.

■ MTI

„Rémisztő képződmény”

Katolikus közlemény is tiltakozott a Demokratikus Koalíció alelnökének család- és keresztényellenes kijelentése ellen

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia közleményt adott ki, amelyben kifejezte: tagjait megdöbbenette, hogy 2020-ban Magyarországon keresztény embereket bélyegeznek meg a hitük miatt. A testületet a főváros VII. kerülete polgármesterének televíziós megnyilatkozása készítette tiltakozásra. Az ATV január 23-i adásában Niedermüller Péter – egyebek mellett – így fogalmazott: „...egy rémisztő képződmény közepén: ezek a fehér, keresztény, heteroszexuális férfiak – meg azért nők is vannak közöttük. Ez a család-képzés. Ez azért borzalmas, mert ha megnézzük, hogy a világon mindenütt az úgynevezett fehér nacionalisták miből állnak össze: ebből – mondom csöndesen nektek.”

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) elnöke, Veres András püspök szerint komolyan kell venni, és időben ki kell állni a rasszista gondolattal szemben, különösen hazánkban, ahol erre a nemzetiszocialista, majd a szocialista terror áldozatainak emléke minden jóérzésű embert kötelez. A közszolgálati televízióknak nyilatkozva hangsúlyozta: az elmúlt években is érte támadás a kereszténységet, de ilyen komoly és sértő támadással még nem kellett szembenéznie a magyar keresztény társadalomnak.

A püspök szerint az erzsébetvárosi polgármester kijelentése tudatosan átgondolt, megfontolt üzenet volt, hiába próbálják ezt egyesek elbagatellizálni. Ezért is gondolta a püspöki konferencia állandó tanácsa, hogy megszólal az eset kapcsán.

Közleményükkel szerették volna megakadályozni, hogy Niedermüller Péter mentalitása továbbterjedjen a társadalomba – mondta Veres András. Hozzátette: nem lenne a 21. századhoz méltó, ha a múlt századból visszahoznák a kereszténység negatív megítélését. A nemzetiszocializmus, majd a szocializmus egyértelműen azt a látszattal keltette, hogy a kereszténység rossz és veszélyes.

Veres András szerint képződménynek nevezni egy embert, egy embercsoportot dehonesztáló, megbecstelenítő, nem szabad semmilyen körülmények között lehetővé tenni, hogy ez a közbeszédben általánossá, megengedetté váljon. A püspök viszársának érzi Niedermüller Péter kijelentését és a baloldal viselkedését, hiszen elviekben ők a liberalizmus nevében igyekeznek minden embernek egyenlőséget, tiszteletet kiharcolni. Mégis megengedik maguknak, hogy egy általuk kiszemelt embercsoporttól megvonják az említett jogokat, azokat a jogokat, amelyekért állítólagosan küzdenek. A jelen helyzet a Római Birodalom bukására emlékezteti Veres András, mert ott is az abnormálist állították normálisnak. Zárógondolatként megjegyezte: elfogadhatatlan, hogy a keresztényeket következmény nélkül lehet támadni.

Forrás: Magyar Kurír / Híradó.hu

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke, Bogárdi Szabó István püspök közösségi oldalán azt írta: „Niedermüller Péter polgármester megnyilatkozása gyűlölködő és gyűlöletkeltő [...]. Keresztényeket sértett meg, akik történetesen fehérek, férfiak és nők, és szép dolognak tartják családban élni. Ezzel pedig azokat az időket idézte meg, amelyek visszajövetelét nem kívánjuk. De ellenségeinkért is imádkozunk, ahogy a Mester parancsolta. Nehéz parancs.”

Egyházunk országos presbitériumának állásfoglalása

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma a február 6-i ülésén az alábbi állásfoglalást fogadta el a Budapest-Erzsébetváros polgármestere, Niedermüller Péter által mondottak nyomán kialakult polémia kapcsán.

Kereszténynek lenni elhívás és vállalás, Luther szavaival szólva: mindennapi megtérés. Ha ebben vétkeztünk és vétkezünk, fájdalmat, hátrányt, bántást okoztunk bárkinek is, azt őszinte megbánással megkövetjük. A hitünkért minket érő bántalmakat Krisztustól tanult türelemmel viseljük.

A keresztények ugyanakkor nem mérícskéljük Krisztus követésében, ki közöttük a fehér, a heteroszexuális, a férfi, hiszen ezek nem választott adottságai az embernek, így semmiféle értékelésre nem adnak alapot. Ezért kijelentjük, hogy ezeknek a jellemzőknek a minősítésként való használata még egy ideológiai divat jegyében, pongyola, felületes fogalmazásban sem fogadható el egy választott politikai tisztségviselőtől. Ennek belátását és az egyértelmű helyreigazítást továbbra is várjuk és elvárjuk Budapest-Erzsébetváros polgármesterétől, aki keresztények, fehérek, heteroszexuálisok és férfiak képviselőjét is ellátja a közbizalom révén.

Elvárjuk ugyanakkor minden közszereplőtől, hogy az erzsébetvárosi polgármester által mondottak jelentőségét, az emiatti felháborodás jogosságát ne vonja kétségbe, így is elejét véve további hasonló kijelentéseknek bárki részéről.

Egyházunk tagjait és a jóakarató embereket pedig felhívjuk, gondoljanak a nagyvilágban a hitükért valóban üldözött keresztény testvéreinkre, és ne hiteltelenítsék a mellettük való kiállásunkat azzal, hogy az ő szenvedéseikhez hasonlítják a mi szóbeli bántottságunkat.

A kormány elfogadta az egyházunkkal kötendő megállapodás szövegét

Az országos presbitérium február 6-i ülésén Pröhle Gergely országos felügyelő beszámolt az egyházunk és Magyarország kormánya közötti megállapodás ügyében folytatott tárgyalások utolsó fordulójáról és arról, hogy a megállapodást a kormány a január 29-i ülésén elfogadta. A presbiterek örömmel vették tudomásul az együttműködés szerződésben rögzített részleteit, különös tekintettel a kiscsoportos hittanoktatás feltételeinek biztosítására és az Evangélikus Hittudományi Egyetem működésére vonatkozó paragrafusokra.

Pröhle Gergely kiemelte, hogy a megállapodás olyan stratégiai dokumentum, amely hűen tükrözi az előkészítő munka során átgondolt egyházi fejlesztési célokat, ezek összhangját a kormány szakpolitikai szándékaival. Az egyházépítés, az oktatás és a diakónia szempontjai egyaránt megfelelő hangsúlyt kapnak. A presbiterek egyhangúlag támogatták a megállapodás szövegét, illetve annak a február 21-i zsinati ülés elé terjesztését, elfogadásra ajánlva.

Az országos presbitérium beszélgetést folytatott a közéletet foglalkoztató kérdésekről is, és nyilatkozatot fogadott el Budapest-Erzsébetváros polgármesterének a keresztényeket sértő nyilatkozata nyomán kialakult vitával kapcsolatban.

A presbiterek elfogadták a belső ellenőri jelentéseket, aláhúzva annak jelentőségét, hogy egyházunkon belül nagy gon-

dot kell fordítani az ügyviteli pontosságra, különösen olyan szervezeti egységekben, amelyek maguk is arra hivatottak, hogy intézményeink jó rendjét biztosítsák.

A testület döntött pályázat kiírásáról néhány oktatási intézményünk vezetői posztjára, és támogatásra érdemesnek tartotta azt a kezdeményezést, hogy méltán elismert oktatási intézményrendszerünk Pápán az önkormányzat által átadni szándékozott óvodával bővüljön. Némi, a gyülekezetek felelősségét, teherbíró képességét érintő vita után elfogadta a presbitérium pécsi gyülekezetünk kezdeményezését a Kék Elefánt Evangélikus Óvoda országos fenntartásba vételéről.

A presbiterek elfogadták az oktatási intézményeinket érintő beruházási pályázatok eredményét, amely egymilliárd forint felhasználásáról szól. Támogatták a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület elnökségének kérését, amely szerint meg kell találni a soproni líceum könyvtárának kialakítására fordítható forrást. Erre a kérdésre az országos presbitérium a következő ülésén tér vissza.

Az ülés végén a presbiterek meghallgatták Krámer György országos irodaigazgató beszámolóját a 2021. évi népszámlálás előkészületeiről, és egyetértettek abban: mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy az evangélikusság bátran nyilatkozzék egyházi kötődéséről.

■ EvÉlet-infó

Negyedik alkalommal találkoztak a Magyarországi Evangélikus Egyház Püspöki Tanácsának és a Magyarországi Görögkatolikus Hierarchák Tanácsának aktív tagjai, ezúttal a Miskolci Egyházmegye püspökségén. A február 4-i együttlétet követően a püspökség kápolnájában imádkoztak együtt a püspökök, majd közösen elénekelték Gryllus Dániel és Lackfi János szerzeményét, a *Himnusz az égi-földi kenyérről* című éneket, amely 2020-ban az evangélikus egyház úrvacsorahimnusa lett.

Evangelikus–katolikus megemlékezés Luther kiátkozásának ötszázadik évfordulóján

A Lutheránus Világszövetség (LVSZ) és a Keresztény Egység Előmozdításának Pápai Tanácsa január 14-én tartotta közös munkatársi ülését Genfben Martin Junge LVSZ-főtitkár és Kurt Koch bíboros elnökletével. A megbeszélésen a világszövetség és a tanács képviselői megegyeztek abban, hogy együtt emlékeznek meg Luther 1521-ben történt kiátkozásáról.

A Rómában rendezendő és egy liturgikus alkalmat is magában foglaló eseményre 2021. június 25-én kerül sor. Az időpont kiválasztása szintén az ökumenikus nyitottság jegyében történt, hiszen előremutat az *Ágostai hitvallás* megszületésének ötszázadik évfordulójára; az iratot 1530-ban ezen a napon olvasták fel először.

A katolikusok és az evangélikusok célja, hogy a közös esemény a szembenállástól a közösségig vezető folyamat iránti elköteleződést példázza, közép-pontba állítva az elmúlt időszak fontos ökumenikus mérföldköveit.

A közös tervekre vonatkozóan Martin Junge, a Lutheránus Világszövetség főtitkára elmondta: „A történelmet nem tudjuk meg nem történné tenni. Ugyanakkor hívő emberekként bízhatunk a megértés, a gyógyulás és a megbékélés ajándékai-ban és abban, hogy a katolikusok és az evangélikusok viszonyát továbbra is ezek a gesztusok formálják majd. Megemlékezünk az öt évszázaddal ezelőtti eseményekről, de nem akarunk beleragadni a múltba, hanem előre kívánunk tekinteni arra a jövőre, amelyre Isten hív el bennünket.”

A két felekezet közötti éves munkatársi ülések célja, hogy a Lutheránus Világszövetség és a Keresztény Egység Előmozdításának Pápai Tanácsa kölcsönösen tájékoztassák egymást a fő fejleményekről, megvitassák a kétoldalú kapcsolatokat, és terveket vázoljanak fel az együttes munkára vonatkozóan.

Forrás: Lutheranworld.org

Fordította: Balicza Klára

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Hálát adunk neked végtelen jóságodért és szeretetedért, amely soha el nem múlik. Köszönjük, hogy te erős várunk és kősziklánk vagy, így nálad állandó oltalmat és menedéket találhatunk.

Megvalljuk, hogy nincs mindig igaz szeretet bennünk, amellyel segíthetnénk embertársainkat. Nincs meg bennünk az a mindenek feletti hozzád ragaszkodás, bizalom és feltétel nélküli hit sem, amelyet te elvárnál tőlünk. Urunk, kérünk, könyörülj rajtunk!

Bocsásd meg vakságunkat, keményszívűségünket, hogy nem látjuk meg mindenben a te erődöt, bűnbocsátó szeretetedet. Add, hogy a felnövekvő nemzedékben is kialakuljon a bizalom irántad, hogy biztonságban érezhessék magukat a te gondviselésed alatt.

Kérünk, segítsd meg gyermekeinket, hogy szeretet vegye őket körül a családban, az iskolában. Kérünk, adj türelmet, békességet és egymás iránti szeretetet a szülőknek, hogy együtt maradjanak, és szépen neveljék gyermekeiket. Hűséges szereteted kísérje a fiatalokat is, hogy megtaláljanak téged, és megtalálják helyüket ebben a világban. Őrizd meg az idősebb nemzedéket, hogy ők is megbecsült tagjai lehessenek családjainak. Adj nekik bölcsességet, hogy azt az élet-tapasztalatot, amelyet birtokolnak, szeretteik számára átadhassák.

Kérünk, láttasd meg velünk mindazt, amiben változásra lenne szükségünk. Hadd értsük meg, hogy drága szent Fiadat értünk áldoztatd fel a kereszten, hogy nekünk életünk és örök üdvösségünk legyen. Add, hogy felelősségteljesen éljünk, vigyázzunk magunkra, a ránk bízotakra és erre a szép teremtett világra. Adj erőt szavainkba, amikor a te nagy neved dicséretét hirdetjük!

Mutasd meg nekünk, hogy még ma is áradni tud a te szavad, mint a víz, és az igazság, mint a bővizű patak! Ámen.

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek

(f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem

(tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate

(ezsu@lutheran.hu),

MÁNYOKI JÁNOS – Thesaurus

(janos.manyoki@lutheran.hu),

STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Tallózó

(evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu),

1085 Budapest, Üllői út 24.

Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója

(balint.antal@lutheran.hu)

- Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.*

(2600 Vác, Nádas utca 2.) • www.mondat.hu

- Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ

- Árusítja a kiadó.

- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési

ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt.

Hírlapüzletg telefonszámán:

06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.

- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy

postautalványon. Az előfizetési díj belföldön

(illetve Románia és Szlovákia területén)

negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy

évre 15 600 Ft, más európai országba egy

évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi

országba egy évre 61 400 Ft (195 euró).

Csak a minden hónap 15-ig beérkező

lemondásokat tudjuk az azt követő hónap

elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még

egy hónapig jár az újság.

- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg

és nem küldünk vissza.

- Címlapfotó: VIVIENNAOMI PHOTOGRAPHY

Ötvened vasárnap (Esto mihi)

Ám 5,21-24

Ne legyen üresen zengő érc és pengő cimbalom!

Vissza a kiindulóponthoz. A pályáját genetikusként kezdő híres kortárs orosz író, Ljudmila Ulickaja egyik legismertebb regényében, a *Kukockij eseteiben* leír egy jelenetet, amelyet a saját élettörténete ihletett. Szinte változatlan formában olvashatjuk ezt az önéletrajzi eseményeket is tartalmazó *Örökbecsű limlom* című esszégyűjteményében.

Ulickaja fiatal biológusként dolgozott, amikor egy laboraszisztens érfestéshez szükséges felszerelést kért tőle. Miközben rutinos mozdulatokkal válogatta a szükséges eszközöket, megkérdezte az asszisztentstól: „Minek a festéséhez?” „Emberi magzatéhoz.” „Élőhöz vagy élettelenhez?” „Élettelenhez” – válaszolta nyugodtan az asszisztens, és bicegve elindult lefelé a meredek lépcsőn. „És ekkor lerogytam a székre, és megdermedtem...” – folytatja az író.

REPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Ez a kulcsjelenet az említett regényben a címszereplő fogadott lányának pályaelhagyásához vezet, a szerző pedig olyan fordulópontként említi ezt az esetet, amelynek hatására vissza kellett térnie alapvető életkérdések megválaszolásához azért, hogy újra érzékelje az élet és a halál közötti határvonalat, valamint a lényeges és a lényegtelen közötti különbséget.

A lélektelen istentisztelet hiábavaló. Ámós próféta kiszáradt patakmederhez hasonlítja az üres vallásgyakorlatot. Ahogy a patak kiszárad, ha nincs, ami táplálja, úgy szárítja ki a lelket a rutin, az át nem gondolt, csak monotonon hadart szent szöveg, a megszokásból Istennek szentelt idő, az üresen csengő, tartalmát vesztett ének, ima.

Ahhoz, hogy újra felfedezzük az üzenetet, istenkapcsolatunk éltető forrását, először is ki kell lépni a megszokottból és

mint egy panorámafelvételen, távolról, felülről tekinteni az életünkre. Időt kell adni, teret és figyelmet ahhoz, hogy leporoljuk az üzenetet, aktuálissá tegyük számunkra az „itt és most”-ban. A bővizű patakokat táplálja a víz körforgása. Nekünk is ez lehet a reménységünk: az egyházi esztendőben elénk kerülő üzenet (újbóli) felfedezésre vár, esélyt ad újra belekapaszkodni, komolyan venni, más szemmel olvasni.

Megtölteni tartalommal. A tartalom, a lényeg megvan, ez örök. „Törvény és igazság” világosan kijelentve elénk adatott. A kérdés az, érvényre jut-e az életünkben, ledől-e a felépített gát, hogy áradjon a víz, és életünket átjárja, átmossa Isten jelenléte, betöltve szükségünket. Bátorság kell mindehhez, már a kérdések feltételéhez, átgondolásához is: Ki vagyok én? Ki a felebarátom? Ki az én Istenem? Megtöltve életünk meglévő kereteit az Istentől kapott tartalommal: így válik Isten-tiszteletünk élettellivé, egész életünk istentiszteletté.

Jézus jelenléte mindent átkeretez. Ámós könyvében nem olvasunk messiási próféciát. Sokkal inkább fájdalmas képek jelennek meg az olvasó előtt: elnyomás, önzés, kizsákmányolás, a gazdasági fellendülés ellenére nyomor, bálványimádás, üres vallásgyakorlat – mindezekért Isten büntetése elkerülhetetlen.

Mint áradó víz, mint bővizű patak, úgy lép be ebbe a lelki ürességbe, ebbe a pusztulásra ítélt állapotba a Megváltó. Eljön, hogy legyen igazság, legyen törvény és így válasz a kérdésekre. Jön, hogy ő legyen az elesetteknek a vigasztalás, az elnyomottaknak a reménység, sötétségben a világosság, kiszáradt mederben az élet forrása.

Világra jött, születése új, eddig ismeretlen utat mutatott meg, az isteni szeretet „legkiválóbb útját”. Kereszthalála átkeretez mindent, áldozata helyreállítja az Isten és az ember között megromlott kapcsolatot. Feltámadása pedig reménnyel tölt el. Reménnyel már itt a földön, hogy ami üresen cseng, legyen az akár a saját életünk, mégis értelmet, célt nyerhet. Főként pedig az örök élet reménységét mutatja meg és adja legfőbb, mindenen, életem-halálon átívelő kapaszkodónak, miközben valódi tartalommal tölti meg az egymás után pergő napokat.

■ PETHŐ-UDVARDI ANDREA

Imádkozzunk! Csak egyet, egyet kérhetek. / Egy égi jóra várok: / Hogy a szívemben végy helyet, / Ó, Jézus, bárhol járok. / Tedd jászladdá a szívemet! / Jer, térj be, és betér veled / Az öröm égi fénye! (EÉ 161,6)

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (február 23.) Gyülekezete szilárdan áll majd előttem. Jer 30,20a (Ef 2,21; Mk 8,31–38; 1Kor 13,1–13; Zsolt 31) Szilárdan?! Állni?! Nem érzem magam mindig így. Van, hogy könnyek között a porban térdelek. Van, hogy fetrengem, mert bűneim utolértek, és nem merem-bírom őket lerakni. Van, hogy előreszaladok. Lelkesedésből. Nem veszem észre, hogy Jézus nincs már mögöttem, más útra tértem. A mai nap csodája éppen abban áll, hogy az egész életem Krisztusban áll össze. Abban állok össze, hogy ő mit tett értem. Hiszen elindultam az ő útján, őt követem. És így áll össze a közösség is. Egyen-egyenként és együttesen is őt követjük.

Hétfő (február 24.) Inkább kutassuk, vizsgáljuk meg útjainkat, és térjünk meg az Úrhoz! JSir 3,40 (1Kor 6,17; Lk 13,31–35; 1Kor 11,17–22) Volt, hogy kiégttem. Elfáradtam. Nem érdekelt semmi. A segítő kezét eltoltam, a hozzám érkező kedves szavakat elutasítottam. A depresszió teljesen lehúzott, bezárt. Nem volt hálaadás, békesség, csak önsajnálát. Vajon van-e olyan hitünk, hogy ebben a helyzetben is észrevegyük, honnan estünk ki? Hogy Isten keres bennünket? Vajon tud-e segíteni ilyen mélyre süllyedt gyermekén az Isten? Ilyenkor a legkevésbé vágyunk arra, hogy bűneinket a fejünkre olvassák. De a hívő ember tudja, hogy helyzetének okozója saját maga. Én estem ki. Egy pillanat alatt ott a bűnbánat és a felemelő öröm! Ugye, így van ez?

Kedd (február 25.) Istennek pedig van hatalma arra, hogy minden kegyelmét kiárrassa rátok, hogy mindenütt mindenkor minden szükségessel rendelkezettek, és bőségekből jusson minden jó cselekedetre. 2Kor 9,8 (Ez 36,11b–c; Lk 5,33–39; 1Kor 11,23–26) Van az a pillanat, amikor az ember felismeri Isten munkálkodását az életében. Visszatekint, és megállapítja: akkor is velem volt, amikor úgy éreztem, nem volt. Sőt még ennél jóval többet is tett. Elkészítette a szabadulás útját, a hálaadás lehetőségét, a megújulást. És akkor ráébredhetek, hogy ebből az örömből a körülöttem lévőkre is jut. Mert én is az ő hatalma alatt vagyok.

Szerda (február 26.) Amikor pedig közeledett felemeltetésének ideje, [Jézus] elhatározta, hogy felmegy Jeruzsálembe... Lk 9,51 (Zsolt 119,5; Mt 6,16–21; 1Kor 11,27–34) Ma milyen úton járok? A magamén? Számításokkal, ügyeskedésekkel próbálok túlélni, helytállni? Vagy az Úr útját járom? Neki szolgálom? Abból, ami rám vár, amit talán meg fogok tapasztalni, nem könnyű ezekre következtetni. Jézust ezen az útján nem fogadják be Samáriában. Tanítványainak viselkedése arról tanúskodik, hogy fogalmuk sincsen, Mesterük mire készül. Vajon visszajelzés ez

Jézusnak? Nem kudarcz ez? De végigment! Egészen a keresztségig. Sőt még azon túl is. Aki az Úr útján jár, végül a feltámadásban öleli magához az Atya.

Csütörtök (február 27.) Boldogok vagytok, ha én miattam gyaláznak és üldöznek titeket, és mindenféle rosszat hazudnak rólatok. Mt 5,11 (Zsolt 62,8; Kol 3,[5–7])8–11; 1Kor 12,1–11) A megriadt, összezavarodott lélek biztos pontot keres az életében. Ahol megnyugodhat, elcsendesülhet. Ahol az őt ért dolgok tisztázódnak, és a helyükre kerülnek. Vagy ha nem ért is meg mindent, mégis békessége lehet. Szükségünk van ezekre az igékre manapság, mert oly korban élünk, amelyben sok a zavar. De ha Istennél elcsendesül a lelkünk, tisztázzuk: neki szolgálunk, tőle kapunk erőt, életünk célja az üdvösség, Jézus pedig az egyetlen odavezető út. Szóval ha mindez tisztázódik bennünk, el tudjuk hordozni azt, amit a világtól örte kapunk.

Péntek (február 28.) Pétert tehát a börtönben őrizték, a gyülekezet pedig buzgón imádkozott érte Istenhez. ApCsel 12,5 (Zsolt 22,2; Róm 7,14–25a; 1Kor 12,12–26) A valóság. Átélem életem mélypontjait. Amikor teljesen elvesztem, magányosnak vagy szennyesnek érzem magam. Hogy juthattam ide? Börtönben vagyok. Nem látom a kiutat, a megoldást. A valóság része az is, ami körülvesz. Vannak, akik imádkoznak értem, hordozzák szenvedéseimet, és könyörögnek értem. Nem vagyok egyedül! Valóság az is, hogy Jézus mindent elhordozott és megfizetett értem a kereszten. Ott van velem a börtönömben. És az is valóság, hogy el van készítve a szabadulás útja. Ahogy Péternek is a börtönből. És a valóság még ennél is sokkal több!

Szombat (február 29.) Hálát adok Krisztus Jézusnak, a mi Urunknak, aki megerősített engem, mert megbízhatónak tartott, amikor szolgálatra rendelt. Jóllehet előbb őt káromló, az övét üldöző és erőszakos ember voltam, mégis irgalmat nyertem... 1Tim 1,12–13 (Zak 8,13a; Zak 7,2–13; 1Kor 12,27–31a) Csodálatos dolog az Isten kezébe kerülni. Csodálatos dolog az önmaga körül forogó, önző, indulatokkal és keménységgel, békétlenséggel teli ember számára felszabadulni Isten dicsőségére és Isten dicsőítésére. Formál bennünket Jézus. Ha visszatekintünk, hogy honnan indultunk, és mit végzett el bennünk eddig, nagy csodákat láthatunk meg. Irgalmat nyerünk, és emiatt mi magunk is irgalmasak lehetünk másokhoz, akik közé bennünket Isten helyezett. Döbbenetes, hogy amint hív, már küld is. Vinni a Jézusban megtapasztalt örömet. Így lehetünk áldássá Jézusban.

■ ENDREFFY GÉZA

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

SEMMI PÁNIK!

Bizalom Istenben a krízisek és kihívások idején

Szélrózsa-előtalálkozó

„Szeretlek, Uram, erősségem! Az Úr az én kőszálam, váram és megmentőm, Istenem, kősziklám, nála keresek oltalmat, pajzsom, hatalmas szabadítóm, fellegváram!” (Zsolt 18,2–3)

Orosháza, 2020. február 29.

Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium

(Bajcsy-Zsilinszky utca 1.)

Program

9 órától érkezés

10:00 MIND-koncert

10:30 Nyitóáhítat – Szente-Réth
Katalin iskolalelkész – zenél a MIND

11:00 Infódömping

11:15–12:15 Workshop I.

- **Odú:** Pán a vádlottak padján – Mit kezd Isten a sötét oldalunkkal? – ifj. Cserháti Sándor lelkész
- **Készműves-foglalkozás** – MEE Ararát Teremtésvédelmi Munkacsoport és Munkaág – Koltai Zsuzsa munkaág-koordinátor
- **No Para Room** – Vincze Délia lelkész
- **Élő Könyvtár** – Józan élet a függőségek korában – az MRE Kallódó Ifjúságot Mentő Missziója

12:15–12:55 Ebéd

13:00–14:00 Semmi pánik, most komolyan? Lehetséges? Igen!

Beszélgetés a Blahalouisiana énekesnőjével, Schoblocher Barbarával és Hamar János addiktológiai szakemberrel

14:00–15:15 Workshop II.

- **Pánikszoba** – Mit tehet az ember, ha nem tehet semmit? – Erdélyi Csaba börtönlelkész
- **Fele sem igaz! – kvíz** – MEE Ararát Teremtésvédelmi Munkacsoport és Munkaág – Koltai Zsuzsa munkaág-koordinátor
- **Élő Könyvtár** – Józan élet a függőségek korában – az MRE Kallódó Ifjúságot Mentő Missziója
- **Csak egy kis mozgás, semmi pánik!** – Schranz Ambrus, a Szélrózsa sportmunkaág-vezetője

15:30–16:15 VoG-koncert

16:15 Úti áldás – Pápai Attila lelkész

Állandó programok: csendesülő, kávéház, társasjáték

Regisztráció: szelrozsatalalkozo.hu/elotalalkozo
facebook.com/szelrozsatalalkozo

KÖNYVBEMUTATÓ

Luther Mártonnak a házassággal kapcsolatos írásait tartalmazó

SZERELEMLÁDIKÓ,
avagy a házasság dicsérete

című kötetét bemutatja, és
a 16. századi jegyajándékokról
előadást tart

ISÓ M. EMESE

művészettörténész

2020. február 18-án, kedden
18 órától

az **evangélikus könyvesboltban.**

Cím: Budapest VIII. kerület, Üllői út 24.

